

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harmincznegyedik évfolyam. XI. füzet. 1895. november hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

—*— Szerkesztőség és kiadóhivata. Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —*—

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Az erdőgazdaság által megoldandó feladatok és elérendő célok megállapítása. *)

83. §.

Az erdőbirtok általános belső és külső gazdasági viszonyainak kellő kipuhatolása és az erdő tényleges állapotának részletes megismerése után azon kérdés előtt állunk, hogy a szabályozandó erdőgazdálkodás által mely feladatok oldandók meg s mely célok érendők el. Minden erdőgazdaság végcélja, a mint a bevezetésből tudjuk, a földterületnek erdőtenyésztés útján való hasznosítása. Ezen végcél azonban különböző módon érhető el, s eléréséhez különféle feladatoknak megoldása szükséges, melyeket határozottan meg kell állapítanunk, mielőtt a tulajdonképeni erdőrendezéshez hozzáfognánk.

*) Mutatvány bölezházai Belházy Emil, m. kir. főerdőtanácsosnak „Erdőrendezés tan kézikönyve (I. rész. Erdőrendezés)” című munkájából.

A főbb tényezők, melyeket az erdőgazdaság céljának megállapításánál figyelembe kell venni, a következők:

1. Az erdőbirtok minősége az erdőtörvény szempontjából.
2. A használatok tartamossága.
3. Az erdőbirtokos igényei.
4. Okszerű jövedelmezés.
5. Megszorítások.

Az erdőbirtok minősége az erdőtörvény szempontjából.

84. §.

Az erdőtörvény külön rendelkezéseket tartalmaz: a) a véderdőkre, b) a föltétlen erdőtalajon álló erdőkre, c) a futóhomokon álló erdőkre, d) a közvetlen állami felügyelet alá helyezett (az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett birtokosok tulajdonát képező) erdőkre. Mindezekre az erdőtörvény azt rendeli, hogy azok állandóan mint erdők fentartandók. Azonkívül a véderdőknél követelik, hogy azok a földmivelésügyi m. kir. ministerium által jóváhagyott használati terv szerint kezeltesse, melynek alkalmazása mellett azok a szomszédságukban lévő területek vagy művek megvédésére irányuló redeltetésöknek megfelelni képesek; a föltétlen erdőtalajon álló erdőknél: hogy azok más mivelésre állandóan nem lévén használhatók, minden kihasznált terület 6 év alatt beerdősítettessék; a futóhomokon álló erdőknél pedig: hogy azok akként kezeltesse, mikép a futóhomok terjedése megakadályoztassék. Ezen rendelkezéseknek minden erdőbirtokos kivétel nélkül tartozik eleget tenni. Az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett erdőbirtokosok kötelesek ezen felül erdejöket általában a földmivelésügyi m. kir.

ministerium által jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemterv szerént kezelni olyképen, hogy nemcsak a jelenlegi, hanem a későbbi haszonélvezőknek is megfelelő használatok jussanak, vagyis hogy a fatermést nyújtó erdőtüke ne kevésbítették, hanem csupán a fatermés használtassék ki. Az erdőgazdaság czélja tehát minden előforduló esetben olyképen állapítandó meg, hogy az ne ellenkezzék az erdőtörvény azon rendelkezéseivel, melyeknek az erdőbirtokos, erdejének minősége szerént eleget tenni kénytelen.

A használatok tartamossága.

85. §.

Tartamos erdőüzem alatt általánosságban oly gazdálkodást értünk, mely mellett minden kihasznált erdőterület kellő időben felujtattatik, úgy, hogy az erdőnek szánt talajon mindig erdő tenyész. A tartamosságnak ezen tágabb értelme azonban csak a magánbirtokosok erdeire alkalmazható; a szorosabb értelemben vett tartamosság, melyet az erdőtörvény annak 17. §-ában megnevezett erdőbirtokosok erdeire nézve követel, feltételezi, hogy a használatok és az azokat követő felujtások bizonyos határozott, egyenlő időközökben s egyenlő mértékben eszközöltessenek. Az időközök tartama szerént megkülönböztetjük a szigoru tartamos üzemet, mely mellett évről-évre eszközöltetnek használatok és a szünetelő üzemet, mely mellett egy forda alatt csak egyszer, vagy pedig többször, de egy évnél nagyobb, egyenlő időközökben történik a kihasználás, a fordaidőnek többi éveiben pedig a használatok szünetelnek.

Az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett birtokosok erdeire, miután azoknál a haszonélvező személyek többé-

kevésbé rövid idő alatt változnak, rendszerént a szigorú tartamos üzemet kell alkalmaznunk, a szünetelő üzemnek csak ott lévén helye, a hol előbbi az erdő csekély kiterjedése miatt, vagy más fontos okból czélszerűen nem alkalmazható. Hogy mekkora azon legkisebb erdőterület, mely még szigorú tartamos üzemre alkalmas, azt általánosságban nem lehet meghatározni, miután a terület nagyságán kívül egyéb viszonyokat is figyelembe kell venni; vannak szigorú tartamos üzemből kezelt erdők, melyeknek évi hozamterülete $\frac{1}{4}$ kat. holdnál is kisebb, míg ellenben 100 holdat túlhaladó erdőterületnél is a szünetelő üzem indokolt lehet, ha fontos körülmények annak alkalmazását szükségessé teszik.

A tartamosság biztosítottnak tekintetik: szigorú tartamos üzemnél akkor, ha a kihasználás akként van szabályozva, hogy az erdőterületből minden évben egy, a forda évei szerént megállapított rész kihasználható legyen, s ha évenként tényleg csak az illető évre kihasználásra előirt terület használtatik ki és a törvényszabta időben erdősítettik ismét be; szünetelő üzemnél pedig, ha az előre megállapított időközökben mindég az erdőterületnek annyiad része használtatik ki és erdősítettik ismét be, a hányszor az egész forda alatt használatok eszközöltetnek. Mindkét esetben azonban a tartamosság fogalmából kifolyólag szükséges, hogy a kihasználás olyképen történjék, mikép a talaj termőképessége nemcsak hátrányt ne szenvedjen, de lehetőleg fokoztassék is. A használatok tartamosságát tehát a rendszeres gazdasági üzemterv és annak pontos, lelkiismeretes végrehajtása biztosítja; ennél fogva a gazdaság czéljának megállapításánál a tartamosságra kiváló figyelmet kell fordítanunk.

A magánerdőbirtokosok nincsenek kötelezve erdejöket

szigoru tartamos üzemben kezelni, hacsak ezek véd-erdökké nem jelöltettek ki. Azok tehát akkor használhatják ki az erdőt részben vagy egészben, a mikor azt saját szempontjukból legelőnyösebbnek ismerik, s azon tartamosság, melyet az erdőtörvény tőlük követel, csak annyiból áll, hogy a kihasználí erdőrész, a mennyiben talaja feltétlen erdőtalajt képez, a kihasználástól számított 6 év alatt ismét beerdösíttessék. Ily körülmények közt üzemterv készítésének szüksége csak akkor merül föl, ha a birtokos a használatokat bizonyos időre előre szabályozni óhajtja; ha azonban erdejét rendszeresen akarja kezelni, akkor a magánerdőbirtokos is kénytelen gazdasági üzemtervet készíteni,¹⁾ s akkor az erdőtörvény által követelt tartamosságot a gazdasági czélok megállapításánál itt is kellő figyelembe kell vennünk.

Az erdőbirtokos igényei.

86. §.

Az erdőbirtokos igényei erdejének fatermése iránt különböznek a szerént, hogy a fatermést egészben vagy részben saját faszükségleteinek fedezésére használja-e fel, vagy pedig eladás útján értékesíti-e. Első esetben az erdőgazdaság feladata oly választékok s oly minőségű fának termelhetését állandóan biztosítani, melylyel az erdőbirtokos faszükséglete legjobban kielégíthető. Ha pél-

¹⁾ Azon magánerdőbirtokos, a ki erdejét a földmiv. m. kir. ministerium által jóváhagyott gazdasági üzemterv szerént rendszeresen kezeli, ép ugy, mint a 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok, az erdőtörvény 16. §-ában biztosított azon kedvezményben részesül, hogy erdeje kat. tisztajövedelmének csak fele-része után fizet községi pótdadót.

dául az erdőbirtokosnak csupán tűzifára van szüksége, akkor erdejében oly üzemet kell berendeznünk, mely mellett az erdő legtöbb és legjobb tűzifát állandóan szolgáltatni képes, föltéve, hogy az egész fatermést az erdőbirtokos maga fogyasztja el. Ha ellenben a fatermés eladás útján értékesítetik, akkor az erdőgazdaság feladatát oly faválasztékok állandó termelése képezi, melyek legbiztosabban és legelőnyösebben értékesíthetők. Ez esetben tehát a fapiaczokra is kell tekintettel lennünk, s ki kell kutatnunk, hogy mely piacokra szállítható előnyösen a fa és mely választékok kerestetnek ott leginkább. Az erdőbirtokos saját faszükséglete azonban nem mindig állapítja meg a gazdaság feladatát; így például valamely erdőben, mely szépnövésű luczfenyőállabokból áll s melynek birtokosa tulnyomó részben csupán tűzifát s csak csekély részben épületi fát fogyaszt, — habár összes faszükséglete a fatermést esetleg felül is mulja, — nem volna czélszerű oly üzemet berendezni, mely a tűzifára fekteti a fősulyt, kivált, ha a szomszédos erdőbirtokosoktól tűzifa könnyen és olcsón megszerezhető; mert ez esetben sokkal előnyösebb az erdőbirtokosra, ha erdejének fatermését mint épületfát eladás útján értékesíti s tűzifa-szükségletét (annyiban, a mennyiben a fatermés épületifának nem alkalmas részéből nem fedezhető) pénzért vett fával fedezi. Vannak továbbá erdők, melyeknél a birtokos nem annyira a fatermésre, mint inkább az erdei mellékhasználatokra (különösen legeltetésre) fektet sulyt, mely esetben a gazdaság feladata: lehetővé tenni, hogy a talaj állandó termőképességének kellő megóvásához és a terület erdőjellegeinek fentartásához szükséges erdei fatenyészetnek biztosítása mellett az igényelt mellékhasználatok lehető legkiterjedtebb mértékben és a leg-

előnyösebb módon legyenek gyakorolhatók. Ugyaníly természetűek azon erdőterületek is, melyek pl. a fürdők körül fekszenek s a fürdőközönség séta-, üdülési- és mulatóhelyéül szolgálnak; ilyenek a vadaskertek, parkok stb. is. Ezek ugyan erdőként kezeltetnek, de mindamellett oly különleges czélokra vannak szánva, melyek nem a fatermés által elégittetnek ki. Ily erdőknél tehát a gazdaság feladatát azon czélok szerént kell megállapítanunk, melyeknek azok szolgálni hivatva vannak.

Okszerű jövedelmezés.

87. §.

Minden erdőgazdaságnak arra kell törekednie, hogy az erdő lehető legtöbb hasznot hajtson. Ezen haszon részben közérdekű, a mennyiben az erdőknek az ország klimájára és természeti viszonyaira való jótékony hatásából áll, mely az erdőknek állandó fentartása és jókarban tartása által biztosittatik. Ez irányban az erdőtörvény gondoskodott, midőn elrendelte, hogy a 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok erdei rendszeresen és okszerűen kezeltessenek, s a magánbirtokosok erdei közül is legalább azok, melyek föltétlen erdőtalajon állanak, mindenkor fentartassanak. A véderdők haszna főképen azon védelemből áll, melyet azok a szomszédos területeknek vagy műveknek nyújtanak; ez tehát szintén nem csupán magának az erdőbirtokosnak javára esik, hanem többé-kevésbé közérdekű. A közvetlen haszon azonban, melyet az erdő birtokosának hoz, a fatermésnek és az erdei mellékhaszonvételeknek felhasználásából, illetve értékesítéséből áll, s e tekintetben az erdőgazdaság feladata: oly nagy jövedelmet állandóan biztosítani, a minő a fenforgó

viszonyok közt okszerű gazdálkodás mellett egyáltalában elérhető.

Hogy mit értsünk okszerű jövedelmezés alatt, az iránt a szaktudósok nézete ép úgy, mint a gyakorló erdőgazdáké is, kétfelé ágazik szét. Egyik részök okszerű jövedelmezésnek azt tekinti, ha az erdő (mint olyan) állandóan a lehető legnagyobb abszolút tiszta jövedelmet adja; másik részök ellenben azt követeli, hogy nem az erdő jövedelme, hanem az erdőtalajnak évi járadéka (bizonyos felvett kamatláb mellett) legyen a legnagyobb, a milyen a fenforgó viszonyok közt egyáltalában elérhető. Helyesen alkalmazva mindkét nézetnek meg van a maga jogosultsága. Az első elv hosszabb forda alkalmazására vezet, s ennél fogva az álló fakészlet és így az erdő tőkeértéke is nagyobb, a kamatozás ellenben kisebb. A másik elv alkalmazásából pedig szükségképen következik, hogy az álló fakészlet és így az erdő tőkeértéke ugyanazon területen kisebb s a forda rövidebb legyen, mivel a legnagyobb talajjáradék (az alkalmaztatni szokott kamatláb mellett) csakis ekkor érhető el. Minthogy az ország érdekeinek jobban megfelel oly erdőgazdálkodás, mely mellett az erdő által képviselt tőke értéke s az abból állandóan nyerhető évi tiszta jövedelem, ha csekélyebb kamatlábbal is kamatozik, de abszolút értékében nagyobb, mint ha az erdő ugyanazon területen kisebb értéket képvisel, s az állandó tisztajövedelem nagyobb kamatozást mutat ugyan, de abszolút értéke kisebb: ennél fogva az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett erdőbirtokosok erdeiben az első elvet kell érvényre juttatnunk, mert ezáltal nemcsak az illető erdőbirtokosnak, de közvetve az országnak hitele is szilárdabbá válik, az erdőbirtokos oly tőkével rendelkezik, mely őt véletlen szerencsétlenség esetén anyagi tönkre-

jutásától megmentheti, s mert az ezen elven alapuló konzervatív gazdaság az ország faszükségletét, s illetve a különböző faválasztékokra való igényeit legjobban képes kielégíteni, azonkívül az erdő azon, szintén közérdekű rendeltetésének is, melyet az a természet háztartásában teljesíteni hivatva van, jobban tud megfelelni.

A legnagyobb talajjára elvén alapuló erdőgazdaság tehát inkább a magánerdőbirtoknál lehet helyén; itt is azonban nehézségekbe ütközik annak általános alkalmazása. Ezek főképen a következők. A legnagyobb talajjára elvén alapuló erdőgazdaság oly számításokra van fektetve, melyekben három tényező szerepel: az erdőtalaj értéke (t), ¹⁾ a kamatláb (p) és a járadék (j). Ezeknek bármelyike könnyen meghatározható, ha a másik kettő ismeretes; ugyanis

$$j = t \cdot 0.0 p, \quad t = \frac{j}{0.0 p} \quad \text{és} \quad p = \frac{j}{t} \cdot 100.$$

A három tényező közül azonban kettő csak igen ritkán van adva, rendesen pedig mind a három ismeretlen s a kiszámításukhoz szükséges adatok közül is csak némelyek

¹⁾ Az erdőtalaj valódi értékének itt a gazdasági érték tekintendő, melynek meghatározására a következő képlet szolgál:

$$\frac{V + K_a \cdot \frac{1^f - a}{1.0 p} + K_b \cdot \frac{1^f - b}{1.0 p} + \dots + K_q \cdot \frac{1^f - q}{1.0 p} + M \frac{1^{w-r} p - 1}{0.0 p} - \ddot{U} \cdot \frac{1^f - w}{1.0 p} - \ddot{O}}{1.0 p - 1}$$

melyben t = a talaj gazdasági értéke, v = véghasználat, $K_a, K_b, \dots K_q$ = az a -, b -, \dots q -adik évben bejövő előhasználatok értéke, M = az r -edik évtől w -edik évig évenként bejövő mellékhasználatok értéke, \ddot{U} = a telepítés (ültetés vagy vetés) költsége, \ddot{O} = az évenként fizetendő adó-, kezelési- s egyéb állandó költségek, f = a forda éveinek száma, p = a kamatláb.

állapíthatók meg elegendő biztossággal. Általában mondhatjuk, hogy a három tényező bármelyikének biztos meghatározásához ez idő szerént (legalább hazánkban) minden reális alap hiányzik. Hazánk erdeinek nagy részében a rendszeres gazdálkodás csak a legujabb időben kezdetett meg; az elődeinktől reánk származott erdőbirtok valódi tőkeértékét tehát vajmi nehéz meghatározni. Tulajdonképeni kerüértéke meg nem állapítható; gazdasági értéke, eltekintve a faárak és költségek folytonos hullámzásaitól, biztosan meg nem határozható különösen azért, mert a bizonytalan s többé-kevésbé tetszés szerént megszabott kamatláb számbavétele folytán az egész számítás megbizhatlanná válik; forgalmi értéke pedig nem nyújt biztos alapot azért, mert hazánkban erdőbirtokeladások ritkán fordulnak elő, s mert az előforduló eladásoknál is rendszeren oly körülmények működnek közre, melyek kétségessé teszik azt, vajjon az eladási ár megegyezik-e tényleg az erdőbirtok valódi értékével. De ha az erdő tőkeértékét meg is tudnók határozni kellő biztossággal, akkor is még mindig megoldatlanul marad azon kérdés, hogy mennyi esik abból a talajra s mennyi az álló fakészletre. A mi a kamatlábat illeti, arra nézve csak annyit tudunk, hogy annak akkorának kell lenni, mint a minőt a legszilárdabb pénzintézetekbe helyezett tőkeértékek után fizetett kamatknál alkalmaznak. Ott, a hol az erdőgazdaság a legnagyobb talajjáradék elve szerént van berendezve, a kamatlábat 2—4⁰/₀ közül szokták választani; hazánkban azonban valószínűség szerént igen kevés erdőbirtok képes 2⁰/₀-nál többet jövedelmezni, ellenben számos erdőbirtoknál még 1/2⁰/₀-os jövedelmezés is alig érhető el. Már a fatermési táblákból meggyőződhetünk arról, hogy az erdőbirtok tőkeértékének egyik főtenyezője, az álló fakészlet,

oly korban, melyben a fa általánosan használható, fában nem sokkal többel kamatozik, mint 2°/o-kal, s hogy ezen kamatozás a fának pénzértékben való számításánál és a többi tényezők számbavételével csakis magas tőárak és csekélyebb kezelési költségek mellett válhatik előnyösebbé, azt könnyen megtudhatjuk, ha ily számításokat végrehajtunk. A rendesen számíttatni szokott kamatláb tehát többnyire tulmagas, s mindenesetre oly tényező, melynek meghatározása az erdőbirtokos tetszésére, illetve az erdőrendező felfogására lévén bizva, nem tekinthető a valóságnak mindenkor megfelelőnek. Tekintve pedig, hogy a kamatláb nagysága szerént igen lényegesen változik azon számtani műveletek eredménye, melyek alapján a legnagyobb talajjáradék elvére fektetett erdőgazdaság szabályoztatik, ennél fogva ezen legfontosabb tényező helyes meghatározásának nehézsége szerfölött megnehezíti magának az elvnek alkalmazását is. Mind a mellett ott, a hol a birtokos erdőgazdaságának berendezésénél nem köteles az ország közérdekét figyelembe venni, s a hol a szükséges adatok teljes megbízhatósággal megállapíthatók, ezen elv alkalmazása ellen kifogás nem tehető, különösen, ha az illető birtokos üzérkedési czélból erdőt vásárol vagy telepít.¹⁾

¹⁾A fentebb előadottak némi megvilágítására szolgáljon a mellékelt kimutatásban foglalt példa (1. a 3. mellékletet). Ezen kimutatás szerént az e példában felvett adatok mellett a legnagyobb állandó évi fatermés (év- és holdankint 1·76 m³) a 120 éves, a legnagyobb állandó évi tiszta erdőjövedelem (év- és holdankint 3 frt 44 kr.) a 150 éves, a legnagyobb kamatozás (2·88°/o), illetve a legnagyobb állandó tiszta talajjáradék (év- és holdankint 28·8 kr.) a 110 éves forda alkalmazásával érhető el. Megjegyzendő azonban, hogy utóbbi nem felel meg a legnagyobb talajjáradék elméletén

alapuló számításnak azon okból, mert a példában úgy a fakészlet, mint a talaj is annak eladási értékével számított, míg a legnagyobb talajjáraedék elve szerént a gazdasági (illetve a kerü-) érték veendő számításba, mely az előbbiektől tetemesen különbözik. A második kimutatásban ki van számítva ugyanazon adatok és 3% kamatláb mellett utóbbi mód szerént a tiszta talajjáraedék. Ezen kimutatásból látható, hogy a tiszta talajjáraedék valamennyi korban nemleges, vagyis, hogy erdömivelés mellett a példában felvett talaj nemcsak semmi hasznot nem hoz, hanem még jelentékeny pénzügyi veszteséget okoz, a mi onnan ered, hogy a kamatláb tulmagas s annak következtében a fakészlet gazdasági értéke is tultnag. Ezen számítás szerént a 110 éves forda volna legelőnyösebb, a mennyiben a mellett a veszteség legkisebb (év- és holdankint 42·7 kr.) A mi az erdő tőkeértékét illeti, az az első kimutatás szerént:

a legnagyobb tiszta erdőjövedelem mellett holdankint	185	frt	24	kr.
a legnagyobb kamatozás mellett holdankint	---	---	77	„ 90 „
a legnagyobb évi fatermés mellett holdankint	---	---	101	„ 49 „
a második kimutatás szerént:				
a legnagyobb tiszta talajjáraedék (illetve legkisebb veszteség) mellett	---	---	74	„ 67 „
a legnagyobb tiszta erdőjövedelem mellett	---	---	114	„ 67 „
a legnagyobb évi fatermés mellett	---	---	91	„ 33 „

A legnagyobb talajjáraedék elvén alapuló számítások helyesége, a mint az előbbiekből is látható, azon fordul meg, hogy a kamatláb helyesen választott-e. De épen ezen tényező az, a melynek megközelítőleg helyes megítélése is fölötte nehéz. Ott, a hol új erdő telepítése forog szóban és a talaj más mezőgazdasági művelésre is állandóan alkalmas s ennél fogva értéke megtudható, ott a kamatlábat meg lehet határozni. Ha például valaki erdőt telepít oly talajon, melynek holdja (a terület erdőtenyésztésre alkalmassá tételének költségeivel együtt) tényleg 17 frt 80 krba került, az erdősítési költség holdankint 8 frtot, az évi adó, kezelési és egyéb állandó költségek holdankint 85 krt tesznek s az erdőből holdankint a következő bevételek várhatók: véghasználat 120 éves korban 400 frt, előhasználat 40-edik évben 3 frt, 60-adik évben 5 frt, 80-adik évben 7 frt, mellékhasználat a 21. évtől a 110.

évig évenként 10 kr: akkor a bevételek és kiadások közt a következő egyensulynak kell fennállania:

$$400 = 3 \cdot 10^x = 5 \cdot 10^x = 7 \cdot 10^x = 0 \cdot 10^{\frac{90}{0 \cdot 0 x}} \cdot 10^{\frac{10}{0 \cdot 0 x}} -$$

$$- 17 \cdot 80 (10^x - 1) - 8 \cdot 10^x - 0 \cdot 85 \frac{120}{0 \cdot 0 x} 10^x - 1 = 0,$$

mely mellett $x = 1 \cdot 6$. De még ez esetben is a kipuhatolt kamatláb csak oly feltétel mellett helyes, ha a felvett adatok alapján a legnagyobb talajjáraadék a 120. év korára esik, a miről csak próbálgatás útján lehet meggyőződni. Ha azonban tulajdonképpeni erdőtalajról van szó, melyen tényleg erdő áll, mely más miveltésre állandóan nem alkalmas, tehát mint erdő fentartandó: akkor a kamatláb meghatározásához nem lévén semmiféle adat, azt csupán belátásunk szerint kell választanunk s ebből aztán oly tévedések keletkezhetnek, melyek az erdőgazdaságra végzetesekké válnak. Ha például nagyobb kamatlábat választunk s a faárak csekélyek, akkor számításunk eredménye negatív talajjáraadékot mutat, a miből okszerűen az következnek, hogy az erdőbirtokos iparkodjék erdejét mielőbb örök áron eladni, mely eladás mellett azonban jelentékeny kárt szenvedhet, mert az erdő gazdasági értéke (mely a legnagyobb talajjáraadék elmélete szerint = $\frac{\text{erdőjövedelem}}{0 \cdot 0 p}$) magas

kamatláb mellett vevő által a korosabb fakészletnek levágásából és értékesítéséből teljesen fedezhető s akkor az erdőtalaj és a fiatalabb fakészlet ingyen marad neki.

A legnagyobb talajjáraadék elvén alapuló számítások továbbá azt mutatják, hogy minél nagyobb kamatlábat választunk, annál rövidebb a legnagyobb talajjáraadéknak megfelelő forda s annál csekélyebb ennek folytán az évi tiszta erdőjövedelem és az erdőnek értéke. Azt mondják ugyan, hogy a forda leszállítása által fölöslegessé vált fakészletrésznek értékesítéséből befolyó összeg más vállalatba befektethető, a hol jobban kamatozik, mint az erdőgazdaságban; ezzel szemben azonban figyelembe kell venni, hogy biztos elhelyezés mellett oly hosszú időre, mint a minő az erdőgazdaságnál forog fenn, nagyobb kamatláb, mint a milyent az erdőgazdaság nyújtani képes, más vállalatnál is alig érthető el;

másrészt pedig a tapasztalat azt mutatja, hogy az ily fakészlet-fölöslegek nagyobb részét elfecséreltetnek, úgy hogy az így folyóvá tett erdőtöke többnyire egészen elvész. A legnagyobb talajjáradék elvének általános érvényesítése mellett tehát (a rendesen használt kamatláb alkalmazásával) az erdők által elfoglalt területen elődeinkről reánk származott töke értéke csakhamar jelentékenyen le szállíthatnák.

De a legnagyobb talajjáradék elvének helyességéhez még más szempontból is fér kétely. Ezen elv csupán az erdőtalaj jövedelmességére fektet súlyt, az álló fakészlet kamatozását pedig figyelmen kívül hagyja: már pedig tartamos üzemre berendezett erdőgazdaságnál álló fakészlet nélkül erdő nem képzelhető. Ha azonban az álló fakészlet kamatozását is figyelembe vesszük, akkor oda jutunk a legnagyobb évi tiszta erdőjövedelem elvéhez; a talajnak és az álló fakészletnek együttes legnagyobb jövedelmessége t. i. a legnagyobb évi tiszta erdőjövedelem nyer kifejezést, melynek alkalmazása azon nem megvetendő előnnyel is jár, hogy az erdőjövedelem legalább a közelebbi időre teljes biztonsággal meghatározható s hogy annak kulminálása ugyanazon gazdasági viszonyok közt mindig ugyanazon korra esik, bármilyen legyen a kamatláb. Az erdő (szabályos korfokozatu fakészlet talajjal együtt) gazdasági értéke itt is $= \frac{\text{erdőjövedelem}}{0.0p}$, de az erdőjövedelem nem ezen képletből, hanem egészen önállóan határoztatik meg oly tényleges adatokból, melyekben a kamatláb nem szerepel; a legnagyobb tiszta erdőjövedelem tehát (szabályos erdőállapotot feltételezve) ugyanazon fanem, termőhely, tőárak, erdőmivelési költségek, adó, kezelési s egyéb állandó költségek mellett mindig ugyanazon korra kell hogy essék, míg a legnagyobb talajjáradék, mindezen tényezők egyenlősége mellett is, különböző kamatláb számbavételével különböző korokban áll be. Az, hogy az erdőjövedelemből mennyi esik a talajra s mennyi az álló fakészletre, az erdőbirtokosra nem bír jelentőséggel; a mi pedig az erdőérték nagyságát illeti, az természetesen attól függ, mily kamatlábat választunk; ez tehát itt is úgy, mint a legnagyobb talajjáradék elvénél, csak képzeleti, mert végre is az erdő, mint bármely más tárgy, „annyit ér, a mennyiért venni lehet“.

Az okszerű jövedelmezés tekintetében tehát az erdő-törvény 17. §-ában megnevezett erdőbirtokosokra s nagyobb-részt a magán erdőbirtokosokra nézve is az erdőgazdaság feladata: törekedni a legnagyobb fatermések elérésére oly tenyészthető fanemekben és választékokban, melyek az ország s illetve az állandó értékesíthetés igényeinek leginkább megfelelnek, s igyekezni arra, hogy az erdők arányos költség mellett belterjesen kihasználtságosanak és hogy az állandó tiszta jövedelem az erdőbirtok tőke-értékének épségben tartása, sőt lehető gyarapítása mellett lehetőleg emelkedjék.

Megszorítások.

88. §.

Az erdőgazdaság céljának és feladatainak megállapításánál figyelembe kell vennünk azon megszorításokat is, melyek a gazdaságot az erdőtörvényben foglalt rendelkezéseken kívül korlátozzák. Ezek a jogi viszonyokban gyökereznek, s részint törvényes intézkedések, részint régi jogok, részint szerződések stb. által vannak megállapítva. Így például a víz-jogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 49. §-a értelmében a töltések közti elötéren a műszakilag megállapított megfelelő normálszélességben,

Egy másik körülmény, mely a legnagyobb talajjáradék elvének helyességét kérdésessé teszi az, hogy ezen elv alkalmazása mellett a talajjáradék kiszámításánál minden korra ugyanazon kamatláb alkalmaztatik, pedig a fatömegekről tudjuk, hogy a fatermésnek a fakészlet-hez való $\frac{0}{0}$ -aránya, vagyis a fatömeg kamatlába, kisebb korban nagyobb s a kor emelkedésével folyton apad: hogy pedig az erdő tőke-értéke különböző korban szintén különböző kamatlábbal kamatozik, valószínűnek látszik azért, mert ezt az erdő forgalmi értékének számbavételénél tényleg így tapasztaljuk.

nemkülönben a fakadó és szivárgó vizek ellen való védelemre szükséges területeken csak a közmunka- és közlekedési minister által rendeleti uton megállapított művelési módok alkalmazhatók. Továbbá a 142. §. 3. pontja szerint a meder partszéleihez szabályrendeletileg megállapított távolságnál közelebb fát vagy bokrot ültetni tilos. A 143. §. 2. pontja szerint pedig a védtöltés vagy a hozzá tartozó padkák testébe és lejtőinek lábvonalához 6 m.-nél közelebb fát vagy bokrot ültetni, kerítést felállítani tilos.¹⁾ Hasonló megszorítást szenved az erdőgazdaság a közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t.-cz. által, melynek 133. §-a értelmében erdők, berkek és sűrű faültetvények az ut mindkét felén az utárok szélétől számítandó legfeljebb 10 méter távolsáig letarolandók, illetve megritkitandók és ugy ezek, valamint az élő sövények oly magasságig, mely az utfenntartásra, illetve közbiztonságra nem hátrányos, levágandók. A viszonyokhoz képest egyes helyeken azok vágatása korlátozható, vagy egészen betiltható.²⁾

¹⁾ A volt közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1887. évi 8644. sz. a. kiadott szabályrendelet 1. §-a szerint a töltések közti előtéren a töltések lábánál megfelelő szélességben füzültetés alkalmazandó az esetre, ha a töltésvédelem szempontja azt szükségessé teszi és ha a hullámtér szélessége azt megengedi. A 2. §. szerint töltések közé fogott folyóknál a töltések közti előtérek azon része, mely a műszakilag (a folyammérnökség által) megállapított, vagy ezután megállapítandó normal szélességbe esik, rendszerint csak szántóföldül, rétül vagy legelőül használható. A 3. §. szerint fák vagy cserjék ültetése vagy nevelése a normal szélességen belül ezentul rendszerint tilos. (Jelenleg az 1889. évi XVIII. t.-cz. alapján a vízijogra vonatkozó ügyekben a földművelésügyi m. k. ministerium intézkedik.)

²⁾ A földművelésügyi m. k. ministerium által 1891. évi 46,020 sz. a. kiadott körrendelet értelmében a közigazgatási bizottság van

Megszorításnak tekinthető továbbá a földmivelésügyi m. k. ministerium által 1891. évi 22,071. sz. a. kiadott körrendeletben foglalt azon intézkedés is, hogy a Gácsországgal határos vármegyékben lévő erdőbirtokokban a határmenti állaboknak rendes kihasználása után a kihasznált területen ott, a hol széldöntéstől lehet tartani, a határtól megfelelő távolságon belül oly fanemek tenyész-tendők, melyek a romboló szeleknek kellően ellentállni képesek, s hogy ezen állabok oly üzemben kezelendők, mely mellett a széldöntés veszélye leghathatósabban elhárítható; továbbá, hogy a határon fekvő erdők birtokosainak a gazdálkodás módjára nézve lehetőleg egyetértően kell eljárniok a szomszédos gácsországi erdők birtokosaival s hogy azokkal az ezen erdőkben tervezett összes gazdasági műveleteket mindenestre ideje korán kell közölniök; végre, hogy a határ szélén magyarországi részen levő állabok felujtásánál megfelelő pászta (a szükséghez képest egész 15 méter szélességben a határnyiladék közepétől számítva) üresen hagyandó, ugy, hogy a nyiladék szélén levő faegyedek, fiatal koruktól fogva a szél hatásának kitett állásban nevelkedvén, annak romboló erejének jobban tudjanak ellentállni.

Megszorítást képeznek továbbá az urbéri szolgálomak, melyek minőségük és terjedelmük szerént az erdőgazdaságot különböző mértékben, de mindig többé-kevésbé lényegesen korlátozzák. Ide számíthatók a fajarandóságok szolgáltatására, épületek, hidak s egyéb építmények fenntartására való kötelezettségek is. Hasonlóan korlátozzák

hivatva arra, hogy ily esetekben az utszéli terület kezelése és használata iránt az erdőbirtokos a kir. erdőfelügyelő vagy az állam-építészeti hivatal előterjesztésére első fokban határozzon.

az erdőgazdaságot régibb (az erdőtörvény életbelépte előtt jogérvényesen kötött) szerződések, hosszabb időre szóló bérletek, melyeknél a bérszerződésben az erdők mikénti használata meg van állapítva (ha az nem ütközik az erdőtörvény I. czim 1. fejezetében foglalt rendelkezésekbe); hosszú időre szóló faeladások, melyek folytán a birtokos bizonyos időn át évenként meghatározott famennyiséget megjelölt választékban átadni köteles.

Mindezek kisebb-nagyobb mértékben befolyásolják az üzem- és hozamszabályozást s ennél fogva az erdőrendező által részletesen kipuhatólandók és megállapítandók.

A gőzölés hatása a bükkfa némely műszaki tulajdonságaira.

Irta: Gaul Károly ipariskolai szaktanár.

Az „Erdészeti Lapok“ hasábjain utaltam már arra, hogy közgazdasági szempontból mily fontosságuk van a bükkfa tulajdonságait javító eljárásoknak. Ausztriában, melynek erdészeti viszonyai körülbelül megegyeznek a mieinkével, már több mint egy évtized előtt mozgalom indult meg, a bükkfa jobb értékesítő módjainak kikutatására. E téren ez idő óta sok nem történt ugyan, de az, amit a gyakorlatban, a történt kutatások és kezdeményezések következtében a bükkfa javításával elértek, arra vall, hogy a bükkfa alkalmazásának az ipari és műszaki életben tágabb tér nyilott.

Ezek közé a javítások közé tartozik a bükkfának gőzölése is, melyet legujabb időig csakis a hajtott fából való butorok és a kocsi gyártásában alkalmaztak, hogy a fa hajlékonyságát növeljék. Régóta ismeretes tapasztalat ugyanis,

hogy a fa hajlékonysága a vıztartalommal és hőmérséklettel általában növekszik, azonban arról, hogy mily szabály vagy törvény szerint, senkinek sem volt tiszta fogalma. A gyakorlatban a fa gőzölésekor vagy főzésekor a hőfokot és az időtartamot csak úgy találomra vették figyelembe. Még mai nap is sok helyen, ahol hajlitott butorokat készítenek, úgy állapítják meg azt, vajjon a fa a hajlitásra már eléggé meg van-e gőzölve vagy sem, hogy a fába, annak a gőzölőből való kihuzása előtt vaskapcsot ütnek; ha ez könnyen hatol bele, azaz ha a fa már jó puha, ekkor a hajlitásra alkalmasnak mondják. Másutt a munkás megtapogatja a fát vajjon elég puha-e már, elég-e benne a víz és így itt is érzék szerint itéli meg a fának hajlékonyságra való alkalmas voltát. Némely gyáros bevallása szerint épen a gőzölés módjának és időtartamának megállapítása okozott nekik legnagyobb bajt. Ha a gőzölés kellő időtartamát el nem találták, vagyis ha a fát akár tulságos rövid, akár tulságos hosszú ideig gőzölték, a hajlitáskor tulságos sok fa tört el. Midőn a fát a czellás gőzölőkben fáradt gőzzel főzik, rendesen este berakják, esetleg még leöntik meleg vízzel is és ezután egész éjjel gőzölik, hogy másnap reggel hajlithassák.

Haladás volt, midőn a nagy nyomásu gőzölő-készülékeket kezdték alkalmazni. Ezekben a fát csak rövid ideig kell főzni és a kellő időtartamnak megállapítása kísérlet útján gyorsabban megtörténhetett.

A Kohn Jakab és József czég tescheni gyárának igazgatója, Grabmayer gyakorlati érzékkel új gőzölőt szerkesztett magasabb nyomásu gőzölésre, melynek czélja az volna, hogy a munkás a fát ne gőzölhesse a kellő időtartamon túl. A munkás ugyanis hajlitáskor darabszámra dolgozván, maga is arra törekszik, hogy a lehetséges

maximumot elérje. A gőzölő bizonyos számu, revolver módjára elrendezett, huzott vascsőből áll, melyeknek egy részét a hajlitandó fával töltik meg, a többi csövek pedig üresen állanak. Az üresen álló csövek száma 1, 2 vagy 3, azaz annyi cső, ahány darabot a munkás bizonyos meghatározott időtartamban a fa tulságos kihülése nélkül meghajlithat. Mondjuk pl., hogy a munkás 3 darabot 5 percz alatt hajlit meg és a fa keresztmetszeti méretei olyanok, hogy azt 4—5 légkörnyomás mellett 10 percz alatt meggőzölhetik; ekkor szükséges a revolver-gőzölőben 9 cső, amelyen közül 3 üresen áll, 3-ban a fa már 5 perczig, 3-ban pedig 10 perczig gőzölődött. Midőn az üresen álló csöveket újra megtöltik és a zárókészülék elfordításával a már 10 perczig gőzölt 3 munkadarab csövét kinyitják, ekkor a gőz beömlése itt megszűnik, míg a frissen betett faanyagot a gőz körülveszi. Amint látni, ez a gőzölő-rendszer csak föltételesen tartja be az állandó gőzölő időt, ha t. i. a munkások rendes sebességgel hajlitanak. Üzemzavar előfordulása esetén egyszerűen a gőzbeömlő csapot zárják el.

Ujabban Bécsben a bükkfát asztalosok céljaira abból a szempontból is gőzölik, hogy a fa csunya rött szine kellemesebb és melegebb vörösbarnává változzék. Azonban azt is tapasztalták, hogy a gőzölt bükkfa távolról sem mutat többé oly nagy hajlandóságot a vetemedésre és repedésre, mint a nem gőzölt. A munkás ezt a fát, a nem párolttal szemben, szívósabbnak mondja.

Érdekesnek ígérkezett tehát annak a kérdésnek kiderítése, vajjon a gőzölésnek mily befolyása van tényleg a fa tulajdonságaira?

Rejtő Sándor müegyetemi tanár megragadta erre az alkalmat, midőn a mult év június havában hallgatóival

Sziléziában kiránduláson volt és Grabmayert, a tescheni nagy butorgyár igazgatóját megkérte, hogy a müegyetem mechan.-technológiai szertárának különböző módon gőzölt bükkfát küldjön. A küldött próbadarabokat Rejtő tanár felszólítására a müegyetem mech.-technológiai szertárában magam vizsgáltam meg. Vizsgálataim eredményeiről a következőkben számolok be:

A vizsgálat célja az volt, hogy kikutassuk, mennyiben változik a bükkfa szilárdsága és nyulékenység, tehát munkabírása is, midőn azt különböző hőmérsékletek mellett különböző időtartamokon át gőzöltük.

Föl kell még említenem, hogy bizonyos körülmények következtében a gőzölt fát nem abban az állapotban, melyben hajlítják, tehát melegen és nedvesen, hanem 11·02% víztartalomig kiszáritott állapotban kellett megvizsgálnom. A vizsgálatához használt gép önműködő rajzoló-készülékkel felszerelt Rejtő-Csonka-féle szakítógéppel volt. A rajzoló-készülék az erő és nyulás változásait, végeredményképen pedig egy, a megterhelés kezdetétől a szakadás beálltáig a próbatest kifejtette munkának diagrammját adja. Ez a munka ugyan területben van kifejezve, de semmi nehézséget sem okoz ezt a megszokott térfogati vagy a súly-egységre átszámítani. Ugyanebből a diagrammból meghatározhatjuk még a szakító erőt, vagyis az illető anyag abszolút szilárdságát, a rugalmassági, esetleg arányossági határt, a rugalmassági modulust, a nyulást és a nyulás koefficiensét. Kísérletezésekkor azonban azt tapasztalhatjuk, nevezetesen akkor, midőn a kutatás anyagát oly csekély nyíró szilárdságú test alkotja, mint a minő a fa, hogy nemcsak a számítások alapját képező, a befogó pofák között szabadon levő testrész, hanem a befogott rész is fejt ki munkát. A fán ezt

szembetűnően akkor látni, midőn a próbahenger vagy prizma rostszálai szakadás helyett az egyik vagy másik befogó részből végig kicsuszna; ami főképen a könnyen hasadó vagy ami ezzel analog, a rostok mentén kevés nyíró szilárdsággal bíró fákkal igen gyakran megtörténik. Nagyon természetes, hogy az anyagnak ez a viselkedése valamennyi egyéb anyagnál is mutatkozni fog, úgy, hogy a szakitógép írókészülékétől fölrajzolt diagramm sem területileg, sem alakilag nem mutatja nekünk az illető anyag valóságos diagrammját és karakterisztikáját.

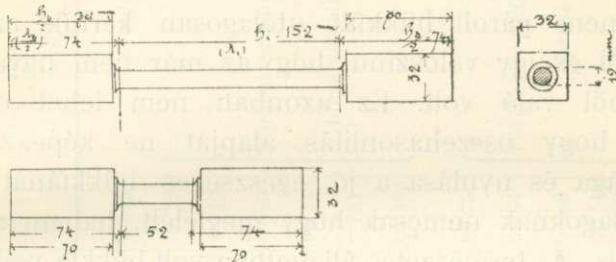
Az illető anyag, illetve test valóságos diagrammját és az erő változásából származó karakterisztikus görbét azonban bizonyos eljárásokkal megkaphatjuk, esetleg a szükséges adatokat a befogott részek befolyásától mentesen határozhatjuk meg.

Az erre vonatkozó eljárások az erdészt talán kevésbé érdeklik, amiért itt nem is említem föl, hanem csak az 1. és 2. ábrában föltüntetett próbadarabok alakjára, méreteire és az azoknak megfelelő diagrammokra (3. ábra) utalok.

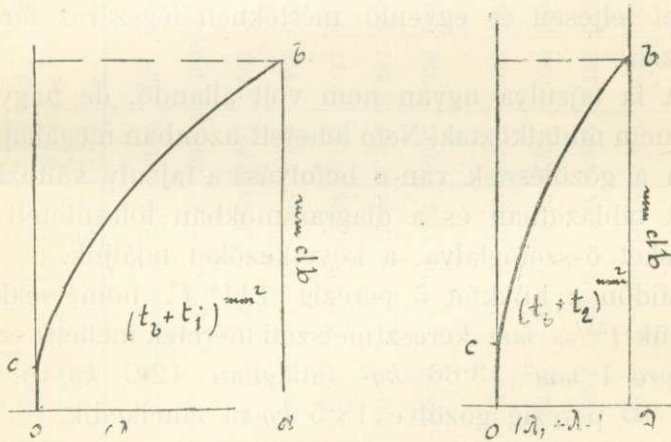
Térjünk most már át kísérleteinkhez és azok eredményeihez.

A kísérlet céljaira adott egyik 600 mm hosszú és $35/35$ mm keresztmetszetű bükkfalécből 2—2 darabot 5, 10, 15, 20, 25, 30 percig $144^{\circ} C.$, azaz négy légkönyomású gőzben gőzöltek, megint ugyanoly méretű bükkfalécből 2—2 darabot 3, 5, 7, 9 óráig $t = 95^{\circ} C.$ hőmérsékletű fáradt gőzben gőzöltek; ezeken kívül volt még természetes állapotában hagyott bükkfalécünk. Ezeknek a léczeknek minden egyes csoportjából 5—5 kísérleti darabot nyertünk, melyekből kettő 300 mm, három 200 mm volt. Az alakot és méreteket a következő 1. és 2. ábrák láttatják.

A befogott prizmatikus rész 70 mm hosszú és $\frac{32}{32}\text{ mm}$ keresztmetszetű, a tulajdonképeni szakításnak kitétt henger pedig 160 mm , illetve 60 mm hosszú és 12 mm átmérőjű volt. Azonban a henger átmeneténél a befogott prizmába

1. és 2. ábra. A próbadarabok alakja és méretei.

3. ábra. Az 1. és 2. ábrában föltüntetett próbadaraboknak megfelelő szakító munkadiagrammok.

minden egyes oldalon 4, tehát összesen 8 mm eszik, úgy hogy a számításkor 152 mm , illetve 52 mm hosszúság szerepelt.

A kísérletek eredményeit az I. táblázatban foglaltam össze. (L. az 1167. old.)

Ugyanebbe a táblázatba foglalt eredményeket a mel-

lékelt 4. és 5. ábrák (L. 1169. old.) diagrammok alakjában tüntetik föl. Mivel a kísérleti darabokat nem a kísérletező válogathatta össze, nincs tudomásom arról, hogy ezeket, az állítólag ugyanabból a rönkőből való darabokat, a rönkő melyik részéből vágták ki.

A nem párolt bükkfát utólagosan kértük az illető gyárostól és így valószínű, hogy az már nem ugyanabból a törzsből való volt. Ez azonban nem lehet ok arra nézve, hogy összehasonlítás alapját ne képezze, mert szilárdsága és nyulása a jó, egészséges bükkfánál előforduló átlagoknak nemcsak hogy megfelelt, hanem azt még fölözte is. A természetes állapotban volt bükkfa nedvességi foka 11.68% , a párolt-é 11.02% vala, úgy, hogy a kísérlet teljesen és egyenlő mértékben légszáraz fára vonatkozik.

A fa fajsúlya ugyan nem volt állandó, de nagy eltérések nem mutatkoztak. Nem lehetett azonban megállapítani, vajjon a gőzölésnek van-e befolyása a fajsúly változására.

A táblázatban és a diagrammokban föltüntetett eredményeket összefoglalva, a következőket találjuk.

Midőn a bükkfát 5 perczig $144^{\circ} C$. hőmérsékletben gőzöljük ($^{35/35} mm$ keresztmetszeti méretek mellett) szilárdsága *pro* $1 mm^2$ $13.66 kg$ - (átlagban $12.0 kg$)-ról $17.8 kg$ -ra, 10 perczig gőzölve $18.5 kg$ -ra emelkedik.

Tovább gőzölve 15-, 20-, 25-, 30 percznyi gőzölés után $p = 15.83 kg$, $16.35 kg$, $15.45 kg$, $13.8 kg$, vagyis $^{35/35} mm$ keresztm. bükkfát $144^{\circ} C$. hőmérséklet mellett csak 5—10 perczig ajánlatos gőzölni, eddig szilárdsága rohamosan nő. 10 percznél tovább gőzölve szilárdsága eleinte nagyobb, később kisebb mértékben csökken; azonban 30 percznyi gőzölés után is szilárdsága még mindig nagyobb, mint a nem gőzölt bükkfáé.

A kísérleti darab			M e g j e g y z é s										
jele	száma	hosszúsága <i>h</i> mm	A gőzölés idő- tartama perc illetve órában		Az átlagos munka- területek különb- ségei 100 mm hosszú hengerre vonatkoz- tatva mm ² -ben	1 dm ³ fűszanyagra vonatkozó munka menny. még.	Átlagos szilárdság huzás ellen kg 1 mm ² keresztmetszetre	Az átlagos nyúlások különbösgélei $l=100$ mm hosszra mm-ben	A nyulás $\lambda/0$ -ban	A nyúlási koefi- ciens $\alpha = \frac{1}{E} \frac{Ph}{\lambda}$	Az anyag faj- súlya γ		
—	4	152	0	92·05		35·0	13·66	0·550	0·55	0·000	402	0·715	nem volt párolva
—	5	52	0										
Ia	2	152											Párolás 4 atm nyomásu 144 ^o C. hőmérsékletű friss gőzzel
Ib	3	52	5 pe.	781·0		268·0	17·8	2·4835	2·4835	0·001	392	0·722	
IIa	2	152											
IIb	3	52	10 "	854·67		325	18·50	2·557	2·557	0·001	362	0·749	
IIIa	2	152	15 "	454·83		173·0	15·83	1·425	1·425	0·000	900	0·699	
IIIb	3	52											
IVa	2	152	20 "	276·5		105·0	16·35	1·117	1·117	0·000	682	0·724	
IVb	3	52											
Va	2	152	25 "	261·3		99·5	15·45	1·267	1·267	0·000	820	0·731	
Vb	3	52											
VIa	2	152	30 "	275·83		105·0	13·8	0·933	0·933	0·000	675	0·6865	
VIb	3	52											
VIIa	2	152											Párolás t=95 ^o C. hőmérsékletű fáradt gőzzel
VIIb	3	52	3 óra	515·0		197·5	15·55	2·275	2·275	0·001	460	0·675	
VIIIa	2	152											
VIIIb	3	52	5 "	362·0		138·0	14·25	1·55	1·550	0·001	090	0·684	
IXa	2	152											
IXb	3	52	7 "	403·67		166·0	14·28	1·533	1·533	0·001	070	0·688	
Xa	2	152											
Xb	3	52	9 "	236·0		90·0	18·15	0·8167	0·8167	0·000	441	0·7315 0·760	

Ugyanezeket a tüneteket találjuk a százalékos nyulásnak és a nyulás koefficiensének változása dolgában is, azzal a különbséggel, hogy az eredmények még nagyobb különbségeket tüntetnek fel.

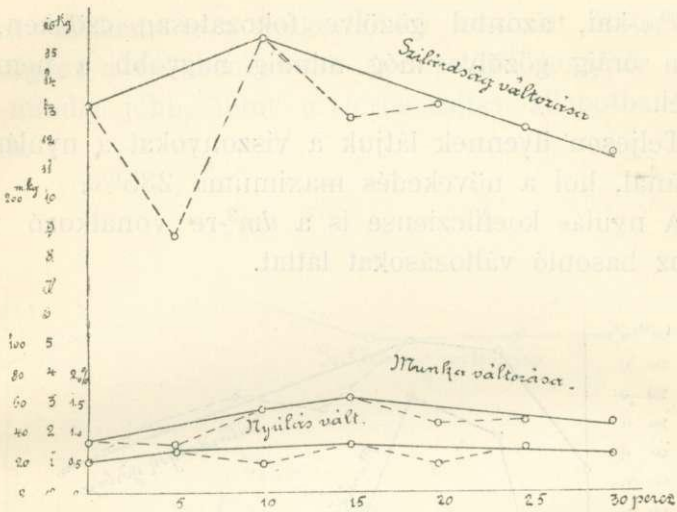
A természetes bükkfának 0.68% -nyi nyulása 10 percnyi gőzölés után 2.557% -ra emelkedett; vagyis a nyulás 277% -kal nagyobbodott, míg a szilárdság csak 29.25% -kal.

A diagrammból azt is látjuk, hogy a nyulás 10 percnyi gőzölés után rohamosan sülyed, azontul pedig lassanként közeledik a fa eredeti nyulásához, 30 percnyi gőzölés mellett azonban még mindig nagyobb, mint az.

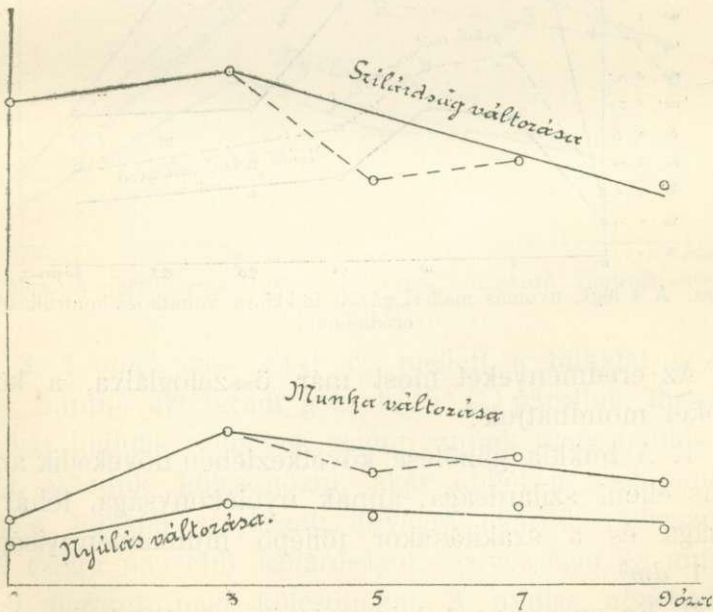
A köbdecziméterre vonatkoztatott munkamennyiség főntebb tapasztalt változása természetesen még föltünőbb mértékben mutatkozik. Ez a munkamennyiség arányos a szilárdság és a nyulás szorzatával.

Hasonló tünetek mutatkoznak a bükkfának fáradt gőzzel való párolása után ($t = 95^\circ C.$), midőn azt különböző időtartamokon át a gőz hatásának tesszük ki (lásd az I. táblázat négy alsó sorát és az 5. ábrát).

3 órányi, 5 órányi, 7 órányi, 9 órányi gőzölés után 15.55 kg , 14.25 kg , 14.28 kg , 18 kg volt a szilárdság 1 mm^2 keresztmetszetre. Itt a 9 órányi gőzölés mellett $p = 18\text{ kg}$ szilárdságot az anyag abnormális voltában kell keresnünk. Számos, a multban tett kísérletekkor is azt tapasztaltam, hogy bükkfánál a szilárdság néha 16 kg -on fölül emelkedett és hogy egy ugyanazon rönkönél és ugyanazon két keresztmetszet között fekvő próbadarabok közötti eltérések 3—4-szeresek, illetve $200\text{—}300\%$. Itt a fajsúly aránylag nagy volta is az említett körülmény mellett bizonyít. Mondhatni tehát, hogy az alacsony nyomással való gőzölés mellett is a bükkfa szilárdsága eleinte emelkedik, még pedig 3 óráig gőzölve 1.89 kg -mal, azaz

4. ábra. A 4 légk. nyomás (144° C) mellett gözzelt bükkfa egyes műszaki tulajdonságainak változását ábrázoló diagrammok.

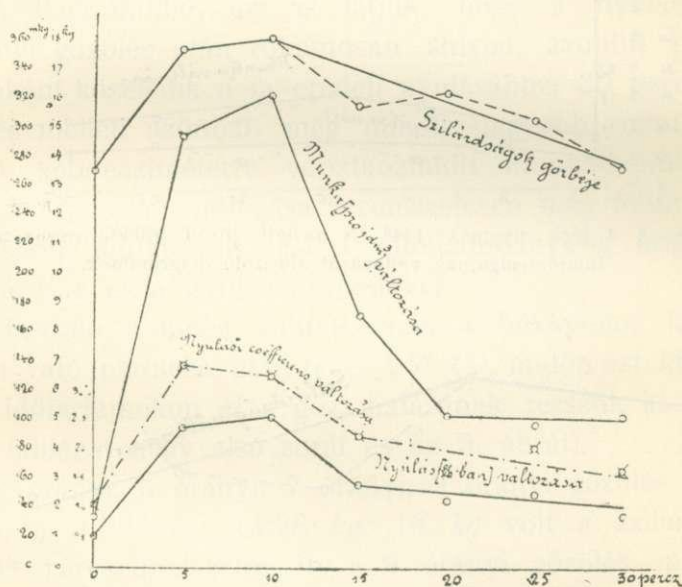

5. ábra. A fáradt (95° C) gözzel párolt bükkfa egyes műszaki tulajdonságainak változását ábrázoló diagrammok.

13,83%-kal, azontul gőzölve fokozatosan csökken, bár három óráig gőzölve még mindig nagyobb a nem gőzölnél.

Teljesen ilyennek látjuk a viszonyokat a nyulás változásánál, hol a növekedés maximuma 235%.

A nyulás koefficiense is a dm^3 -re vonatkozó munkákhoz hasonló változásokat látat.

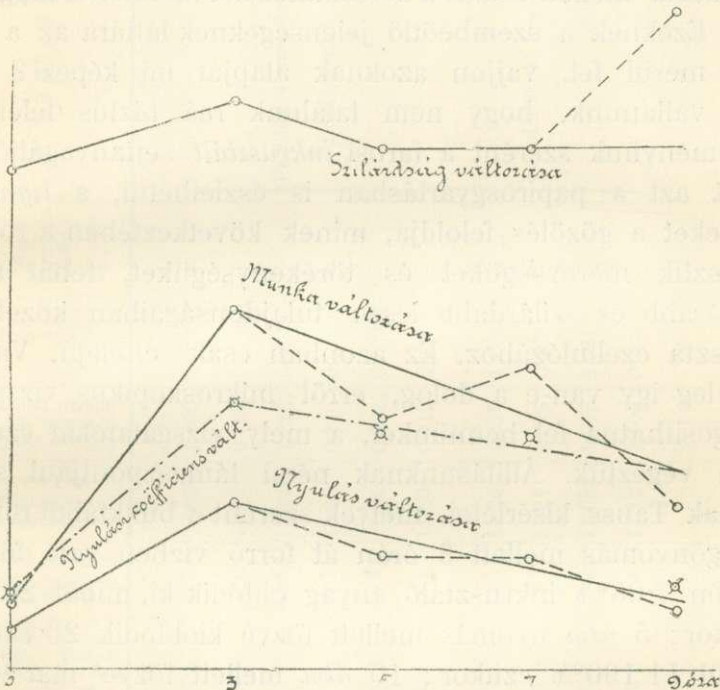
6. ábra. A 4 légk. nyomás mellett gőzölt bükkfára vonatkozó kontrollkísérletek eredményei.

Az eredményeket most már összefoglalva, a következőket mondhatjuk:

1. A bükkfa gőzölése következtében növekedik annak huzás elleni szilárdsága, annak nyulékonysága, tehát szívóssága és a szakításakor föllépő munkamennyisége is pro 1 dm^3 .

2. Ez az anyag tulajdonságaiban beálló kedvező változás bizonyos gőzölő időtartamnál maximális lesz, azontul

megint csökken, de a gyakorlatban használt időtartamok határáig ez a csökkenés csak oly mértékű, hogy az anyag még mindig jobb, mint a természetes állapotban levő bükkfa.

7. ábra. A fáradt gőzzel párolt bükkfára vonatkozó kontrollkísérletek eredményei.

3. 4 atm, azaz 144° C. mellett a bükkfát gőzölni jobb, mintha azt fáradt gőzzel (95° C.) pároljuk, történjék ez akár hajlítás céljából, midőn annak nagy nyulékonyságot akarunk kölcsönözni, akár abból a szempontból, hogy a bükkfát szerkezeti anyagra akarjuk fölhasználni és e célra nagyobb szilárdságot, szívósságot és munkabírást akarunk neki kölcsönözni. A nyúlás növekedésének mértékéből közelítőleg is megállapítható, vajjon meny-

nyire szabad a fahajlításkor a vassint megereszteni oly célból, hogy egyes felső-rétegek megnyulhassanak.

4. Valószínű, hogy a változások maximumainak megfelelő időtartamok ugyanoly szövetű (állandó sűrűség) szerkezet mellett csakis a keresztmetszet méreteitől függenek.

Ezeknek a szembeötlő jelenségeknek láttára az a kérdés merül fel, vajjon azoknak alapját mi képezi? Meg kell vallanunk, hogy nem találunk reá biztos feleletet. Véleményünk szerint a farost *inkrusztált* sejtanyagából, a mint azt a papirosgyártásban is észlelhetni, a *lignit*-es részeket a gőzölés feloldja, minek következtében a rostok elvesztik merevségüket és törékenységüket, tehát a fa szivósabb és szilárdabb lesz; tulajdonságaiban közeledik a tiszta cellulózához. Ez azonban csak sejtelen. Vajjon tényleg így van-e a dolog, erről mikroszkopikus vizsgálat világosíthatna fel bennünket, a mely vizsgálatokat ezuttal nem végeztük. Állításunknak némi támaszpontjául szolgálnak Tauss kísérletei, melyek szerint a bükkfából rendes levegőnyomás mellett 3 órán át forró vízben való főzése esetén 7·08% inkrusztáló anyag oldódik ki, miből 2·37% cukor; 5 *atm* nyomás mellett főzve kioldódik 26·750%, miből 11·190% cukor; 10 *atm* mellett főzve már csak 18·418%, miből 5·31% cukor és végre 20 *atm* mellett főzve 3·360%, miből 1·4% cukor.

A kioldódott anyagok inkrusztáló voltát a színreakciók bizonyították. A kísérleti eredmények megbízhatóságának teljesebb megítélhetésére ellenőrző kísérleteket tettem, a melyek eredményeit a II. táblában és a 6. és 7. sz. diagrammábrákban tüntettem fel.

A kísérleti darab			A gőzölés időtartama	A diagrammok munkavértékai <i>mkg</i> ban a befogott részek munkájától mentesen	1 <i>dm</i> ³ faanyagra vonatkozó munkamenntységek <i>mkg</i>	Átlagos húzás elleni szilárdság <i>kg 1 mm</i> ² -re	Átlagos nyúlások <i>mm</i> -ben 152 <i>mm</i> hosszú hengerre	A nyulás $\lambda^0/0$ -ban	Az anyag faj-súlya	M e g j e g y z é s e k
jele	száma	hosszúsága <i>mm</i>								
I	4	140	5 perc	127·5	33·325	8·8675	1·000	0·7145	Az anyag faj-súlya 0·565—0·650 között ingadozott	Párolás 4 <i>atm</i> nyomásu 144 ⁰ C. hőmérsékletű friss gőzzel
II	4	140	10 „	196·25	57·60	15·07	0·7875	0·4825		
III	3	140	15 „	241·67	65·13	12·446	1·2167	0·8175		
IV	3	140	20 „	135·0	48·73	13·43	0·740	0·4760		
V	4	140	25 „	166·25	49·42	12·62	0·9125	0·7590		
VI	4	140	30 „	170·0	48·1	11·805	0·9125	0·652		
VII	4	140	3 óra	327·5	84·5	14·26	1·375	1·1335	Az anyag faj-súlya 0·565—0·650 között ingadozott	Párolás 95 ⁰ C. hőmérsékletű fáradt gőzzel
VIII	3	140	5 „	177·0	62·35	11·21	1·075	0·960		
IX	4	140	7 „	397·0	73·24	11·082	1·515	1·081		
X	3	140	9 „	225·0	57·475	11·12	1·100	0·786		

Amint ezekből látni, itt az eredmények nem teljesen megnyugtatók. Először sem a szilárdság, sem a nyulás, tehát a munka növekedése sem oly mértékű, mint azt az első kísérletekkor tapasztaltuk. Másodszor az a törvény, mely az első kísérleteknél a gőzölő időtartamokra nézve oly világosan mutatkozott, itt is észlelhető ugyan, de távolról sem oly precízióval, mint ott. Ez azonban még nem bizonyít az első kísérletek eredménye ellen, még pedig a következő okokból. Az ellenőrző kísérletekre beküldött faanyag már első tekintetre is elárulta, hogy az nem volt elsőrendű anyag. Rosszabb minőségét már fajsúlyának csekélysege is bizonyítja, amennyiben az ($\gamma=$) 0·565—0·650 volt, míg ez a jobban megválogatott első kísérletkor ($\gamma=$) 0·675—0·760 között ingadozott, hol azonban ez utóbbi fajsúly szintén csak egy, már föntebb rendestől eltérőnek jelzett kísérleti darabra vonatkozott. A fajsúly maximuma a többi rendes próbadaraboknál ($\gamma=$) 0·749 volt.

Az ellenőrző kísérletek anyagának heterogen voltára vall a nagy fajsúlyi eltérés is. Azonban az eredményeket, a kísérleti mód megmásítása is befolyásolhatta.

Míg az első kísérletekkor kétféle hosszúsággal dolgoztam és azok különbségeiből nyertem a pontosabb adatokat, addig itt a befogott részek nyulását és munkáját már a szakítógépen küszöböltem ki, hol tehát az első kísérletekkor egyéni, személyi hibák is becsuszhattak; ami azonban nem valószínű.

Kivánatos volna ezeket a kísérleteket a bükkfával rendszeresen folytatni, még pedig egyrészt az összes szilárdságokra kiterjesztve, másrészt a helyes gőzölő időtartamok megállapítására a próbadarabok különböző keresztmetszeti méretei mellett.

Nem kevésbé érdekes volna a kísérleteket oly körülmények között is végezni, melyek alatt a bükkfát hajlítjuk, t. i. vízzel telítve és melegen, mely célra azonban a gőzölés és kísérletezés egy helyen történnék.

Épp úgy ajánlatos volna ezeket a kísérleteket kiterjeszteni más fontosabb fafajtáinkra, nevezetesen a köris, ákác, tölgy, nyír és más szerkezeti faanyagokra is, melyek nem a fahajítás iparában szerepelnek, hanem más oly műszaki és ipari téren, hol az anyag jó tulajdonságainak növelése szintén nagyon fontos.

A garam-menti kincstári erdőkben alkalmazott szállítási rendszer ismertetése.

Irta: Tomcsányi Gyula m. kir. erdőigazgató.

(Folytatás.)

III. Korszak.

Mária Therézia uralkodásától kezdve, a mesterséges felújítás megkezdéséig. 1740—1808-ig.

Ezzel eljutottunk Mária Therézia korához, azon korhoz, a melyben az anyagi és szellemi élet minden terén, és így a kamarai ügyvitel körül is oly számos reform létesített, hogy korszakalkotó a királynő kormányzata. A régi kamarális tisztviselői gazdálkodásnak teljesen vége szakadt, e helyett a kincstár érdekeit egy jól fegyelmezett tisztviselői kar képviselte s a gazdálkodás minden terén örvendetes fejlődés állott be.

Mária Therézia belátván, hogy a bányavárosok és a kincstár közötti folytonos viszálykodások mellett a bánya- és erdőbirtok sikeresen nem kezelhető, mert a folytonos

surlódások egyrészt a tisztviselők munkásságát felemésztették és másrészt az elmérgesedett állapotok a kincstári jövedelem fejlesztésére alkalmasak sem lehettek és mint-hogy ezeknél fogva a bányavárosok és a kincstár közötti ügy rendezése elodázhatlan szükségesség volt, a királynő 1744-ben a bányavárosok ügyvitelének szabályozása ügyében rendeletet adott ki. Ebben Besztercebánya városára vonatkozólag oly irányban történik intézkedés, hogy a a rezervált erdőkből a városnak és a városi polgároknak a szükséges faanyagok a bányászat hátránya nélkül kiadandók; az erdők fentartására nézve pedig elrendeltetik, hogy azok felülvizsgálása közösen történjék a kamara és a város által; a garami tutajozás pedig az 1659. évi LVI. és az 1723. évi XV. t.-cz. alapján a murányi uradalomból származó faanyagok kivételével, szabadnak jelentetett ki. (Schmidt VII.)

A murányi uradalomból származó faanyagok tutajozási tilalma ugy látszik azon időben lett megszüntetve, a mikor a Koháry grófok az uradalom birtokosai lettek; legalább erre enged következtetni az a körülmény, hogy a besztercebányai felső gereb „Koháry-surrantó“-ját (mely még most is megvan) a murányi uradalom építette, hogy az ezen uradalomból származó tutajok a kincstári gereb elkerülésével a Garam alsó szakaszára juthassanak.

Mária Theréziának a kezelés egyöntetűségét célzó rendeleteinek keresztülvitelét az a körülmény is hathatósan segítette elő, hogy az elzálogosított lipcsei vár és uradalom lassanként a kincstár részére visszaváltatott; így már 1664-ben visszaengedte Szécsy Anna Mária Salfalvát 1100 tallér és 400 forintért; 1668-ban pedig Mezöközt, Szt.-Andrást, Patkóczot és Olaszkát a kamarának; 1744-ben visszaváltotta a kincstár a Radvánszky-családtól 23,666

frt 66 krért az elzálogosított Garam-Hidvég, Péteri és Luczatő községeket s minthogy a lipcei vár többé el sem zálogosított és az uradalom a kincstár által házilag kezeltetett, a várurakkal évszázadokon át folytatott czivódások és perlekedéseknek is vége szakadt. (Iráttár.)

1751-ben újból szerveztetett a besztercebányai kamarai szolgálat és ekkor állított fel az első erdőhivatal, a melynek erdőmestere Fellensteini Fellner Pál lett, ki már 1711-ben mint erdőmester működött s az új szervezésbe, csakis érdemeinél fogva, belevétetett. — Ezen szervezés szerént az erdőhivatal személyzete állott az erdőmesterből (Fellner Pál); az erdőmesteri segédből (Querer József); két erdőbiróból (Hoekhe János és Puchner Nándor); egy főerdészből (Zigler Márton); két erdészből Besztercebánya székhelylyel (Fritzka Ferencz és Baronay N.); egy-egy erdészből Óhegyen (Gralovszky Pál), Breznóbányán, Kis-Garamon, Mosódon, Urvölgyön és Tajón.

Szerveztetett azután egy gerebirkói és Olmányfalván egy fűrészirónoki állomás; az erdőhivatal összes személyzeti költsége 3199 forintot tett ki. Ebből tehát látható, hogy az erdőkezelés ez időben már oly belterjes lehetett, hogy az ügyvitel akadálytalan elvégzésére egy különálló hivatalt szervezni szükséges volt; de az erdészek állomási helyeiről kitűnik, hogy az erdőszet még mindig igen alá volt rendelve a bányászatnak, mert a bánya- és kohóművek fával és szénnel való ellátása céljából a kezelő erdészek a kohók és a bányák székhelyén laktak, ott azonban, a hol bánya- és kohóüzem nem létezett, az erdők a szükséges felügyelet nélkül hagyattak.

Ezen nagy hiány miatt az első szervezés hosszú életü nem lehetett és nem is volt, mert már 1765-ben kiadatott Mária Theresia által egy új szervezés.

Ezen szervezés szerént erdőmester lett: Querer József, 600 forint fizetéssel; erdőbíró Szt.-Andráson 300 forint fizetéssel Wernhardt Lipót; Breznóbányán Fleischer Kristóf; főerdész Besztercebányán az erdőhivatalnál Lahner Ferencz 177 forint 55 kr. fizetéssel; ezeken kívül szerveztetett két erdészi állás (á 156 frt) és tizenegy erdészi állás heti 2 frtnyi bérrel. E szervezés a felső-garami telepeken levő famestereket, mint kincstári alkalmazottakat meghagyja, miután a fatermelés, úgy látszik, már régebben nem vállalati uton, hanem házilag eszközöltetett; fizetésük havonként 10 forint, azután a malmok és az italmérési jog használatából és minden leusztatott öl tűzifa után 1 krnyi díjazásból állott; 1786-ban a korcsmáltatási és malomjogot a kincstár bérbé adta, a famestereknek pedig ölenként 2 krnyi díjazást engedélyezett.

Az erdőhivataltól teljesen elkülönítve és külön hatáskörrel szerveztetett az építészeti és gerebhivatal, melynek Fritzka János irnok lett a főnöke, Wallner János építőmesterrel és Fellner Antal gerebmesterrel és 1 gerebörrel.

Ezt a hivatali szervezést tárgyalva megemlítették, hogy a selmeczi főkamara gróf — akkoriban Stampfer gróf — 5000 forintnyi évi fizetésén és egyéb mellékjárandóságain kívül, a besztercebányai kamarához tartozó 7 faluból 136 drb kappant, — 865 drb. tojást, — 12 frt 71 kr. értékű kalácsot és sajtot; 120 drb. fenyőmadarat, — 12 darab csirkét, 1 hizott sertést a vaczoki molnártól, — 1000 drb. pisztrángot az óhegyi halásztól, — 12 itcze gögörcse halat a besztercebányai halásztól és a kamaraházi kertésztől a két kert használatért 30 forintot kapott.

A besztercebányai erdőhivatal 1765-iki szervezése némi módosítással egészen 1822-ig állott fenn, a midőn a famesteri intézmény, mely most már csak névleg állott

fen, meg lett szüntetve, és a famesterek az erdész címet kapván, erdőgondnokságok létesítettek.

A bányakamara igazgatására Mária Thérézia a csász. kir. bánya- és pénzügy-igazgatósági udvari collegiumot szervezvé, alkalom nyílt, hogy a kamarai ügyvitel rendszeres módon kifejlődhessék; így már ezen új igazgatóság rendel 1752-ben, hogy az erdőkártevők minden kitelhető szigorral büntetessenek, de a tisztviselők gondoskodjanak arról, hogy az alattvalók a fát könnyen hozzáférhető helyeken kapják, nehogy erdőkárt elkövetni kénytelenítsenek. De szigorú intézkedést hozott Mária Thérézia még az indokolatlan erdőpusztítás ellen is, így elrendelte, hogy azon telepes, ki erdőt kivág, első esetben a kincstári pénzbüntetéssel sújtandó, a második esetben a kincstári munkából elbocsátandó és harmadikban a telepről egészen egészen eltávolítandó.

A kincstári munkásokkal és a jobbágyokkal az erdő-károk megakadályozása ügyében ugyan administratív uton is lehetett eredményesen intézkedni, de annál nehezebben lehetett a városokkal boldogulni; így különösen Breznóbánya — habár a fahasználatot az 1674. évi Schultz-féle szerződés szabályozta — nagyobb mérvben pusztította az erdőt; így pl. 1750-ben 3600 drb. törzset döntetett. De nem is késett egyrészt a bánya- és pénzügy-igazgatóság, másrészt a helytartótanács a várost e miatt megrendszabályozni, tiltott cselekményének súlyos következményeire figyelmeztetni és a Schultz-féle szerződés szigorú betartására felhívni. De Besztercebánya is nyugtalanodott, miért is udvari rendelettel utasított a város, hogy az erdőt illetőleg köteles az 1747. évi erdőrendtartáshoz alkalmazkodni; viszont biztosított a város, hogy a polgároknak szükséges fa, az említett évi királyi resolúció

értelmében kifog adatni. Ezen alkalommal szigoruan meghagyatott még, hogy az erdőben folytatott szuroktermelés beszüntetendő.

A mint már előbb említettett, a kincstári munkások és alkalmazottak kiváltságos helyzetet foglaltak el; így nemcsak hogy adót nem fizettek, robotot nem teljesítettek, de hadmentesek is voltak. A hétéves háboru, különösen Frigyes porosz király győzedelmes előmenetele azonban befolyás nélkül nem maradt a kincstári östelepesi viszonyokra sem. Az előbbi időben a bányavárosokban a katonai sorozások egyáltalában tiltva voltak, későbben csak vásárok alkalmával engedtetett meg a sorozás oly kikötéssel, hogy kincstári munkásokat katonának felvenni nem szabad, de a szerencsétlen porosz háboru alkalmával, midőn Frigyes király már Magyarországra betörni készült, Mária Therézia szorult helyzetében a kincstári munkásokat is fegyver alá hívta, megparancsolván az itteni praefectusnak, hogy 500 munkást — de lehetőleg katolikus vallásuakat — fegyver alá hívjon, katonai gyakorlatokat tartson, mert ha Frigyes király közeledtével szükségessé válik, adandó parancsra a csapat a jablunkai szoros megszállására fog kirendeltetni. A kamarai tisztek vezetése alatt lévő csapat a jablunkai szorost tényleg megszállotta, de ütközetre a dolog nem kerülvén, a munkások minden nagyobb baj nélkül ismét hazajöhettek.

Az 1756. évben kibocsátott rendelet szerint a kormány megengedte, hogy a katonasághoz a kincstári munkások is felvétessenek s a jelentkezők a gróf Pálffy János által felállított gyalogezredbe soroztassanak, — indokolván ezt az intézkedést azzal, hogy ezáltal a munkások új kereseti forrásra szert tehetnek; mig végre II. József császár 1788-ban az udvari kamara útján elrendelte, hogy

az 1773-ban Mária Theresia által kiadott katona sorozási pátens II. szakasz, 12. §. c) pontja alatti intézkedés a kincstári munkásokra is kötelező s e szerint a szénégetők, famesterek és favágók csakis addig katonamentesek, míg kincstári alkalmazásban vannak, fiaik azonban, — ha jobbágyok — besorozandók és ha a besorozott favágók helyett ép oly alkalmas más egyének kiállíttatnak, úgy a besorozottak reclamálhatók. (Schmidt XVII).

A hétéves háboru folytán felette nagyon igénybe vett állampénztár megfogyott bevételeinek szaporítása végett kivettett 1759-ben a tisztviselőkre az első jövedelmi adó és pedig köteleztetett minden tisztviselő, kinek évi fizetése 4000 forintra vagy azon felül rugott, 2%-nyi, azon aluli fizetésnél 5%-nyi adót fizetni.

Mária Theresia uralkodása korszakalkotó a hazai bányamivelésre az által, hogy 1770-ben a selmeczbányai bányakadémia szerveztetett, mely intézet nemcsak hazánknak, de a külföldnek is sok jeles szakférfit nevelt. Mária Theresia gondoskodása azonban nemcsak a munkaképes egyénekre terjedt ki, hanem a rokkantak ellátására is új nyugdíj-szabályokat szervezett 1759-ben és ezen alkalommal megállapított a besztercebányai kerület erdészeti alkalmazottjai részére, hogy egy favágó 10 kr., szénégető 18 kr., szakmány munkás 9 kr., gerebmester 54 kr., gerebács 12 kr., fűrészmester 27 kr., famester 36 kr., és fűrészelvény 21 kr. heti nyugdíjban részesíttessék, Az 1774-ben kiadott rendelettel az erdőőrök özvegyei részére 30 kr. heti nyugbér, végre az udvari kamara által 1780-ban átvizsgált nyugbér-szabályzatba a fentebbi nyugbéreken kívül még az erdőőrök részére 1 frt 15 krtól 2 frtig, az erdészek számára pedig heti 2 fr. nyugbér vétetett fel.

Mária Theresia kormányzása alatt létrejött két fontos

intézkedés: az urbéri viszonyoknak és Magyarország erdőkezelésének rendezésére vonatkozólag.

Köztudomás szerént régi törvényeink nem szabályozzák a földesur és a jobbágy közötti viszonyt; így nem volt az törvény szerént megállapítva, hogy mennyi földet tartozik a földesur adni jobbágyának s viszont hogy mi-féle viszonzszolgáltatást követelhet ezekért, ennélfogva az erre vonatkozó törvények nem voltak mások, mint a földesuri hatalomnak a jobbágyok iránti körülírásai, anélkül, hogy viszont a jobbágyok jogait is kellőképen megállapították volna.

Mária Therézia rendeletére foganatosított első izben az urbéri viszonyok rendezése és pedig alapul szolgáltak az ugynevezett „9 kérdőpontok“, melyek alapján a községi lakosok urbéri viszonyaikra nézve kihallgattak. Ezen vizsgálat eredményéhez képest lett azután minden község részére a Mária Therézia-féle Urbárium összeállítva.

Ez a körülmény a jelen alkalommal felemlítettik azért, mert a kincstári uradalmakhoz számos urbéri község tartozott, melyek birtokberendezése a Mária-Therézia Urbáriuma alapján kezdetét vette s mely birtokrendezések a fahasználatra is kiterjedtek és egészen a legujabb időkig fennállottak.

1770-ben adta ki Mária Therézia „Magyarország erdőrendtartását“, a mely hivatva lön az összes erdőket egy-séges elvek szerént kezelni, a kihasználást, az ujbóli erdősítést, az üzemrendezést és a fatömegek felvételét eszközölni. Minthogy azonban ezen rendelet nem a beszczerzebányai kincstári erdőkre vonatkozó különös intézkedést tartalmazza, azért annak bővebb fejtegetésétől eltekintve megemlítettik, hogy a kamarai erdők állapotának felvétele és az erdők becslése a mult század 80-as éveiben eszkö-

zöltetvén, az első erdőtérképek és becslési elaboratumok 1789-ben állították össze.

A kamara azon törekvése, hogy az erdők minél kevésbé vétessenek a városok által igénybe és hogy az erdők fatermése lehetőleg a bányászat részére fentartásuk, Mária Theresia idejében egy felette különös intézkedést eredményezett — t. i. azt, hogy a helytartótanács 1755-ben elrendelte, miszerént a bányavárosok mocsaras és nedves helyeken tűzifákat ültessenek azért, hogy ez által az előreláthatólag bekövetkezendő tűzifahiánynak eleje vétessék. — Miután a fűzek a rendelet szerént magassági és vastagsági növekvése oly gyors, hogy azokat már 4—5 éves korukban nyelni lehet és mivel a fűzek a nedves rétekre elültetve a beárnyékolás által a fütermést gyarapítják és mivel a tölgy, bükk és egyéb fanemek inkább épületi fára, mint tűzifára valók, ennél fogva elrendeltetik, hogy a fűzek és egyéb a helyviszonyok szerént megválasztott fanemek közmunka által azonnal elültetessenek, ott pedig, a hol ezen fanemeket a réten vagy kaszálókon elültetni kívánatos, az egyes fák 3 lépés távolságra álljanak egymástól, hogy a szénagyűjtő szekerek akadálytalanul közlekedhessenek a sorok között. (Schmidt X.) Ezen intézkedés, habár a kivitel nehézségeivel nem számol kellőképen, mégis tanujele az akkori kormány gondoskodó előrelátásának.

Végül megemlítendő, hogy az 1805. évben csere folytán jutott az Eszterházy Károly gróf-féle zólyomi és dobonyai uradalom ismét a kincstár birtokába.

IV-ik Korszak.

Az erdők mesterséges felújításától, az erdészetnek a bányászattól való elkülönítéséig. 1808—1870-ig.

A besztercebányai kerületben az erdőgazdálkodás 1807-ig olyképen folyt, hogy a tetemes, majdnem 100,000 ölet kitevő faanyagok termelését és szállítását az erdészeti személyzet teljesítette; az erdészeti személyzet azonban műveltségre és képességre nézve, de javadalmazás tekintetében is a bányászati személyzettel szemben annyira hátrányban volt, hogy már e miatt sem lehetett az idővel tűrhetlenné vált viszony megváltoztatására gondolni. Akadtak ugyan egyesek, kik az erdészet iránt jó indulattal viseltettek, ezek azonban kisebbségben lévén, indítványaikkal a többség által leszavaztattak. Az országos erdészeti viszonyok azonban e század elején oly változást szenvedtek, hogy ezen változás behatása alatt a bányászok korlátlan intézkedési jogosultsága lassan bár, de folytonosan szűkebb határok közé szorított. Hogy az erdészet a bányakerületben az őt megillető helyét elfoglalhassa, arra a legelső nagy lökést a selmeczi bányászati akadémián 1807-ben szervezett erdészeti tanszék felállítása adta meg és midőn a kormánykörök is, az időről időre felszínre kerülő erdészeti ügyekkel foglalkozni kényszerítették, a a szunyadozó erdészet felébredt s az erdészet iránti általánosabb érdeklődést talán az 1807-ben szervezett négy országos főerdő-felügyelői állás betöltésétől lehet számítani. Legalább annyi tény, hogy épen a budai főerdőfelügyelő Duschek Ferencz tette lehetővé, hogy a Besztercebányai kerületben az erdészeti viszonyok átalakulását többé feltartóztatni nem lehetett. Így már az 1807-ben eljáró Maj-

lath-Drevenák-féle bizottságban, mely a besztercebányai erdők állapotát felülvizsgálta, mint bizottsági tag részt vett Duschek Ferencz is, kinek befolyása folytán intézkedés történt, hogy a következő években az erdők felmérétek és a becslések keresztülvitettek. — Az 1809. évben egy új bizottság bejárta a breznóbányai erdőket, mely alkalommal az, az erdőirtások beszüntetését, az eszközölt irtások felvételét elrendelte s egyuttal a kecsketartás végleges betiltása iránt is határozott.

A mint már több ízben mondatott, a kamarai erdők sok helyen rendkívül ki voltak pusztítva, az ujbóli erdősítés céljából igen sokszor még magfák sem hagytak, úgy hogy ezen kopár területek beerdősítése csakis mesterséges uton volt lehetséges és habár a mesterséges felujítás elkerülhetetlenségére az illetékes körök figyelmeztetve lettek, mégsem lehetett reményleni, hogy ezen tetemes, de egyuttal szokatlan költség engedélyeztessék. Hogy pedig a mesterséges felerdősítést mégis már nemsokára alkalmazni lehetett, az Dekret József, besztercebányai erdőmester fáradhatlanságának és az erdészeti tudomány iránti érdeklődésének köszönhető, a ki jól tudva azt, hogy a bányászok által kormányzott kerületben egymaga erdészeti reformokat keresztül nem vihet, messzire menő terve megvalósítására Duschek Ferencz, főerdőfelügyelőt megnyerni igyekezett s ez sikerülvén, benne hathatós és befolyásos pártfogóra talált.

A rendkívül tevékeny Dekret, a besztercebányai erdészeti fejlődése körül nagy érdemeket szerzett, ennél fogva kötelességet teljesít az utókor, midőn ezen érdemei elismerésül nevét a feledékenységből kiragadja és sokoldalú tevékenységéért háláját lerózza. (Irattár.)

Dekret Józsefnek atyja Máté, közönséges erdőmunkás,

később erdőfelvigyázó és gerebőr volt. Dekret József 1774-ben július 12-én Dobrócsón született és a breznóbányai piaristáknál négy gymnasiumi osztályt végzett. A fiatal József 13 éves korában 1787-ben kincstári szolgálatba lépett, eleinte mint napszámos és segéderdőőr, később mint valóságos erdőőr több állomáson szolgált, a hol alkalmá nyílt az erdészeti teendőkben magát gyakorlatilag kiképeznie. Nagy ambíciójánál fogva azonban már ekkor tágabb látkörre törekedett, azért megszerezvén Burgsdorf erdészeti művét, azt üres óráiban szorgalmasan tanulmányozta s ezen könyvből merítette elméleti ismereteit.

1800-ban Beszterczebányára alerdésszé kineveztetvén, tevékenységére tágasabb tér nyílt s mert különösen a saját teendői mellett az erdőhivatali főerdész összes számadásait és irodai munkáját végezte, a számviteli ügykezelést is elsajátította. 1805-ben mint ideiglenes főerdész 100 kincstári munkásból szervezett felkelő csapat kapitányává kineveztetvén, a Napoleon elleni hadjáratban, az austerlitz-i csata színhelyére rendeltetett s ott csapatával kém szemle szolgálatot teljesített. 1807-ben főerdésszé és 1809-ben Breznóbányára erdőbiróvá kineveztetett; itt tevékenységének kifejtésére a szükséges hatásköre már meglévén, — tehetségét érvényesíteni kezdte. Így mindenekelőtt felmérte és rendbe hozta a számos irtványokat s azokról térképet készített. A fekete-garami és cserpataki munkásviszonyok rendezése céljából felmérte az ezen telepekhez tartozó s a munkások élvezetében levő mezőgazdasági területeket, azokról egy teljes elaboratumot földtelekkönyveket, nyilvántartókat és térképeket készített, valamint a fennálló munkásviszonyokat összeírván, azokból a még most is érvényben levő telepes munkás-szabályokat alkotta, a melyeket később — már mint erdőmester, hatóságilag is

elfogadtatta és érvényre emeltette. Mint breznóbányai erdőbiró, honosította meg a kas-szenítést.

Végre pedig nem nyugodott addig, míg kedvencz eszméjére, a mesterséges felujítás megkísérlésére engedélyt nem nyert és teljes odaadással működött azon, hogy a „nemes erdőművelés“, — a mint ő a mesterséges felujítást hívja — ne csak kísérletképen alkalmaztassék, hanem hogy az a gyakorlatban tényleg érvényre is jusson.

1814-ben beszterczebányai erdőmesterré kineveztetvén, tevékenységét főleg a kiterjedt hivataloskodás vette igénybe de nagy elfoglaltsága daczára sem mulasztotta el soha, — ha arra alkalma nyílt — reformokat életbe léptetni. Így érdeklődésének tulajdonítható, hogy 1825-ben a fűrészszel való döntést meghonosította e kerületben.

Ezen időig ugyanis a fejszével való döntés volt használatban; hogy pedig az erdőmunkásokat a fűrészszel való döntési módra megtanítsa, kieszközölte, hogy Stájerországból hozattak német erdőmunkások, kik az itteni telepéseket az új döntési módra beoktatták. Az új döntési módhoz ugyan eleinte a mi tót munkásaink nem igen akartak hozzászokni, de számosabb próba és versenydöntés után tapasztalván a könnyebb és gyorsabb munkát, a fűrészszel való döntés tért hódított és általánosan elterjedt.

A tevékeny és ügybuzgó Dekret egész életét az erdészetnek szentelvén, 1835-ben 61 éves korában meghalt.

Megemlítés nélkül nem hagyhatók a mesterséges erdősitésre vonatkozó első kísérletek. Az első vetési kísérletek már 1809-ben eszközöltettek, de magtermő évek hiányában ezek igen korlátoltak voltak; midőn 1812-ben egy igen gazdag magtermő év beállt, Dekret — akkoriban breznóbányai erdőbiró — azonnal hozzálátott a lucztoboz

gyűjtéséhez, úgy, hogy még ebben az évben 2500 mérő tobozt összegyűjthetett.

A toboz megvolt, de senki sem volt kéznél, a ki a toboz további kezelésére és a magpergetésre nézve tanács-csal szolgált volna, és habár Dekret Burgsdorf könyve szerint a magpergetéshez hozzáláthatott volna, de a gyakorlatban még ki nem próbált eljárásban nem igen bizott. Azért Steiner, mihályteleki erdészt Körmöczre küldte, hogy az ottani magpergetőt megtekintse, s a követendő eljárásra nézve is tájékozást szerezzen.

A tél folyamán felállította az első magpergetőt és a pergetéshez szükséges eszközöket is megszerezvén 1813. évi ápril havában hozzáfogott a mag kipergetéséhez, úgy hogy ezen év tavaszán és nyarán át a 2500 mérő tobozból 250 pozsonyi mérő szárnyas luczmagot nyert.

A luczmag legnagyobb részét a sebeséri völgyben levő már több mint 20 év óta letarolt területeken foltvetésben vettette el, Zünke és Petyko végzett erdőakadémiai hallgatók által, de a vetésben senki gyakoroltsággal nem bírván, a csemeték igen sűrön keltek ki, úgy, hogy azokat gyomlálással megritkitani kellett. Ezen félsiker Dekretet azonban nem riasztotta el, és a további munkálatoknál a szükséges tapasztalatot megszerezvén, későbbben oly helyzetbe jutott, hogy a vetésben teljes sikert arathatott. De Dekret nem elégedett meg a vetéssel, hanem még 1812-ben csemetekerteket létesített, azokba luczmagot és Duschek közbenjárásával Tirolból szerzett vörös fenyőmagot vetett, úgy hogy 1817-ben hozzáfoghatott 3 éves lucz és vörös fenyővel való ültetéshez.

Érdekes talán az első 17 év mesterséges erdőfelújításának terjedelmét, valamint az 1809-ben teljesített vetés részletes kimutatását feltüntetni.

Az 1809—1826. években foganatosított vetés és ültetés kimutatása.

Felerősített terület	V e t é s									Ü l t e t é s						Erre fordított						
	tölgy	bükk	juhar, kőris, hárs	nyír	szárnyatlan vörös f.	szárnyas			tölgy	bükk	juhar, kőris, hárs	vörös fenyő	jegénye fenyő	lucy fenyő	erdei fenyő	napszám	költség					
						jeg. f.	lucy f.	erdei f.									vetés	ültetés				
																			frt.	kr.	frt.	kr.
h. ☐ öl	mérő			font	mérő			d a r a b						frt.	kr.	frt.	kr.					
2782	555	193 ¹ / ₄	245 ¹ / ₄	37	10 ¹ / ₂	3750 ¹ / ₄	455 ¹ / ₄	2105 ¹ / ₈	141 ³ / ₁₆	200	2000	7920	97052	200	1414016	65740	145666	7656	40	5131	50	
																	fizetett 3756					
																	ingye- nes					

Az 1809-ben teljesített első vetési kísérletek kimutatása.

Tétel szám	Pagony	Erdőrész	Az erdősítést teljesítette	év és hó	V e t é s			K ö l t s é g						Ö s z e - z e n	
					lucy f.	vörös f.	terület	mag értéke		a felhasznált munkák értéke					
								szárnyatlan mag	terület		egyenként	összesen			
													font		font
☐ öl	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.							
1	Olmányfalva	Lelekova	Zapotil erdősz	1809	221	—	} 1600	4	—	14	44	} 3	—	25	14
2	Olmányfalva	Lelekova	Zapotil erdősz	Ápril	—	5		1	30	7	30		1	12	8
3	Ohegy	Na druhej strani	Mastalircz erdősz	"	110	—	} 800	4	—	7	20	} 6	18	17	38
4	Benesháza	Nagy Benyuszka eleje	Dekret erdőbiró	"	68	—		} 570	—	—	11		20	14	48
5	Mihálytelek	Pod lipou	Kabszay famester Dekret erdőbiró Steiner erdősz	"	102	—	} 2130		—	—	10	12	30	30	6
				"	25	—		500	—	—	2	30	30	30	6

ad. 4. folt és horonyvetés.

Duschek Ferencz, budai főerdőfelügyelő a beszte-
 czebányai erdőket a fentebb említett 1807. évi átvizsgálás
 után később ismét beutazta, és tapasztalatairól 1813-ban
 beszámolván, az erdők állapotát nem a legjobb rendben
 találta, miért is több irányu javaslatokat tett az erdőke-
 zelés érdekében, így különösen javasolja, hogy a hátsó
 érintetlen erdőrészek faanyagainak kihasználhatása céljá-
 ból okvetlenül szükséges megfelelő számú uszagátakat
 felépíteni, a kihasználás könnyebb eszközölhetése érde-
 kében pedig javasolja, hogy egy munkástelep létesíttessék a
 kövizi és egy a sebeséri völgyben; megdicséri Dekret törek-
 véseit, a melyeket csak a hatóság érdeklődésének és párt-
 fogásának hiánya miatt nem lehet megvalósítani. A terjedel-
 mes vágásterületek mesterséges beerdősítésére szükségesnek
 találja magpergetők berendezését. Mivel a beszteczebányai
 erdők eddigelé minden terv és a szabályszerű gazdálko-
 dásra való tekintet nélkül, egy szóval egészen önkényileg
 használtattak, ennél fogva szükséges, hogy ezen gazdál-
 kodás megszüntettessék, az erdők pontosan felméréssenek
 és a rendszeres gazdálkodás behozassék.

Duschek jelentése eredmény nélkül nem maradt, mert
 a szükséges intézkedések az erdők rendszeresebb kihaszná-
 lására és felújítására megtétettek.

Igaz, hogy az évi fahasználatok terjedelmére az évi
 faszükséglet volt irányadó, de a letarolandó, és felújítandó
 területekre favágatási, illetőleg erdősítési tervek készítetttek,
 a tisztviselők elláttattak a megváltozott viszonyokhoz mér-
 ten átdolgozott szolgálati utasításokkal.

A Koháry grófi család kihaltával, a kincstár tulajdo-
 nába jutott 1829-ben a murányi uradalomhoz tartozó, de
 eddigelé is a kincstár által haszonélvezett, ugynevezett

Koháry-féle rezervált „Hutke“ nevű erdőrészt, a mely a vaczoki völgy gömörvármegyei részében fekszik.

Besztercebánya város határában fekvő rezervált erdők használata iránt a város részéről a kincstár ellen 1834-ben megindított per 1864. évben befejeztetvén, a város határábeli erdők megosztattak.

A kincstári erdők első üzemberendezése és a rendszeres erdőgazdasági tervek 1858-ban készültek, a földhiteltelekkönyvek 1858-ban szerkesztettek s ugyancsak 1858-ban állítottatott fel a breznóbányai és zólyomi erdőhivatal.

Ezen korszaknak kiváló mozzanatai hazánk alkotmányának helyreállítása és ezzel együtt a magyar nyelvnek az erdészeti szolgálatban és az erdőakadémiában való behozatala, — továbbá az „Erdészeti Lapok“ megindítása és az „Országos Erdészeti Egyesület“ megalkotása. — Új alkotmányos életünk azt hozta maga után, hogy közigazdaságunk is egészségesebb irányban kezdett fejlődni. Ez az erdészetre nézve abban nyilvánult, hogy a külön elszámolási ágazatokat képezett, de egy adminisztratív hatóság alá tartozott bányászati, erdészeti és gazdasági szakok 1871-ben kétfelé váltak; még pedig a bányászat a selmecbányai főbányagrófi hivatal adminisztrációja alatt maradt, az erdészeti és gazdasági ágak pedig a Besztercebányán szervezett jószágigazgatóság ügykörébe utaltattak, mely ténynek felemlítésével a jelen korszakot lezárjuk.

V. Korszak.

Az erdészetnek a bányászattól való különválasztásától vagyis 1871-től mostanáig.

Önállósítatván az erdészet, — abba a helyzetbe jutott, hogy terményeit az általános kelendőségi viszonyok

szerént értékesíthette. Hozzájárult az értékesítési viszonyok javulásához még az a körülmény is, hogy a 70-es évek elején általános lendületet nyert üzleti élet lehetővé tette a fának messzebb piacokra szállítását és általában a belteresebb kihasználás megkezdését.

Ezen korszak elején létesült ugyanis a besztercebányai kincstári kerületben az első épület- és műfa-eladási vállalat, mely lehetővé tette, hogy az eddig jobbadán csak szénfa gyanánt értékesített fatermés, mint épület- és műfa is eladathatótt.

Ez a szállítási viszonyokra azzal a kihatással volt, hogy a tűzifa- és szénfatermelés hanyatlott, ellenben az épületfatermelés emelkedett, az anyagok általában jobban értékesítették s olyan erdőrészek is megnyíltak az üzemnek, melyekből az azelőtti időkben az anyagok — a költséges kihozatal és a csekély faárak mellett — nem voltak kihasználhatók; de főképp nagy lendületet nyert az épületfa tutajozás és a fűrészüzem.

A tutajozás és a fűrészrönkö-usztatás érdekében épült ebben a korszakban a vaczoki völgyben az a most is meglevő vizfogó, mely 1880-ban történt ujjáépítése óta a „Bedő Albert“-gát nevet viseli s hasonló képen a kövizi völgyben a „Br. Kemény Gábor“-gát, mely szintén 1881. évi átépítése alkalmával nyerte ezt a nevet. És ebben a korszakban épültek fel gyors egymásutánban a besztercebányai, péterii, rezsőparti és zólyom-jánosi gőzfűrészek.

Arról a változásról, mely az 1871-edik évvel kezdődő új korszak elején az értékesítés és a kihasználás tekintetében beállott, legjobb képet nyújt különben az itt következő kimutatás:

	Egy év alatt átlagban értékesített											Összes fatömeg tömörméterben (a fagyártmány kivételével, mely- nek mennyisége nem volt megál- lapítható.)	
	tüzifa		épületfa		fagyártmány		faszén						
	ür- méter	egység ár	töm- méter	egység ár	pénz- összeg		hekto- liter	egység ár					
					frt	kr.			frt	kr.			
1863—65-ig értékesített	262552	—	79 ⁸ / ₁₀	26674	1	75	—	24462	63	1264986	—	177 ⁷ / ₁₀	539834
1872—74-ig értékesített	254836	1	21	108410	3	78	—	24593	21	1102067	—	23 ⁸ / ₁₀	575054
1871 után tehát több :	—	—	41 ² / ₁₀	81736	2	03	—	130	58	—	—	5 ⁶ / ₁₀	35220
kevesebb :	7716	—	—	—	—	—	—	—	—	162916	—	—	—

Mint ebből látjuk a 70-es évekkel beállott változás igen előnyösen hatott az erdei termények értékesítésére, a mennyiben:

- a) a faárak tetemesen emelkedtek;
- b) sokkal több épületfa került eladásra;
- c) a jobb értékesítésnél fogva több fa lett kihasználva; és
- d) a belterjesebb értékesítésnél fogva, a kevésbbé értékes tűzifa és faszén mennyisége apadt.

A korszak többi mozzanatai már annyira ismeretesek, hogy ezek ismertetését itt bátran mellőzhetni véljük és még csak azt említjük meg, hogy ez a korszak hozta létre az 1879. évi erdőtörvényt, melynek áldása az erdészet minden ágára kiterjed, — és hogy 1881-ben a Besztercebáználott m. kir. jószágigazgatóság megszűnt, helyt adva a most is működő m. kir. erdőigazgatóságnak.

II. RÉSZ.

A besztercebányai erdőigazgatóság kerületében alkalmazott szállítási rendszer fejlődésének története.

A) A tutajozás.

A mint a Zólyom vármegyei kincstári erdők történetéből kitünik, ezen erdők használata s ezzel kapcsolatban a garami tutajozás igen régi, mondhatni az itt lakó nép ösfoglalkozásához tartozott; és hogy az már a XI. században elég jelentékeny lehetett, azt abból lehet következtetni, hogy a szt.-benedeki apátság 1075-ben kiállított alapító oklevelében a Garamon levitt tutajok utáni vám a monostor apátjának jövedelmül adományoztatott.

Nem ismerjük azonban a régi tutajozás terjedelmét, annál kevésbé a régi tutajkötés formáját; e tekintetben még a későbbi századokból fenmaradt erre vonatkozó, eléggé gyér iratokból sem merithetünk kielégítő adatokat; ennél fogva csak abból a tényből, hogy a garami tutajozás, az itteni lakosság ösfoglalkozásához tartozott, következtethetjük, hogy a régi tutajkötés és felszerelés s maga a tutajozási mivelet foganatosítása is lényegesen nem különbözhetett a jelen időben divó módtól. — Az a sok királyi bizottság, mely a bánya-, kohó- s erdőüzem megvizsgálása czéljából Beszterczebányán eljár, soha sem tesz említést a tutajozásról és a praefectusi jelentésekben sem foglaltatnak a tutajozásra vonatkozólag adatok.

Vesselényi 1636. évi márczius hó 17.-én, — Payor 1636. évi ápril 16.-án és Zandy 1640 május 29.-én kelt leveleiből csak azt tudjuk, hogy a tutajozás tavasszal a havasok hóvizének felhasználásával foganatosított, s hogy a tutajokkal különféle faanyag és fagyártmány vitétt déli vidékre.

Az a körülmény továbbá, hogy a törvényhozás is több ízben foglalkozott a garami tutajozással s azt teljesen szabadnak nyilvánította, (igy az 1638. évi I. és 1647. évi II. t.-cz.) bár később — valószínűleg a kamara befolyása következtében — a murányi uradalomból származó faanyagok tutajozása betiltatott, (az 1659. évi LVI.; az 1723. XV. t.-cz.) arra enged következtetni, hogy a fa már a mult századokban kereskedelmi cikket képezett s hogy az a vizi út felhasználásával vitétt piacra. Ezt a feltevést igazolják azok a királyi rendeletek is, a melyekkel a breznóbányaiak a fakereskedéstől ismételve eltiltattak.

Élénkebb tutajozás keletkezett már a mult században és a jelen század kezdetén, mert a kincstár a besztercze-

bánya- és breznóbánya-vidéki erdők fenyőfáját s az abból előállított fűrészárut saját használatára az alsóbb vidékekre szállította s hogy az élénk tutajozás akadálytalanul fogantatosíthatassék, 1765-ben a Garam mentén fekvő Jalnán és Zsarnóczán állomásokat szervezett, melyeknek tisztjei, — az ugynevezett „Transport-Officier“-ek — csupán csak a tutajozott fa átvételével és továbbításával foglalkoztak.

Még élénkebb lett a tutajozás, midőn a murányi uradalomból származó tutajok számára a Garam vize szabaddá tétetett s az uradalom a beszterczebányai felső gereben az ugynevezett „Koháry-surrantó“-t építette, hogy azon a tutajok a gereb elkerülésével a Garam alsó szakaszára levitethessenek. A tutajozás azonban mindaddig kevés jelenlőségel bírt, a míg az főképen csak a kincstár által házilag üzetett s a kincstári faanyagok szállítására szoritkozott, nemzetgazdasági jelentőségre csak abban az időben emelkedett, midőn a fakereskedés a tutajozást a nép részére kereseti forrássá tette, a midőn a tutajozásnál s az evvel kapcsolatos munkáknál több száz munkás foglalkozást nyert.

A vállalati fakereskedés a 60-as évek második felében megkezdődvén és a 70-es években még élénkebben kifejlödvén, ekkor már eléggé jelentékeny lett a tutajozás, azóta pedig folytonosan emelkedik anyira, hogy most a gömör- és zólyomvármegyei kincstári és magán erdőkben évenként átlagban 3000 tutaj mintegy 84,000 m^3 faanyaggal szállítatik le a beszterczebányai gereben át a Garam vizén.

B) *A tüzifausztatás, termelés, uszagátak, gerebek és csatornák.*

Az ősrégi tutajozással szemben a tüzifausztatás és az usztatási berendezések már sokkal újabb keletűek. Az ősrégi bányászat és vaskohászat idejében ugyanis a szükséges fa, a bánya- és kohóművek közvetlen környékéről vétetett az erdők még kiapadhatlan fakészletéből s azért még nem volt szükséges a faanyagok szállítására különleges berendezéseket létesíteni. Midőn azonban Thurzó János 1496-ban királyi engedéllyel réz- és ezüst-kohókat építtetett, s midőn ezen kohók a szomszédos erdők faanyagát teljesen felhasználták, szükségessé vált a távolabbi erdőrészekben termelt tüzelő anyagot is oly tömegekben a kohókhoz szállítani, hogy az olvasztási üzem folytonosságában fenn ne akadjon. Az ily nagy mérvű szállítást vonó marhával teljesíteni már nem lehetett s azért szükségessé vált oly berendezéseket létesíteni, hogy azokkal a kohók közelébe elegendő mennyiségű tüzifát biztosan, lehetőleg gyorsan és olcsón lehessen szállítani.

Mertz György, 1535-ödiki jelentéséből tudjuk, hogy már akkoriban a kohók közelében a faanyagok megapadtak s hogy későbbben épen ezen körülmény volt az indító oka annak, hogy a beszterczebányai új kohó a Garam mentén felépíttetett.

Teljes bizonyossággal állithatjuk, hogy a tüzifa szállításával kapcsolatos intézkedések a beszterczebányai új kohó felépítésével függnek össze, hogy ezen kohó érdekében építtetett a beszterczebányai két gereb. És ebből folyólag bizonyos, hogy a gereb létezése előtt sem gátak sem csuszornák s más a tüzifa szállításával összefüggő berendezések nem léteztek.

Hohenwarter Farkas, beszterczebányai praefectus, 1547. évi jelentésből tudjuk továbbá, hogy mikor a kerületbeli erdőrészeket bejárta, annak a véleményének adott kifejezést, hogy a Fekete-Garam mentén elterülő erdők fáját egy Kis-Garam tájékán építendő gát segélyével s a többi völgyekben termelendő fát csuszornákon könnyen a Garam vizére lehetne hozni, s hogy ezen alkalommal egyuttal azt a nézetét is nyilvánítja, hogy az usztatáshoz előnyösen lehetne a lipcsei uradalom jobbágyait felhasználni.

Minthogy Hohenwarternek ez a jelentése nem egyéb, mint javaslat a garami tűzifausztatás berendezésére, ez a javaslat pedig tökéletesen felesleges lett volna, ha abban az időben már usztatás gyakoroltatott volna, bizonyosnak tekinthetjük, hogy 1547. előtt a Garamon usztatás nem létezett és miután Hohenwarter készítette el 1547-ben a beszterczebányai gereb tervét és költségvetését, a melynek alapján a gerebet még ugyanazon évben fel is építette, ennél fogva Hohenwarter a garami tűzifausztatás, a vízi-csatornák, a gátak és gerebek megalkotója.

A garami usztatás berendezése folytán szükségessé vált azonban oly munkásokról is gondoskodni, akik az eféle dolgokban jártasak. Az első ilyen munkaerő Németországból hozatott be, a mint azt az 1563-ban eljárt kir. bizottság jelentéséből tudjuk s az alkalmazott famesterek tiszta német neveiből is következtethetjük; de az 1561-ben kiadott királyi rendeletből is kitűnik, hogy Ferdinand király az első két erdészt Ausséből és Berchtesgadenből hozatta Beszterczebányára. Mert habár akkor a tűzifausztatás már tényleg gyakoroltatott és gátak, gerebek is léteztek, mégis, miután a gátak, gerebek, uszacsatornák építésében, valamint az usztatás foganatosításában eléggé jártas egyének nem állottak rendelkezésre, ilyeneket Német-

országból kellett hozatni. — A besztercebányai gereb létesítésének első időszakában termelt tűzifamennyiséget nem ismerjük, — csakis az 1563-ban eljárt királyi bizottság jelentéséből alkothatunk magunknak megközelítő képet a fahasználatok terjedelméről.

A bizottság t. i. Benesháza alatt a Garam mindkét oldalán nagy terjedelmű vágásokat talált, a melyekből 12 év alatt vagyis 1551 év óta összesen 12,000 bogsa tűzifa (1 bogását 10 öl, 5 lábas tűzifával, vagyis 57 m³-rel számítva mintegy 684,000 m³ fa) usztatott le Besztercebányára. Terjedelmes vágások voltak továbbá Savniczka telep körül, a hol Falbensteiner Kristóf famester munkásai dolgoztak. Ezen vágások a Garam mellett, és a sebeséri és jarabói völgyekben feküdtek; az egyik részben a kihasználás 1560-ban kezdődött, a másik részben már 9 év óta dolgozott Falbensteiner munkavezetője s ez idő alatt összesen 1289 bogsa tűzifa (73,500 m³) készült el, a mely a sebeséri völgyekből facsatornák segítségével a Savniczka patakba s onnan a Garam vizére hozatott. Ezen fatermelésre megjegyzik a királyi biztosok, hogy Falbenstein egy bogsa fának teljes elkészítéséért és a patakhoz való lehozataláért 3 frt 35 dénárt fizetett. Hogy a terjedelmes fahasználatok kiváltképen csak a besztercebányai gereb építése után kezdődtek, kitűnik ugyancsak ezen királyi bizottság említett jelentéséből, melyben a kiküldöttek azt mondják, hogy Savniczka körül 1548-ban megkezdett vágások vannak. De szolgáltat bizonyosságot erről az a körülmény is, hogy a bizottság a kövizi völgyben 200 szakasz elkorhadt uszacsatornát talált, úgy hogy, ha a csatornák tartósságát 15 évre tesszük, ezen csatornák 1548-ban, vagyis a besztercebányai gereb építése idejében épülhettek. És itt az a kérdés merül fel, hogy miképen

lehetek az első usztatási berendezések, a gátak, a gerebek és a csatornák berendezve?

A beszterczebányai gerebről felvilágosítást ad Hohenwarter eredeti költségvetése. E szerint maga a felfogó gereb 90 öl hosszú volt és 40 drb. egyenkint 15 láb hosszú és 14 láb széles kőszekrényből állt, a melyek mindegyikében négy erős és vassaruval ellátott tölgy czölöp és 2—3 keresztköti gerenda alkalmaztatott.

A gereb részben Beszterczebánya város tulajdonát képező területen épülvén, a kamara a szükséges területet — 1135 $\frac{1}{2}$ □-ölet — csere utján megszerezte. A gereb és szénító helyek 1568-ban felmérétek, ezen felvétel eredeti térképe azonban elveszett s csak a meglévő felmérési adatok után készült 1818-ban egy újabb térrajz, a mely egészen hiven feltünteti a régi gereb fekvését és kiterjedését. (Ezen adatok alapján megjelöltetett a mai gereb tervrajzán az a terület, melyet az 1547. évben épült első gereb elfoglalt*). Az 1710-ből származó leírás szerint az akkori gereb 1417 lépés hosszúságban már Majorfalva község határáig terjedt és 59, részint tölgyfa baktól, részint kőszekrényből állott. Partjai, valamint a tűzifa kiszedésére szolgáló csatorna partjai is fonott sövénynyel és fűzfadugványokkal voltak megerősítve és akkoriban is már mindazon épületek fennállottak, a melyek jelenleg is a gerebrakhely területén megvannak.

1765-ben megvásárolta a kincstár a 9469 $\frac{1}{2}$ ölnyi kiterjedésű szomszédos kerteket a farakhely kibővítése céljából. A régi fagereb egészen 1843-ig állott fenn; ekkor lebontatott s helyébe 1854-ig a mostani koczkakőfalazattal bíró gereb és csatorna épült.

*) A jövő füzetben fogjuk bemutatni.

A régi gátak és csatornák szerkesztéséről határozott adataink nincsenek, de valószínű, hogy a régi fagátak hasonló szerkezettel bírtak, mint azon kisebb vízfogók, a melyek emberemlékezetet meghaladó idők óta a kerületben léteztek; valószínű tehát, hogy a régi gátak is csapos elzárással voltak ellátva, s kövel és agyaggal kitöltött faalkotmányok voltak.

A régi csatornák építésmódjára lehet következtetni azon csatornamaradványokból, a melyek új uszacsatornák elhelyezése alkalmával felszínre kerültek; ezekből megállapítható, hogy a régi csatornák úgy szerkezetre, mint méretre, egészen hasonlóak a legújabb időben építettekkel azzal a különbséggel, hogy a most alkalmazott 2—3 fenékfa helyett régente egy vályuszerűen kimélyített fatörzs használtatott.

A Fekete-Garam mellékvölgyeiben napfényre került régi csatornamaradványok arról tanuskodnak, hogy azelőtt, a mostani keskeny ászakfa helyett, az egyes szakaszok összeérésénél 50 cm. széles fakorongok alkalmaztattak, mi a csatornáknak nagy szilárdságot adott; ezen korongokra a csatornafák a szokásos luczfenyőágból készült szögekkel voltak megerősítve.

A beszterczebányai alsó gereb felépítésének idejéről tudomásunk nincsen, de fel kell tennünk, hogy az az új kohó felépítése idejében, vagyis még 1560 előtt létesült, miután 1603-ban ezen gereb már rossz állapotban volt és kevéssel ezen kohó beszüntetése után a gereb is használaton kívül helyeztetett. (1890. évben.) 1609

A kiscsurgói zárgátról és a luczatői gerebről az első megemlítés 1710-ben történik azzal, hogy a libetbányai öntőmű az utóbbi helyről fedezi fa- és szénszükségletét, s minthogy tényleg a luczatői gereb csakis a libetbányai

vasmű érdekében építtetett, ennél fogva valószínű, hogy az ezen vasgyár építése alkalmával létesítettet.

Végre a rezsőparti gereb a zólyom-brézói vasgyár építése alkalmával, e század 40-es éveiben lett felállítva.

A szén- és tüzfát a famesterek, mint a kincstár szerződött vállalkozói termelték, usztatták és az illető gerebrakhelyeken vagy kohóknál felrakásolva adták át a kincstárnak; szerződésük értelmében kötelezve voltak a szükséges csatornákat felépíteni és fentartani, a patakokat az usztatásra berendezni s egyáltalában mindazon intézkedéseket megtenni, a melyek a fa idejekorán való átadására szükségesek. A tüzfát a kincstári telepekről származó erdőmunkások készítették, kik e végből 8—8 emberből álló munkáscsoportokba — szakmányokba — osztattak be. A mint az erdészeknek szóló 1564. évi, a breznóbányai erdőbiró részére 1607-ben kiadott utasításból, valamint Miksa király 1565. évi erdőrendtartásából tudjuk, az előlegesen meghatározott vágások, az erdészek és az erdőbiró, később az erdőmester által jelöltettek ki és azokba a munkások tavasszal állítottak be, a midőn az egyes szakmányok részére a megfelelő nagyságu vágásterületek (Werkstätte) kiosztattak.

A fadóntás tavasszal foganatosított, és Szt. János napjáig (junius 24), de legkésőbb Szt. Jakab napjáig (julius 25) befejeztetett, a midőn a munkások két havi — Szt. Mihály napjáig tartó — szabadságra bocsáttattak, hogy háztartásukkal összefüggő dolgaikat otthon, vagy rétjeiken elvégezzék; szeptember végével újból a munkába állván, a fa felhasogatásához fogtak mely munkát még a havazás beállta előtt befejezván, a tüzfának az uszapatakokhoz és csatornákhöz való közelítése következett. — Az usztatás pedig tavasszal a hóviz felhasználásával eszközöltetett.

A gerebekre leérkezett fa a famesterek által kiszedet-
vén, szabályszerűen felrakásolva adatott át a kamarának,
illetőleg közvetlenül a szénmestereknek.

A régi számadási könyvek tartalmazzák ugyan a ter-
melt famennyiséget, de ezen számadások olyképen van-
nak vezetve, hogy azokból az évenként termelt fa- vagy
szénmennyiséget megközelítőleg sem lehet kimutatni; ennél-
fogva — a mint az különben már előbb is mondatott
— a mult századokban eszközölt kihasználás terjedelméről
megbízható adataink nincsenek; a mennyiben pedig a
famesterek által évenként termeltetni kötelezett 1400 bogsa
(79,800 m^3) tűzifa nem képezi az összes fahasználatot,
hanem annak csak azon részét, a mely a Garamon leusz-
tattott, azért azon kohók faszükséglete, a mely nem a
Garamon usztatott fából fedeztetett, a fentebbi mennyiség-
ben foglalva nincsen; az évi összes tűzifatermelést tehát
jóval többre, mint 100,000 m^3 -re kell tennünk.

Az erdőigazgatósági kerületben ez idő szerént folya-
matban levő tűzifausztatás terjedelmét az alábbi táblázat
mutatja, megjegyveztetik azonban, hogy ezen kimutatásba
azon tűzifa tömegek is felvételtek, a melyek a fejrőkői
antimon-olvasztó és a kiskapocsi üveggyár számára — az
ezen ipartelepek mellett lévő kisebbszerű gerebeken fel-
fogatnak, a mely tűzifa tehát nem a Garamon, hanem
csak helyi patakokon usztattatik; viszont be nem foglal-
tatott a benesházi és vaczoki gondnokságokból származó
és a bikási vasgyárhoz a Garamon usztatott mintegy
13,000 m^3 tűzifamennyiség, minthogy ez a fa a kincstár
által a tönél elkészített állapotban az erdőben adatik át
a nevezett vasgyárnak, — az usztatás tehát az említett
vasgyár által teljesítettik.

A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság fatermékeinek vizen való szállítására vonatkozó adatok.
Tüzifa usztatás.

Kerület	Év	Vizbe dobott			Vizből kiszedetett			Usztatási eredmény			A kiszedetett			
		ke- mény	lágý	össze- sen	ke- mény	lágý	össze- sen	ke- mény	lágý	átlag	k.	l.	k.	l.
											jó	süllyedt	uszafa közötti vi- szony 0/0-ban	
ü r m é t e r						0/0								
<i>Felső kerület:</i> A fekete Garam, Köviz, Cserpatak és Tebeséri víztől a zólyombrézói gerebig	1891	15595	44420	60015	13183	46436	59619	-15·51	+4·52	-0·66	96·7	92·1	5·3	7·9
	1892	16373	50318	66691	16299	49897	66196	-0·46	-1·04	-0·75	94·0	95·6	6·0	4·4
	1893	23335	38703	62038	19171	38183	57354	-17·84	-1·34	-7·55	95·5	95·0	4·5	5·0
	Évi átlag		18434	44480	62914	16218	44838	61056	-12·02	+0·79	-2·95	95·4	94·2	4·6
<i>Alsó kerület:</i> A péteri-i erdőgondnokságtól lefelé a besztercebányai gerebig	1891	16567	14416	30983	16735	15357	32092	+1·01	+6·77	+3·69	98·8	97·3	1·2	2·7
	1892	20133	18993	39126	17345	18810	36156	-13·86	-0·95	-7·60	98·1	97·2	1·9	2·8
	1893	16005	15550	31555	15297	15406	30703	-4·42	-0·92	-2·70	98·2	99·4	1·8	0·6
	Évi átlag		17568	16320	33888	16459	16524	32983	-6·31	+1·23	-2·67	98·4	97·9	1·6
Összesen		36002	60800	96802	32677	61362	94039	-9·23	+0·91	-2·85	96·9	96·0	3·1	4·0

A garami tűzifa usztatás két csoportra oszlik, és pedig a mennyiben a dobrocsi, karámi, sziklai, kisgarami és rezsőparti erdőgondnokságok tűzifája a zólyom-brézói m. kir. vasművek részére termeltetik, — az Rezsőparton; az alsóbb erdőgondnokságokból származó fa pedig főképen a magánszükséglet kielégítésére szolgálván — az Besztercebányán szedetik ki.

A három évi átlag szerint a vízbe dobott 96,802 m^3 tűzifából 94,039 m^3 kiszedetvén, a tényleges usztatási veszteség 2·85%-ot tesz ki, mely eredmény, tekintve azt, hogy a fa a vizen, a felső és alsó kerületben is 25—28 klm-nyi utat tesz meg és hogy e közben számos községen keresztül halad, de tekintetbe véve még, hogy az usztatással egyidőben a tutajozás is folyik, a mely alkalmalmmal a Garam alsó szakaszára vitt tutajokkal tekintélyes mennyiségű hasábfá is elvész, — (a mennyiben t. i. tűzifa hasábok a tutajok alá jutván, ezekkel együtt elmennek) — igen kedvezőnek kell tekinteni; époly kedvező a jó (96%) és a súlylyedt tűzifa (4%) közötti arány is. Ezt az utóbbi jó eredményt valószínűleg azon körülménynek kell tulajdonítani, hogy ez idő szerint a tűzifakészítést július hó végéig kell teljesen befejezni, — a fának tehát elegendő ideje van a nyár és ősz folyamán kiszáradni, úgy hogy a következő tavasszal csakis száraz tűzifa usztattatik.

Lapszemle.

A legujabb törvény a vadpatakok rendben tartásáról. Az ausztriai tartományok egymásután pótolgatják azokat a hiányokat, melyek a régebben megalkotott erdőtörvényben maradtak. A magas hegységek tömegesebb előfordulása, a hegyalakulati viszonyoknak e tekintetben kedvezőtlenebb volta mindenesetre igen indokolttá teszi a tüzetesebb intézkedéseket, a mik az árvízveszedelmek elhárítására vannak hivatva, melyek azonban most keresik valójában a helyén az orvoslás módját, mikor a baj keletkezésének kuforrásához hatolnak.

Az ily czélu legujabb törvény Salzburg számára alkottatott. Rendelkezései részletesek, ránk is érdekel birhatnak.

A törvényt az „Öszt. F. u. J.-Z.“ f. é. 43. száma szó szerént közli, előre bocsátva néhány emlékeztetőt ama gondolatkörből, melyből a törvény megalkotásának szükségét indokoló érveket bőven meríteni lehet. A következőkben kivonatosan ismertetem e közleményt.

A magashegységi erdők fentartása, s illetve óvatos használata nemcsak az éghajlatbeli hatások szempontjából fontos, hanem mivel azok nagyban korlátozzák a csapadékok gyors lefolyását, a hógörgetegek keletkezését stb. Erre való tekintettel már az 1852. évi erdőtörvényben felvétellett az a rendelkezés, hogy a meredek és magas fektü hegyek erdeit csak keskeny pásztáinkint vagy hosszas áterdőléssel szabad kihasználni, a magas hegységek erdeit pedig a fatenyészet határa mentén csak szálalni szabad. Sajnos, hogy az erdőtörvény az erdő fogalmát szoroson meg nem jelöli s azért a gyakorlatban egészen megrögzött az a felfogás, hogy erdőnek azokat a területeket kell tartani, melyeket az adókataszter annak minősített. Innen eredt, hogy számos erdőre, bár magas fekvésénél fogva a törvény czélzata szerint kivételes kezelésben volna részesítendő. a kötelező rendelkezések nem alkalmazhatók, mert a kataszteri feljegyzésekben mint havas, vagy mint havasi legelő szerepelnek. A havasokon tényleg a magas fekvésü erdők számos fáját pusztítják el körülgyűrűzéssel a fűnövés elősegítés

érdekében, mivel ott a legeltetés haszna meghaladja fahasznátét, s így aztán az erdők felső határa mindig lejjebb szorul. Kitünő szolgálatot tesznek a veszedelmes helyeken a törpe fenyő állabok, melyek azonban a tulajdonképeni erdőhatáron felül terülvén el, eddig büntethetlenül voltak kivághatók, kiirthatók.

Számos vidéken, nevezetesen a hol a hajdan községi s közbirtokossági erdők a hegylejtő irányában futó hosszú, keskeny sávokra szeldelve daraboltattak fel, a vadpatakok aként jöttek rendszerént létre, hogy a birtokosok a fát akkor, ha a talajt hó nem fedte, földesusztatón szállították le, miből aztán vizmosás, szakadékos mély árok keletkezett.

Nagy vízáradások keletkezéséhez nagyban hozzájárulhat az a körülmény, ha a vadpatakok vízkörnyékébe eső meredek hegyoldalak vágásterületeiről a hulladék s egyéb fa el nem távolítottatik, mert az eféle könnyen eltorlaszolja a patakok vizét, kivált ha a mederben nőtt fák töve ott hagyatik vagy a mederben fák egyáltalában megtüretnek. Nagyobb szakadásokat, veszedelmes földcsuszamlásokat viszont könnyű volna megakadályozni, ha a keletkezés idejében még kis hibán a föld kiegyenlítésével, a kezdődő árkok betemetésével segítenénk.

Mindezek megfontolása vezetett azoknak a törvényeknek megalkotására, melyek közül az egyiket Karinthia 1885. márcz. 1.-én, a másikat Szilézia 1886. május 2.-án kapta, s melyek a földesusztatók használatára, a vágások kitakarítására, a patak-medrek tisztántartására, a talajba szakított árkok betemetésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzák. A karinthiai törvény e mellett még a tervbe vett tarvágások előzetes bejelentését is elrendeli, s megtiltja a törpe fenyő állabok letarolását.

Hasonló ezekhez a salzburgi törvény, mely a f. évi aug. hónap 7.-én szentesítettet.

Az idézett szaklapban szószerént közölt törvény rövidre összefogva a következőket tartalmazza:

Az 1. §. megtiltja a törpe fenyő leégetését. Megtiltja továbbá a törpe fenyőnek tarra vágását is meredek helyeken, s a fatenyészet határán.

A 2—20. §§. a vadpatakok vízkörnyékét illetőleg a fadöntésre, szállításra, a fa felrakásolására, továbbá a vadpatakok

medrének tisztántartására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzák.

Nevezetesen a 2. §. kijelenti, hogy a következő szakaszok rendelkezései a tartománynak mindazon, vadpatakokkal bíró vidékeire vonatkoznak, melyeken a fadöntésnél, szállításnál, a fa felrakásolásánál az árvízveszélyek elkerülése érdekében különös figyelemmel kell eljárni. Ezeket a vidékeket a kormányzat az országos bizottsággal egyetértve megállapítja, s közhirrre teszi.

A 3. §. szerént nagyobb szállítási berendezéseket a közigazgatási hatóság engedélyez. Azoknak a szállítási berendezéseknek használatát, melyek vadpatakok keletkezését okozhatják vagy egyébként veszedelmesek, ugyanaz a hatóság egészen vagy bizonyos időre betilthatja.

A 4. §. szerént ott, hol a talaj meglazítása különösen káros lenne, a birtokosnak, ki csuszató vagy egyéb szállítási berendezés nélkül akar fát szállítani, a hatósági utasítások szerént tartozik eljárni Ugy ezen, mint 3. §-beli rendelkezések betartásáért a szállítás foganatosítóján kívül (pl. vállalkozó, bérlő stb.) a birtokos is felelős, ha a szállítást s illetve erre való berendezések leterítését (3. §.) kifejezetten vagy hallgatólag megengedte.

Az 5. §. szerént a szállítási vállalkozó, illetve ki szállítási berendezéseket létesít s az erdőbirtokosok, — utóbbiak a maguk területét illetőleg, — egyetemlegesen kötelezvék a szállítás, csusztatás által előidézett talajrongálásokat s egyéb ily károsításokat helyrehozni, aminek ismét a hatóság által megadott utasítás szerént kell történnie.

A 6. §. szerént vadpatak környékén az ott vágott fát felrakásolni csak a hatóság engedélyével szabad és pedig a szükséges óvintézkedések mellett. Ugyanez a megszorítás vonatkozik a szénító helyek kiválasztására.

A 7. §. szerént az erdőbirtokos a kihasználást s a szállítást teljesítő vállalkozóval egyetemleges kötelezettséggel gondoskodni tartozik arról, hogy a vadpatakok környékén a vágásterületek azonnal ki is takaríttassanak, a patak-medrekből a törzsek s a hulladék ettávolíttassék, s ha a fa onnét elszállítható nem volna, feldarabolva elégettessék. A patak medrében vagy árterületén tutajozáskor visszamaradt fát a vállalkozó a tutajozás befejeztével azonnal eltávolítani köteles.

A 8. §. a községeket kötelezi, hogy a területükön található vadpatakokat s veszélylyel fenyegető egyéb vizeket minden tavasszal bejárják s kitisztogattassák. A bejáráshoz az illetékes járási hatóság szakértő erdészt küld. Ez alkalomkor megállapítatik, hogy a medrek kitisztítását a községnek saját költségén vagy az erdőbirtokosnak, illetve vállalkozónak (7. §.) kell-e teljesítenie, miről jegyzőkönyv veendő fel. Sürgős szükség esetén a munkát a község azonnal teljesíttetni tartozik az egyidejűleg értesített érdekelték által utólag megtérítendő költség fejében. Ha egyazon vadpatak több községet érint, az ezek által teljesítendő munka sorrendjét a járási hatóság állapítja meg.

A 9. §. a vadpatakok medrében a község s a birtokosok hibája nélkül természetes uton keletkező veszedelmes szakadásokra és megrongálódott védművekre vonatkozólag rendelkezik.

A 10. §. a járási közig. hatóságot feljogosítja, hogy a 7., 8. és 9. §§-ban megjelölt kötelezettségek teljesítésére az illetőket rászorítsa s esetleg az elmulasztott munkát az arra kötelezettek terhére és veszélyére foganatosíttassa, továbbá, hogy az engedély nélkül létesített berendezéseket (3., 6. és 7. §§.) eltávolíttassa.

A 11 §-ból álló III. rész a szállításra alkalmas folyókra és patakokra vonatkozólag különös utasításokat nem tartalmaz, hanem a szükséges rendeletek kiadására meghatalmazza a kormányzatot.

A törvény 12—16. §§-ból álló IV. része a büntető határozatokat s a törvény végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

Ezek közül fontos a 12. §. rendelkezése, mely szerint a törvény megszegője 5—200 forintnyi bírsággal vagy 1—40 napra terjedő fogsággal büntetendő. Az ítéletben a rendelet ellenére létesített vagy el nem távolított berendezések elkobzása kimondható. Jelentékenyebb kárt okozó vagy nagy veszélyt előidézhető törvényszegése 500 frtig menő bírsággal s három hónapig terjedhető fogsággal büntetendők s az illetőktől a szállítási jog is megvonható.

A 14. §. szerint a büntetéspénzek s az elkobzott tárgyak értékesítéséből befolyt összegek a földmívelési czélok előmozdítására szolgáló alapha juttatandók s elsősorban erdőmívelési czélokra s a vadpatakoknak oly szabályozási munkálataira fordítan-

dók, amelyek sem a községek, sem az egyes birtokosok kötelességévé nem tehetők. (L. 9. §.) (Közli: *Arató Gy.*)

Az Acacia megtelepitésének kérdéséhez. Minthogy e lapok olvasóinak érdeklődése is már több ízben felkeltetett az *Acacia decurrens* iránt, közlöm e pár sorban azt a telepítési kísérletet, melyet dr. Bourlier tanár evvel, de különösen a kevésbé kényes *Acacia pycnantha* fajjal tett. A 24—25 hektárnyi ültetvény egy része 1892-ben telepítettvén, 2 éves korában már 4—5 méter magasságot ért el és nemsokára, azaz 5 éves korában letaroltatván, várni lehet tőle hektáronként 200 métermázsa 30—40% tannintartalmu kérget, mely a kikötőbe szállítva 30 frankkal fizettetik. Feltéve már most, hogy ugy a szállítási, mint a telepítési és kezelési költségeket a fa árából fedezni lehet és eltekintve a nyerhető gummi értékétől, ad az ültetvény minden ötödik évben 6000 frank, s így évi átlagban hektáronként 1200 frank jövedelmet. De magasabb vágáskor alkalmazása mellett is igen jövedelmező lenne az *Acacia* erdő, mert fáját a bodnárok, kerék- és kocsigyártók stb. igen nagyra becsülik, ugy, hogy a 12—15 cm. vastag tönkök tömörköbméterét 80 frankkal is megfizetik. *)

Az olvasó képzeletét a „hektár“ és „frank“ szavak valószínűleg Franciaországba vezetik; pedig az ily szép reményekkel biztató kísérletek nem ott történtek, hanem a forró Algiriában, a hol a fentebbi *Acacia* fajokkal egy hazából, t. i. Ausztráliából származó *Eucalyptus*ok is kitünően tenyésznek. Ott tehát ezekkel a ausztráliai fajokkal a telepítési kísérletek, mint előre látható volt, kitünően sikerültek.

A Mimozáék családjához tartozó *Acacia* fajok közül az ázsiai eredetű *A. Gulibrissin* W., a középamerikai *A. Farnesiana* W. és az ausztráliai *A. lophanta* W., Déleurópában a szabadban tenyészthetők, a Középtenger környékén; de nálunk csak üveg-házban telelnek ki. Szeretnők tudni, hogy az e lapok 1893. folyamában jelzett vetésekből eredett *A. decurrens* csemeték közül kiállotta-e csak egy is a legközelebbi telet a szabadban?

*) *Revue des eaux et forêts*, 1895. No. 15. „Les gommiers en Algérie.“

Végül legyen szabad azon nézetünknek kifejezést adni, hogy nem tartjuk czélszerűnek addig valamely növény meghonosítása iránt felbresztteni a szakközönség érdeklődését, míg a sikernek legalább némi valószínűsége bebizonyítva nincs.

(Közli: *Fekete L.*)

*

A fentebbi közleményben foglalt kérdésre helyén valónak látom a következők közlését. E lapokban két szaktársunk újabban azt is jelezte, hogy náluk a szóban levő *Acacia decurrens* s illetve az *Acacia* egyéb fajtaival kísérletek történtek. Kérésemre szivesek voltak a kísérlettevők szerzett tapasztalataikról értesíteni.

Az egyik kísérlettevő egyszersmind szives volt a „Société nationale d'acclimation de France“ megbízásából M. Ch. Naudin által irt és Párisban 1889-ben megjelent füzet kivonatát is közölni, mely füzet az *Acacia* ismertetését s a velük Algiriában megtelepítés czéljából tett kísérletek eredményének leírását tartalmazza. E kivonat közlését mellőzhetőnek látom, amennyiben az adatok a fentebbi közleményben foglaltakkal megegyeznek. — Az ő saját kísérletére vonatkozó értesítés a következőképen hangzik:

„Elvettem 5 fajta *Acacia* magot és tenyésztésükre nézve a következőket figyeltem meg:

A különböző *Acacia* magvak a *Robinia* magvai módjára elvetés előtt leforráztattak, aztán 600 gr. mag 11□ öltre 60 cm horonytávolság mellett elvetetett. A vetés 1893. év április 22.-én, a kikelés május végén történt. A vetés 70%-ban sikerült.

Az *Acacia* két sziklevéllal bujnak ki a földből, mint a *Robinia Pseudacacia*. Három-négy nap múlva aztán kifejlődik a *Robinia* leveléhez hasonló csakhogy kisebb szárnyas levél. Ez a szárnyas levél meg is marad az *Acacia decurrens*-nél. Az *Acacia cyanophylla*, *melanoxylon*, *macradenia* és *leiophylla*-nál azonban az említett szárnyas levél szára — körülbelül egy hó leforgása alatt — vastagodni kezd s lassanként magában foglalja először a levél alsó részét, azután a felső felét, úgy, hogy az előbbeni szárnyas levelekből vastag, sötétzöld színű, hosszukás, husos levelek (*Phyllodium*) lesznek.

A csemeték törzsecskéi zöldesbarna színűek s ha nem is egészen puhák, de a fásodás még ősz közepén sem történik meg;

A csemetéket, melyek egy év alatt átlag 40 cm magasra nőttek meg, télen szőlőmódjára a legnagyobb gonddal betakartattam; mindannak daczára a következő tavasszal teljesen (még a gyökér is) el voltak fagyva, ennél fogva nálunk az Acáciáknak és pedig a leginkább emlegetett *Acacia decurrens*-nek ép úgy, mint a többi *Acacia* fajoknak egyáltalán semmiféle erdészeti jelentősége sem lehet és legfeljebb ritkaság gyanánt üvegházakban tenyészthetők.

A másik kísérlettevő a következőket írja:

„1. Valamelyik német szaklap azon megjegyzése, hogy az *Acacia decurrens* dolomit kőzetre alkalmas; indított a mag beszerzésére és elvetésére.

2. Megboldogult Bothó Imre, kir. erdőfelügyelő ur szivessége illetve kieszközlése folytán a magot Mautner magkereskedőnél vettem: 40 grammot 7 frtért.

3. A vetést 1892. évi május közepén, házi kertemben Veszprémben eszközöltem.

4. A 40 gramm magban volt 1400 szem, 70% csiraképességgel s az egész mennyiség ily arányban ki is kelt.

5. A kikelt csemeték őszig 10—13 cm. magasra nőtek, de a tél, daczára az általam eszközölt gondos takarásnak, valamennyit kifagyasztotta; csak szobámban cserepekben átteleltetett és tavasszal újra kiültetett 10 drbból maradt meg egy darab, mely azonban most sem magasabb 25 cm-nél.

E két kísérlet adatai tökéletesen tisztába hozzák a felvetett kérdést, mely különben egyszer már, 15 évvel ezelőtt felmerült, de az akkor is tett kísérletek eredményeiről értesítés, ugy látszik, nem adatott.

(Arató Gy.)

TÁRCZA.

Baráti emlék.

(Bedő Albert földmivvelésügyi államtitkár üdvözlése.)

Irta: Sylvius.

Ha valami egy testület erejét nagyra fejlesztheti, haladását biztosíthatja, s érdekeit a győzelem útján előre segítheti, az együttérzésnek, összetartásnak, a kölcsönös tiszteletnek és bizalomnak bizonyára meg van ez a hatalma. S ezért soha se üres szó, nem pusztá frázis annak emlegetése sem, hogy a testületi szellem legszebb mintaképeként annak a családias összetartozóságnak érzete állítható elének, melyben az egyesek érdekei összhangzatosan olvadnak bele a közös érdekebe, s mely a közösen elért eredmények után minden egyesnek kijuttatja a maga megillető részét.

Az érdeme szerént megillető részt; mert a nemes versengés csak az együttesen szolgált ügy mennél igazabb támogatásában, mennél sikeresebb előmozdításában nyilatkozhat meg; a munka érdemének, a jutalomnak, úgy a miként a gyümölcs a virágból, megteremni kell.

Ha így a családnak egyik tagja természetadta s magaszerezte képességeivel kiválik a többi közül, ha a testület egyik tagja a munka legjavát, a feladatok legnehezebbjét, a fáradságok legterhesebbjeit azok súlyához mérten legizmosabb vállaira önkényt felveszi, s lelkének magasabb szárnyalásától, elméjének világosságától, s értelmének alkotó erejétől ösztönözve, lelkesedésétől biztatva, nagyobb léptekkel halad előre a czél felé s meg nem roskadva az uton, el nem csüggedve a megpróbáltatások idején, mintegy küldetett vezér gyanánt diadalról-diadalra vezet a jól szolgált ügyet: akkor csak a virágzás és gyümölcsözés, a munka

és annak jutalma, az érdem és annak elismerése közt levő természetes viszonyoknak folyamánya az, hogy a közös fa ápolásának részesei, a közös munka megosztói, az érdemet azének ismerik el, ki érte legjobban dolgozott, legtöbbet fáradott.

Természetes aztán ama kapocs is, melyben a közügyekkel a szolgálatukban álló vezérférfiak egyénisége összeforr. S innen van az, hogy az ügynek új s újabb diadala fényével ép úgy besugározza a vezér egyéniségét, miként annak élete pályáján minden nagy mozzanat, a mit a kiválóság kitüntetése, a jól teljesített munka megjutalmazása ünneppé avat, ünnepévé válik a zászló összes harczósainak . . .

Az államerdészet tisztikara ült e hónap folyamán ily szép, bizalmas, szinte családi ünnepet.

Ünnepet ültünk, hogy kifejezhessük őszinte örömünket a magyar erdészet megteremtő munkájában legtöbbet fáradott, de kimeríthetlen erejű és kitartású vezérének a terhes hivatalnoki pálya azon magas fokára emelkedése felett, a mely fokot még oly fényes tehetségekkel, kitartó munkával s a nagy tettek hosszú sorozatával is keveseknek, a jók legjavának adatik meg elérni.

A család tartotta ünnepét a családfő új diadalán.

A testület övezte körül a megbecsülést, a tisztelet s a ragaszkodás érzéseitől szorosra font lánczával érdemes vezérét . . .

Mikor a földmivelésügyi ministerium államtitkári székébe a magyar erdészet első embere emelkedett, e nagy megtisztelés, az érdemességnek e nyílt elismerése nem szoritkozhatott csupán az ő egyéniségére, hanem szétáradott arra az ügyre is, a magyar erdőgazdaságnak mindnyájunk szívével összeforrt ügyére, melynek szolgálatában az ő egyénisége kidomborodott s magasra fel-emelkedett. S ezért az államerdészet tisztikara, mely akart s tudott segítséget nyújtani vezérének a nagy feladatok megoldására, s mely az ő általa megszabott irányban haladva akart s tudott ereje teljességével, bizalma szilárdságával részt venni a magyar erdőgazdaság győzelmeinek kivívásában: nemcsak az együvé tartozóság tudatától, nemcsak a szeretet és ragaszkodás érzelmétől, hanem a hálásságtól is indítatva készítette az ünnepelt számára az örömnapot. . . .

Az örömnapba azonban a megválás gondolatával keserűség is vegyült.

A multak idejére visszatekintve nem lehet más óhajtásunk, csak az, hogy ez a válás minél később következze be, s addig az erdőgazdaság érdekei az ő szeretetteljes gondosságától támogatva, meghatalmasodott erejétől segítve, még jobban kifejlődjenek s hogy így az erdészet erőssége még inkább megizmosodván, a kívülről jöhető nyomásnak ellenében önállóságát majd önmagában is megvédelmezhesse, s munkásságának független irányzatát mindenkorra biztosítva láthassa!

* * *

Abból az alkalomból, hogy Ő felségének a királynak legfelsőbb kegye Bedő Albert minis-
teri tanácsos, orsz. főerdőmestert a földmivelésügyi miniszteriumhoz államtitkárrá kinevezni méltóztatott, az államerdészetre magára is kiható nagy kitüntetésnek megünneplése céljából a tisztikar körében élénk mozgalom indult meg.

Az ünnepély a földmivelésügyi palotában, az államtitkár ur hivatalos helyiségében f. hó 17.-én délután folyt le. A miniszterium erdészeti főosztályának és erdőszámvevőségének tisztai kara, a magyar- s a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőhatóságok, s a községi erdők kezelőszemélyzete, nemkülönben az erdőfelügyelet közegei s az erdészeti akadémia tanári kara díszes albumckba zárt emlékiratokat intéztek az ünnepelthez, kit ezek átadására küldöttség hívott meg az ünnepély színhelyére.

A központi erdészeti és erdőszámvevőségi személyzet s az erdőhatóságok képviselőitében megjelent vidéki szaktársak együtt közel százan fogadták a megérkező államtitkár urat, kihez az erdészeti főosztály vezetője, Sóltz Gyula minis-
teri tanácsos, lelkes éljenzésektől meg-megszakítva a következő beszédet intézte:

„Méltóságos Államtitkár ur!

Az őszinte tisztelettől és ragaszkodó érzéstől; áthatva megjelentünk Méltóságod előtt, hogy a bölcs vezetése alatt álló kir. erdőfelügyelői és államerdészeti tisztikar nevében Méltóságodat abból az alkalomból, hogy Ő felsége legfelsőbb kegye Méltóságod kitüntetésében újra megnyilatkozott, üdvözöljük. (Éljenzés.)

Mikor pedig megbízásunkból kifolyólag Méltóságodat küldöink és saját magunk nevében igaz szívvvel és igaz lelekkel üdvözöljük, azt hiszem, megmaradunk a szerénység határain belül, ha mi, mint Méltóságod szaktársai és úgy, mint bölcs vezetése alatt munkatársai, első sorban érezzük magunkat arra hivatva, hogy Méltóságod tettei felett bírálatot mondvá, az erdészet terén kifejtett munkásságát mérlegeljük. (Ugy van!)

S midőn a mérlegelésnél a mérleg egyik serpenyőjébe a hivatalos kötelességnek súlyát, a másikba pedig a Méltóságod által teljesített munka mennyiségét, a teljesítés minőségét és az elért eredményeket helyezük, úgy találjuk, hogy ez a második serpenyő mélyen lebillen, igazolván azt, — ami mindnyájunk tudatává vált, — hogy Méltóságod az erdészet ügyeinek előmozdítása s a mai színvonalra való emelése körül kifejtett vasakarattal, kitartó munkaerővel s munkakedvvel és odaadó buzgalommal párosult személyes képességgel s tapasztalattal az erdészet érdekében jóval többet munkálkodott, mint a mennyi munka hivatalos állásából kifolyólag Méltóságod vállaira tényleg nehezedett volna! (Ugy van! Éljenzés.)

Fogadja tehát Méltóságod üdvözlésünkkel együtt köszönetünket is azért a munkásságért, mely az erdészet történetének lapjain kitörölhetetlen betűkkel van és marad bevésvé. (Éljenzés.)

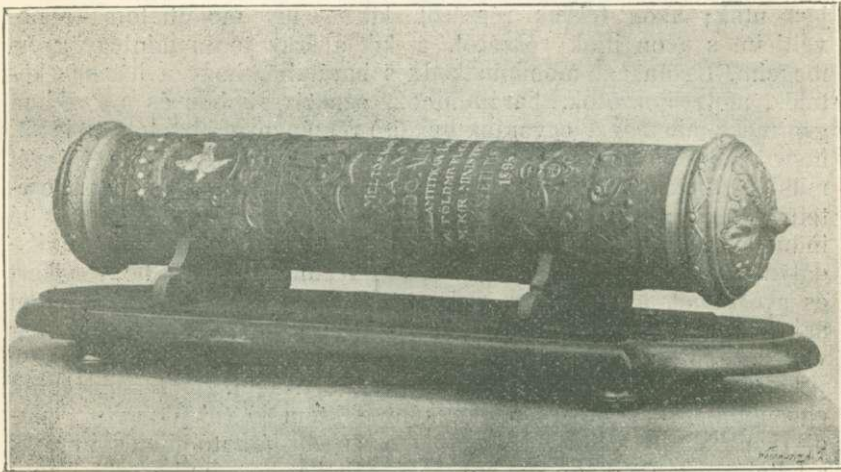
Azonban a mai napon a sajnálat érzése is elfog bennünket a miatt, hogy épen e kitüntetésből folyólag vagyunk kénytelenek Méltóságodat, mint kizárólagos előjárónkat elveszíteni s hogy kénytelenek vagyunk bevallani, hogy Méltóságod ezentul nem lehet kizárólagosan a mienk, nem lehet kizárólagosan az erdészeté; de e sajnálatunkat enyhíti az a remény, az a tudat, hogy Méltóságod ujabbi előkelő állásában is ugyanazon pártfogásban fogja az erdészet ügyeit részesíteni, mint a milyen pártolásban azt eddig is részesíteni méltóztatott. (Éljenzés.)

S hogy e reményünk, s mondjuk ki, óhajunk teljesedésbe mehessen, kívánjuk, hogy Méltóságodnak munkakedve s ereje a munkához meg ne lankadjon, hogy szeretete az erdészet iránt ne apadjon, hanem hogy épen e szeretetből folyólag s teljes munkáerejével ezen új s fényesebb állásában Méltóságod bölcs vezetése az erdészetet további diadalokra segítse!

Végül kérjük Méltóságodat, hogy a mai nap emlékeiül sziveskedjék ezeket az emlékeket oly jóindulattal elfogadni, mint a milyennel azokat felajánljuk.

Legyenek ezek jelei annak a szeretetnek, melyből az az óhajunk fakad, hogy Méltóságod jó erőben, egészségben, az erdeszet üdvére sokáig éljen! (Hosszantartó zajos éljenzés.)

A megújult éljenzés elcsendesedtével az államtitkár ur a következő mély érzéstől áthatott beszéddel fogadta üdvözlésünket:

A földmivelésügyi ministerium erdeszeti főosztálya és erdőszámvevősége nevében átadott emléktárgy.

„Tisztelt barátaim!

Meghatva állok itt előttetek s meghatottságomnak el nem litkolható hangján halljátok köszönetem kijelentését azért a sok jóindulatért, azért a barátságért, azért a tiszteletért, a melylyel a ti részetekről oly gyakran volt alkalmam találkozhatni s melylyel erőt adtatok nekem arra, hogy ne féljek a munkától, ne rettegjek a küzdelmekről, hanem maradjak kitartó, ép úgy, mint a ti barátságok kitartó irányomban.

Ha az ember az élet utain tovább halad s korban előremegy — s ez általában véve mindenkire áll, — annál könnyebben válik meg egytől-mástól, — s magától az élettől.

Én is előre haladtam a korban, közel jutok a megválás idejéhez. S ime azt tapasztalom évről-évre, hogy az a tisztelet, melylyel viseltetem irántatok, folyton növekedik s az a szeretet, melylyel ti szerencséltettek engem, fokról-fokra nehezebbé teszi nekem a válást attól a körtől, melyben veletek együtt dolgoztam. De ha van valami, a mi a férfit munkájában emelni s a kítartásban erősíteni képes: akkor az bizonyára az a baráti szeretet, az a támogatás, melyben övéi részesítik.

Ilyen baráti szeretetben és támogatásban részesültem én a ti részetekről! Azon férfiak részéről, kik már akkor együtt küzdtek velem, midőn a munka még nagyon nehéz volt, mert nem voltak járt utak; azon férfiak részéről, kik — ugy mondhatom — neveltjeim s azon ifjak részéről, a kik a szak terén mintegy gyermekeim. És én azt mondom kedves barátaim, hogy a hármaskötélék, mely hozzátok, barátaimhoz, szaktársaimhoz és a szakban gyermekeimhez fűz, egyaránt buzdító reménnyel biztatott az iránt, hogy a kölcsönös együttérzéstől támogatva, a magyar erdészet ügyét mind biztosabban és nagyobbra fejleszthetjük. S a miként a szeretetnek azon számos jele, melylyel erőt adtatok a küzdelemre, a jó indulat, mely nekem segílyt nyújtott a hivatalos munkában az akadályok megtörésére, s a barátság, mely módot adott, hogy sikert és győzelmet arassunk az erdészet terén, a ti sziveitekből felém áradt, épen ugy ezek visszasugárzásaképen bennem is mindig meg volt a ti jóindulatotoknak folyton érzett hálás nagyrabecsülése.

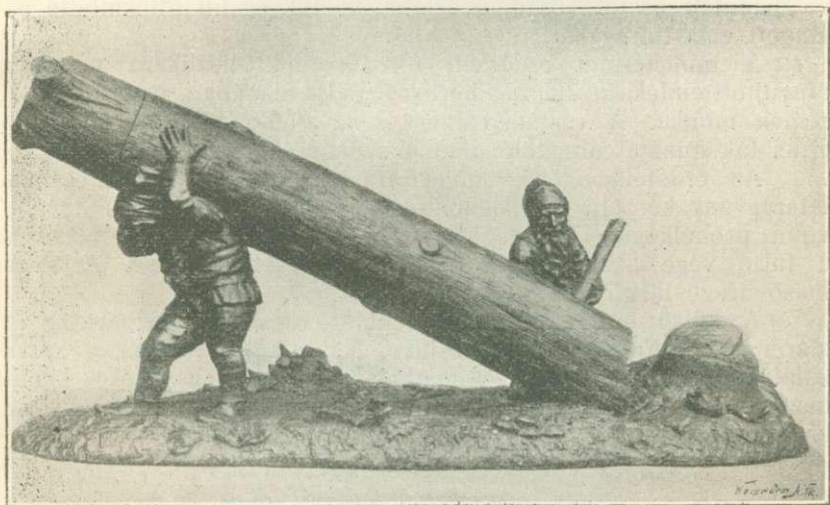
Ti most itt emlékeket adtok át nekem. A ti emléketek egyenkint is él szivemben, amiként előttem jó tulajdonaitok mindig ismeretesek voltak. Ezek az emlékek itt látható kifejezői annak a köteléknek, mely engem hozzátok, s titeket hozzám kapcsol. Tanui annak, hogy mi együtt dolgoztunk s rám nézve egyszersmind annak bizonyítékai, hogy ti az én munkásságommal meg vagytok elégedve s azért szerencséltettek engem megemlékezéstelekkel.

A hálás sziveknek tulajdonsága a jóindulatot hálával viszonzni; s most, midőn én is hálával megköszönöm ezen újabb figyelmeteket, midőn ismételten felkérlek arra, hogy az eddigi jóindulatot, barátságot és szeretetet továbbra is tartsátok meg irányomban, fogadjatok el még egy tanácsot tőlem, mit az a férfi mond, ki talán utolszor áll előttetek, mint testület előtt, — mert az élet rövid, az ember halandó s én nem tudom, vajjon nyilik-e még alkalmam, hogy barátaimhoz ily módon szólhassak.

Gondoljátok jól meg, hogy Magyarország nemsokára ezredéves ünnepet ül. A magyar nemzet közéleté egy újabb átalakulás küszöbén áll. Átalakul a közszolgálat és társadalom rövid időn. Ennek az átalakulásnak ti részesei lesztek s talán még én is; de jegyezzétek meg, hogy ebből az átalakulásból a magyar erdészetnek fénynyel és emelkedéssel kell kikerülnie!

Hogy ez megtörténhessék, szükséges hozzá, hogy minden magyar erdész az átalakulás idején és mindig a legtisztább honfui érzéstől s lelkesedéstől áthatva és a legtisztább jellemmel ékeskedve úgy a magán-, valamint a közéletben egyaránt aképen tündököljön s aként szolgálja az erdészeti ügyét, hogy tiszteletet és elismerést vivjon ki az erdészeti számára, mely csak akkor érheti el a megbecsültesnek mindannyiunk által óhajtott fokát, ha az átalakulás idejében és mindig mindegyikünk mindent meg fog tenni arra nézve, hogy polgártársainak igaz becsülését a maga és munkássága számára kivívhatta.

S hogy ezt elérjétek, s hogy a magyar erdőgazdaság jövője

A kir. erdőfelügyelőségek nevében átadott emléktárgy.

a második ezredévre biztosítva legyen: azt tegyétek amit a gyakorlatban dolgozó igazi erdészek tesznek: „Mindent megfigyeljétek és mindent megpróbáljatok.“

Bármily kérdésben kelljen állást foglalnotok, igyekezzetek önmagatok által megfigyelt és megismert okok alapján határozni. Haladjatok megvizsgált okokból eredő meggyőződéseitek útján s ne engedjétek a puszta rábeszélés szavainak. Tiszteljétek egymás véleményét, s a magatok véleményének megalkotásában tárgyilagos meggyőződés alapján mindig az igazság hívei legyetek.

Ha ezt az elvet követitek, tisztelt barátaim, akkor az a munka, melyet együtt végeztünk, fényes eredményeket fog még létre hozni és a magyar erdőtisztítók ügybuzgó és hazafias munkássága alapján az ország becsülésének oly állandó tárgya fog lenni, hogy a magyar erdőgazdaság jövő felvirágzására törekvő munkássága nemcsak lehetővé és könnyebbé, de még biztossabbá is fog lenni.

Nem fárasztalak tovább szavaimmal. Ismételten köszönetet mondok s röviden még annyit fűzök hozzá: tartsatok meg, barátim, jó emlékezetetekben, részesítetek ma kifejezésre juttatott nagybecsülésekben ezentul is, a miként az erdőtisztítók munkás tagjait én is mindenkor igazán becsülni fogom.

Isten tartson meg mindnyájatokat! (Éljenzés.)

E beszéd után az államtitkár ur egyenkint is fogadván a megjelentek őszinte örömdüvöztetését, velünk együtt áttekintette az átadott emléktárgyakat.

A ministerium erdészeti főosztályának tisztikara nevében átnyújtott emlékiratot diszes bőrtok foglalja magában, mely valóban remek munka. A családi czimert s az ajánló feliratot különféle erdei fák lombját ábrázoló dombor-nyomatok övezik körül.

Az erdőfelügyelőség emlékirata számára egy igen csinos fafaragvány készült. Egy ledöntött törzset két gnóm épen tovább vinni próbálkozik; egyik görnyedezve emeli vállára, a másik a tulsó vége alá dorongot feszít, hogy odébb segítse. A törzs belső ürege tartalmazza az emlékiratot.

A külső erdőhatóságok egyenkint vagy erdőigazgatóság az alárendelt erdőhivatallal egyesülve, külön-külön albumba zárva küldték fel emlékirataikat. Általában véve diszes és izléses kiállításnak s többnyire az erdészet és vadászat köréből vett művészi kivitelű rajzokkal s festményekkel vannak ékesítve.

*

Az ünnepély után az István-főherczeg-szálodában társas vacsora volt, melyre csupán szakunkbeliek voltak hivatalosak. Kezdetől végig, a mi pedig jó sokára, éjfél tájban következett be, a legjobb hangulat uralkodott. Felköszöntőkben természetesen szintén nem volt hiány, s azokat is elejétől fogva a barátságos együttérzésnek melegsége hatotta át.

A felköszöntőknek czélpontja az est első felében kizárólag az ünnepelt volt. Az őszinte tiszteletnek, az igaz ragaszkodásnak, a nagybecsülésnek s a mindezekből támadó szeretetnek számos, egyaránt

K. Bedő Albert országos főerdőmester, min. tanácsosnak földmivelésügyi államtitkárrá történt kineveztetése alkalmából átadott emléktárgyak.

meleg nyilatkozata hangzott minden oldalról feléje. És környezetének lelkesedésétől fellelkesülvén a szívből szóló szavakra maga is a legmelegebb hangon, szívből eredt beszéddel válaszolt.

„Nem sok napom volt életemben“ — ugymond — a melyen szívemnek elérékenyülése olyan lett volna, mint a milyen az ma. Nem sok napom volt az életben, a melyen ennyire hihettem, hogy engem az emberek, s barátaim szeretnek.

Ma ugy érzem, hogy ez a nap egyike azoknak, s hogy erre hátralevő napjaimon át legörömostebben kell visszagondolnom. (Éljenzés.) Legörömostebben azért, mert ma ugy látom, hogy a ti szeretetetek, jósaágtok irántam nem változott, sőt erősödött. Ennek adatok ma kifejezést.

Higyjétek el, hogy az az érzés, az a jó indulat, melyet szivetekben élőnek hiszek, melyet magaménak vallhatok, s melyet oly nagyabecsülök, arra kötelez engem is, hogy a legodaadóbb, leghübb szoláátok legyek.

A magyar erdészet szoláátától engem semmi sem tud elválasztani. (Lelkes éljenzés.) Lehetek bárhol, végezhetem dolgaimat ugy, a mint azt a mindennapi élet magával hozza és mely kényszerít, hogy mással is foglalkozzam: de ez soha, semmi körülmények közt sem von el attól a tisztelettől, attól a szeretettől, mely engem tihozzátok köt, sem attól az oltártól, a melyet mindig hűségesen szoláálni igyekeztem. (Éljenzés.)

És most, hogy viszonzásul azon szeretetért, melyet irántam nyilvánítottok, ismételtén köszönetemet fejezem ki, mit mondjak még? (Halljuk!)

Ti családapák vagytok, ti férfiak vagytok, ti reményteljes ifjak vagytok; és én azt kívánom nektek, mint apáknak, hogy fiaitok, leányaitok boldogak legyenek; hogy ti megérjétek azt, hogy fiaitok az ország közéletének hasznos munkásai, leányaitok az ország honfiainak s leányainak nevelésében kitünő anyák legyenek!

Ha ezt megéritek, akkor nektek is jót kívántam, mert ez az emberi boldogság legnemesebbje! S ha még azt kívánom, hogy magatok jó egészségnek és jólétnek örvendjétek, házaítokat a bubánat kerülje és feleségetek együtt osztozzék veletek minden jóban: azt hiszem, kimerítettem mindazt, mit az ember kívánhat.

És ti fiatalok, kiknek sem fiai, sem leányai nincsenek és a kiknek még feleségük sincsen: találjátok meg azt a nőt, a ki benneteket a boldogság ölébe vezet, s a ki a szeretet virágaival hinti be életeteket!

. . . És most, kedves barátaim, fogadjátok szives figyelmetekért még egyszer szívből jövő igaz köszönetemet!

Számítsatok rám az élet minden körülményei között. Én következetlen vagy hűtlen soha sem leszek és soha mást nem vallok: „Szeresd embertársaidat, mint önmagadat és szeresd szak-társaidat, mint testvéreidet!” (Lelkes éljenzés.)

Isten éltesen soká!”

Ez a beszéd, tartalmának bensőségével, gondolatainak köz-vetlenségével, hangjának melegségével, legjobban jellegzi az egész estnek képét. Keresetlenség a szavakban, melyeket az élő érzelmek adtak az ajkakra, s korlátozatlansága az érzelmeknek, melyeknek szabad megnyilatkozása a legszebb harmoniába olvadt össze, megteremtívén azt a hangulatot, mely a jelenvoltak mindegyikének lelkében hosszú idő múlva is kedves emlék gyanánt fog vissza-csengeni.

Csakhamar a felköszöntők is a kedélyesség uralma alá jutottak, s az így igazán bizalmas családi estélylyé változott ünnepség a legderültebb hangulatban folyt tovább, egészen éjfélig.

*

Az átadott emléktárgyak csoportképét, valamint a ministerium erdészeti és erdőszámvevőségi tisztikarának és az erdőfelügyelőségeknek nevében átnyújtott emléktárgyak képét külön is az 1217., 1219. és 1221. oldalakon látható fotografiai felvételek szemléltetik.

Az albumok díszítését általában véve erdészeti s vadászati vonatkozású ékitmények képezik. Legnagyobb műbecsesel ugyan a ministerium főosztályának s az erdőfelügyelőségeknek emléktárgyai bírnak, melyekhez az eszmét, s a tervet — ezt bizonyára főlésoleges is mondani — Földi János főerdőmérnök szolgáltatta; de az albumoknak is a legtöbbjét kiváló műbecsesel ruházzák fel ékitményeiken kívül a festmények és rajzok, a mikben a gödöllői album a legisleggazdagabb.

Az emlékiratok szövege szószerént idézve a következőleg hangzik:

A földművelésügyi ministerium erdészeti főosztályának és erdőszámvévőségének tisztikara nevében átadott emlékirat:

Méltóságos Államtitkár ur!

A magyar erdészet megteremtése és nagyra fejlesztése körül Méltóságod oly érdemeket szerzett, melyek soha el nem évülhetnek. Mi, akik szerencsések vagyunk Méltóságod példaadó munkásságát közelből szemlélhetni, a legközvetlenebb meggyőződést szerzhettük arról, hogy hazánk erdőgazdaságának mai színvonalára való emeléseért az ország elismerése legelső sorban és legfőként Méltóságodat illeti meg.

Ezen meggyőződéstől áthatva a legőszintébb tisztelettel, igaz örömmel és lelkesedéssel üdvözöljük tehát Méltóságodat abból az alkalomból, hogy jól teljesített munkájának nagy érdemei államtitkárrá történt kineveztetésével a legfelsőbb helyen is újból méltó elismerésben részesítettet.

Szívből óhajtjuk, vajha Méltóságod ereje a munkára és szeretete az erdészet iránt áldásthozó működésének állandó kísérője legyen ez új állásában is, hogy megnövekedett hatáskörében a magyar erdészetet még soká hathatós támogatásában részesíthesse s kipróbált vezetése alatt diadalra segítse.

Budapesten stb.

(aláírások)

*

A besztercebányai erdőigazgatóság és zsarnóczai erdőhivatal tisztikarának emlékirata.

Méltóságos ur!

Hódolatteljes tisztelettel üdvözöljük Méltóságodat, midőn Ő császári és apostoli királyi Felségének, legkegyelmesebb urunknak kitüntető kegyelme Méltóságodban a magyar erdészek elsejét az államtitkári székbe emelte.

És üdvözöljük Méltóságodat a legbensőbb örömmel is, miután a Méltóságodat ért kitüntetésben, a magyar erdőgazdaság megteremtőjének, a magyar erdőtörvény megalkotójának hervadatlan érdemeit látjuk elismerve.

Ez elismerésből azonban a királyi kegy melege, szeretete sugárzik az egész magyar erdészetre, — szerte az egész szeretett szakra, melynek első munkását Méltóságodban van szerencsénk tisztelhetni.

Valamint pedig örömet okoz egy szerető családban a család fő érdemeinek elismerése, — úgy a mi érzelmeink ezen szerény megnyilatkozását is indokoltá teszi az a hagyományos szeretet, a mely

a magyar erdészeket — élükön Méltóságoddal, gondjuk mindenkori viselőjével, — mindenha szerető családhoz tette hasonlónvá.

Fogadja tehát Méltóságod kegyesen őszinte szivből fakadó tiszteletünk nyilvánulását, s engedje a hatalmas ég, hogy Méltóságod fáradhatlan munkássága, jelen magas állásában édes hazánk — és benne a magyar erdészet javára, — még számos éveken át gyümölcsözőzzék.

Beszterczebányán stb.

(aláírások)

*

A máramarosszigeti erdőigazgatóság és a bustyaházai erdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

Kétszeresen örvendetes ránk nézve, hogy Ő császári és apostoli Királyi Felsége Méltóságodat államtitkárrá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott, mert ez a mellett, hogy egyrésztől közszolgálati nagy érdemek nyertek legfelső helyről méltánylást, másrésztől fényt vet az erdészeti szakra s ennek összes munkásaira.

S midőn egy nagy testületnek minden tagja átérzi ez örömet, annak tapasztalata azért válhatik Méltóságod előtt leginkább értékessé, mivel épen azok nyújtják itten őszinte elismerésüket, a kik legközvetlenebb tanui Méltóságod hőzhasznu munkásságának.

Állandóan tapasztalhatta Méltóságod, mily tisztelettel és ragaszkodással viseltetünk mindnyájan nagyrabecsült személye irányában, s mert ez érzelmek az idővel együtt csak növekednek, a jelen örvendetes alkalmat nem mulaszthatjuk el felhasználni, hogy annak külsőleg és maradandólag is kifejezést adjunk.

Nagy sikerek fűződnek Méltóságod munkásságához s ezt nemcsak hazai erdészetünk felvirágzása, de az a körülmény is igazolja, hogy Méltóságod ma már közjogilag is magasra helyezett legdiszesebb állások egyikét foglalja el. A hazai első tudományos társulatunktól szintén elnyerte a babért, midőn tagjai sorába emelte, az országos erdészeti egyesületnél betöltött előkelő állás pedig az erdészeti szakkörök osztatlan elismerésének nyújtja fényes bizonyítékát.

Mi, a kik egy nagy kiterjedésű állami erdőbirtok területén szerény tehetségünkkel szintén azon szakkörben működünk, a melynek fejlődése s a már elért eredmények Méltóságod nevével vannak összekötve, különösen mély hálára érezzük magunkat kötelezve Méltóságod iránt, mert a midőn fényes elméjének teremő erejével az erdészet közgazdasági fontosságát megvilágította, egyuttal munkás volt abban is, hogy a viszonyoknak megfelelő oly jogszabályok alkottassanak, melyek annak rendszeres fejlődését bizto-

sítsák, s figyelme kiterjedt nemcsak a közgazdasági érdekek ápolására, de egy új rendszer megteremtése által mindazoknak, a kik a közgazdasági élet élet e fontos körében kívánnak szolgálni, társadalmilag tisztas állást s a megélhetésre az eddiginél gazdagabb forrást biztosított.

S a midőn a multa visszatekintünk, azt tapasztaljuk, hogy a mint a patak is egyre szélesebb mederben folytatja útját, Méltóságodnak érdemei is az idővel együtt annál inkább gazdagodnak.

Minden év újabb érdemeket tüntethet fel; erdészeti szakirodalmunk fejlődése, az erdőtörvény megalkotása, az országos erdőalap létesítése, szakoktatásunk színvonalának emelése, az erdők állami felügyeletének biztosítása, a kincstári erdőbirtokok megfelelőbb kezelésének rendezése, az országos erdészeti egyesület vagyosnának növelése, az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap létesítése mind maradandó emlékei a Méltóságod közhasznu tevékenységének s azok nemcsak a kiváló elmének, de egy jóságos érező szívnek is fényes bizonyágai, mert az alkotások nemcsak a közgazdasági élet ezen fontos ágazatában hoztak be czélszerű újításokat, de azoknak érdekeit is felöltették, a kik annak körében munkálkodnak.

S ma már büszkén mondhatjuk, hogy hazai erdészetünk oly színvonalon áll, hogy a külföld is méltónak tartja azt tanulmány tárgyává tenni, de a midőn ennek elérésében a legfőbb érdem Méltóságodat illeti, s azt kedves kötelességünknek is tartjuk kifejezni, még örvendetesebb azt látnunk, hogy a Méltóságod hazafias czéljai mennyire megvalósultak s ma már az erdészetnél a magyar államszeme is teljes mérvben érvényesül.

Ránk nézve felette értékes azt tapasztalni, hogy Méltóságod ennél magasabb és előkelőbb állást foglalt el a közéletben s érdemei a külföldön is elismerésre leltek, nem távolodott el tőlünk, de mint a feljebb haladó nap, annál több fényt és meleget szórt ránk elméjének, lelkének és szívének gazdagságából s épen azért nem is késhetünk erdőink örökzöldjéből font koszoruk mellett szívünk őszinte érzelméinek hervadhatlan virágait is átnyujtani s melegen óhajtjuk, hogy Méltóságodnak még hosszú időn keresztül legyen alkalma gyönyörködhetni állandó alkotásainak közhasznu sikereiben.

Midőn Méltóságodnak nagybecsű jó indulatát magunk számára a jövőben is kikérjük, egyuttal mély tisztelettel maradunk Máramaros-Sziget stb.

(aláírások)

A kolozsvári erdőigazgatóság és a szászsebesi erdőhivatal tisztikarának emlékirata :

Méltóságos urunk!

Ő császári és apostoli királyi felségé által Államtikárrá történt kinevezésedhez, fogadd őszinte üdvözlötünket és örömmel telt szivből fakadó szerencsekívánatainkat.

Tisztelünk, nagyrabecsülünk és váltózhatlan szeretetünknek zálogát kívántuk ezen igénytelen rövid egy pár sorban lefektetni, és biztosítani téged arról, hogy mindaddig a míg hazánkban magyar erdész él, a te neved kegyelettel lesz megőrizve, annak említésénél pedig szivünk az irántad érzett mély és meleg szeretet s hála érzésében fog hangosabban dobogni.

A rajongással szerető anya nem áldozhat többet édes gyermekének, mint a mennyit te áldoztál szakmádnak a magyar erdésznek és hazád közügyeinek.

Sokszor voltál, legnemesebb és hazánkra áldásos törekvéseidben, a meg nem értés és félreismerés miatt a legádázabb támadásoknak kitéve, de nem csüggedtél, fáradhatlanul tovább munkálkodtál.

Nyugalmadat, boldog és csendes családi életedet, egészségedet, mindent feláldoztál, hogy ugyszólván a semmiből megteremtse a magyar erdészetet és annak tiszteletet és elismerést és tekintélyt vivj ki.

Köteteket tudnánk összeírni lankadatlan áldásos munkásságodról, küzdelmeiről és fájdalmas csalódásairól; köteteket írhatnánk teremtő erőd és nemes tevékenysége eredményeiről: de egy árva szót sem, a mely jogosan és igazságosan gáncsolhatná sokoldalú önzetlen tevékenységedet.

Széttörted a közönyösség szikláját és átültetted lelkesedésedet valamennyiünkbe. Megmutattad miként kell lángoló szeretettel hazánkért, egy emberi életen át a közhasznú czélokért fáradhatlanul dolgozva haladni az igazság rögzös útján; hogyan kell éjjelt napallá téve munkálkodni, és hogy miként kell a csábítások és rágalmak özönében tántoríthatlanul emelt fővel az igaz ügyért küzdeni.

Példát adva megmutattad nekünk azt is, hogy nem elég csak száraz, egyoldalú szakembernek lenni, és megtanítottál arra, hogy a rokon természetű szakmák beható ismerete, az általános jogi és gazdasági tudományoknak megfelelő elsajátítása szintén hazafias kötelességünk, hogy így ne csak mint erdészek, de mint a közügyeket szolgáló államhivatalnokok minden irányban megfelelhessünk feladatainknak és kötelességeinknek.

Most már nyugodt önérzettel tekinthetsz vissza eddigi működésedre és örömmel nézhetsz előre tetteid és munkásságodnak jövő mezejére.

Mi pedig biztosítunk téged arról, hogy mindig törhetlen hűség, szeretet, ragaszkodás és tisztelettel viseltetünk irántad, kérve téged, hogy ennek aláírásainkkal megpecsételt jelen zálogát tőlünk szívesen fogadni és bennünket jó indulatodban továbbra is megtartani kegyeskedjél.

Vezérsillagunk voltál vagy és maradsz mindenkorra!

Isten éltesse!

Kolozsvár és Szász-Sebes, stb.

(aláírások)

*

A lugosi erdőigazgatóság és az orsovai erdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos Urunk!

Dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk legmagasabb kiténtető kegye Méltóságodnak államtitkárrá történt kineveztetése alkalmával bennünk is a legőszintébb örömrészt keltette fel.

Méltóságod ezen legujabb kiténtetése fényt vetett reánk is, a magyar erdészeti szerény munkásaira, mert ezen kiténtetés az országos főerdőmestert, a magyar államerdészeti legelső tisztviselőjét érte.

Magas az állás, a melyre Méltóságodat a legmagasabb kegy emelte, méltó jutalma ez a hosszú évek fáradságos munkálkodásának. Méltó elismerése annak a sikeres, önzetlen működésnek, a melyet Méltóságod fényes tehetségével, sokoldalú szakismeretével, bölcs előrelátásával és fáradhatlan szorgalmával a tisztviselői pályán ép úgy, mint a magyar közgazdaság terén kifejtett.

Büszke önérettel tekinthet vissza Méltóságod az elmúlt évek nehéz küzdelmeire, mert a mit alkotott, fényesen megállja a világ kritikáját s a magyar erdészeti, a melynek egyik megteremtője Méltóságod volt, fenn hirdetni Méltóságod dicsőségét.

A művelt nyugatról jönnek tanulmányozni a magyar erdőgazdaságot; s az idegen szakértők meglepetve szemlélik annak a fejlődését. Elősmerni kénytelenek, hogy erdőgazdaságunk nem maradt el az övéktől s bár az erdészeti szaktudományok bölcsője náluk ringott, egy negyedszázad alatt elértük azt a színvonalat, a melyre nekik évszázadokra volt szükségük.

Erdeink fentartását, szakszerű kezelését és ápolását biztosítja Méltóságod egyik legnagyobb alkotása, a magyar erdőtörvény.

Erdészeti irodalmunk, a melynek első uttörője Méltóságod volt, napról-napra gyarapodik a Méltóságod vezetése alatt álló és átyai gondoskodása folytán vagyoniilag is megizmosodott, sőt e tekintetben páratlanul álló Országos erdészeti egyesület támogatása mellett. Méltóságod volt az, a ki a magyar erdészeti idegen

nyelveken is megjelent kitünő szakmunkáiban a külfölddel megismertette, annak ott is hírnevet és dicsőséget szerzett.

De nemcsak mint tisztviselő és szakember, hanem mint tiszttárs is kivivta Méltóságod legmélyebb tiszteletünket, őszinte ragaszkodásunkat és igaz szeretetünket, mert mint főnökünk és vezetőnk, mindenkor módot talált a képesség, hivatalos buzgóság, szakszeretet és szorgalom megjutalmazására, jól tudván azt, hogy ebből a gyengék és csüggedők erőt merítenek a küzdelemhez.

Szorgos elfoglaltsága és fáradhatlan muukássága mellett nem feledkezett meg a vezetése alatt álló tisztikar szellemi és anyagi érdekeiről sem. A Méltóságod vezetése alatt álló Országos erdészeti egyesület irodalmi alapítványa az erdészeti szakismereket terjeszti és népszerűsíti. A jótékony alapítványok sok özvegynek és árvának száritják fel könyeit, sok szerény állású tisztviselőnek könnyítenek anyagi helyzetén. Méltóságod bölcs előrelátása és gondoskodó atyai szíve létesítette az Állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alapot, a mely a többi állami tisztviselőkkel szemben — a magasabb fizetési fokozatok korlátolt száma miatt — még mindég hátrányban lévő erdészeti tisztikar gyermekeinek iskolai kiképzését van hivatva hathatósan elősegíteni . . .

Nehéz volna e helyen felsorolni mindazt, a mivel Méltóságod irántunk való jóindulatának, atyai gondoskodásának adta minden kínálkozó alkalommal tanujelét s a mivel bennünket a legmélyebb tiszteletre, őszinte ragaszkodásra, igaz szeretetre és örök hálára kötelezett.

Mélyen érzett hálánkat csekélységünktől telhetőleg igyekeztünk leróni minden alkalommal, a midőn Méltóságod dicsőségének és hírnevének hervadhatlan babérkoszoruja egy-egy új levéllel gyarapodott. Együtt éreztünk, együtt örültünk Méltóságoddal mindenkor s a Méltóságodat ért minden kitüntetés, vas akaraterejének minden sikere, a mi szívünkben is a legőszintébb örömet ébreszté.

Örömmel üdvözljük Méltóságodat a mostani legujabb kitüntetés alkalmából is. Kérjük, fogadja azt, mint hálánk, legmélyebb tiszteletünk, őszinte ragaszkodásunk és igaz szeretetünk megnyilatkozását s legyen Méltóságod meggyőződve arról, hogy az, csak halvány visszfénye annak, a mit szívünk legmélyén számtalanszor hatványozva, éreztünk.

Lugoson és Orsován stb.

(aláírások)

A lipitújvári főerdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos országos főerdőmester Ur!

A lipitújvári m. kir. főerdőhivatal és erdőőri szakiskola tisztikara örömtelt szívvvel ragadja meg az alkalmat, hogy Méltóságodnak Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebb urunknak Ischlben 1895. évi július 7.-én kelt legfelsőbb elhatározásával magyar kir. Államtikárrá történt kinevezéséhez tiszteletteljes szerencsekívánatát kifejezze.

Méltóságodat a közügyek terén és első sorban a magyar erdészet felvirágzásán immár több, mint 27 éven át folytatott czélutadatos és sikerdus mánkalkodásából kifolyólag ért számos kitüntetés láncolatában ez újabb — a magyar erdészet történetében páratlan — elismerése kiváló tehetségeinek és lángelméjének bennünket, kik Méltóságod bölcs vezetése alatt szerényen munkálkodunk, az őszinte megelégedés és a jövőnkbe vetett erős bizalomérzetével tölt el.

Mindenhatóhoz küldjük tehát ama fohászkunkat, hogy Méltóságodat ezen magas polczon a magyar erdészet és szerény munkásainak javára, teljes erőben még évek hosszú során át megtartsa!

Lipitújvárott stb.

(aláírások)

*

Az ungvári főerdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos Urunk!

Államtikárrá való kineveztetése dicsősége a Magyar Erdészetnek!

Igaz erdészek vagyunk, kiknek keble lelkesedéstől dagadt, mikor a sorainkból vezérségre leghivatottabbként kivált legkitünőbb szaktárs fényes és megérdemelt kitüntetésének örömhire hozzánk eljutott.

Szívvvel, lélekkel követjük az aranytölgylevél-csillagos zászlót, melyet az erdészet győzelmi ünnepén vigan lobogni látunk, midőn magyar erdészetünk szeretett vezérének tiszteletteljes hódolatunkat bemutatni örömmel gyülekezünk.

Képzeletünk aggodás nélküli bizalommal tekint a rejtelmes jövő kódébe, mely — miként sűrű erdő a félénk vándort kies, tisztás, derűs, szabad kilátásával bátorítja: — bennünket nehéz pályánk küzdelmeinek közepette Méltóságod uttörő nyomdokain haladva szakunk további fokozottabb fölvirágzásának reményeivel kecsegtet.

Méltóságodat eddig szakunk nevezhette büszkén s kizárólag magáénak. Szavai jelszavainkká váltak: megannyi irányzók az uttalan

rengetegben. Sejtők, hogy nagy tehetségét más szakok is igényelni fogják. Nem csalódtunk. S bár ezután nem lehet már kizárólag miénk, mert munkaköre növekedésével tevékenységét más szakok ügyeinek végzéseit közt kell megosztania s így részben elveszítők: veszteségünket pótolja azonban az a tudat, hogy édes Hazánknak Méltóságod új működési körében érvényesítendő nagy tehetségére szüksége volt s biztat bennünket az a remény, hogy szakunkat, melyet Méltóságod tett hazánk közgazdasági fölvirágozásának számottevő tényezőjévé, hivatása új, fényesebb polczán is, mint kedvenchezét, eddigi jóságos atyai figyelmében fogja részesíteni. S ezért kérjük: előfordulható tévelygéseinkben hallassa újra iránytadó, bajainkat megszívlelő, pártfogó szavát; szeresse kiválasztottaként az Erdészetet! Fel a zászlóval! Lobogjon Méltóságod feje fölött! Erdészüdv a jelszó rajta! — mely a hivatásának teljesítése után pihenni térő erdészt boldog otthonnal várja. Védelme enyhet ad, új küzdelemre serkent.

Virulni fog szakunk, mert reá egy nagy Tehetség éltető, meleg napfénye süt, mely erős törzsű, a tél enyésztető hatalmával üde lombdiszben daczoló deli jegenye fenyővé nevelte a Magyar Erdészetet. . . .

Nem egészen egy élet nyarán át!

Tartós legyen nyarunk: éltető napsugarát tőlünk felleggel el ne zárja!

Ungvárott stb.

(aláírások)

*

A nagybányai főerdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

Alulírottak, mint a nagybányai m. kir. főerdőhivatal, m. kir. erdőrendezőség és erdőszámvevőség tisztikara, mély tisztelettel üdvözöljük Méltóságod az első magyar erdészt — államtitkárrá történt kinevezése alkalmából.

Mi erdészek üdvözöljük Méltóságodat, az erdészek közül elsőt, ki páratlan munkássággal, soha nem lankadó szorgalommal és eréllyel nem csak a maga, de mindnyájunk közös dicsőségére szeretett magyar hazánk kormányának intézői közé küzdötte fel magát.

Üdvözöljük Méltóságodat a magyar erdészet megteremtőjét, az erdőtörvény végrehajtóját, a magyar erdészeti szakirodalom és irodalmi munkásság alkotóját, de különösen üdvözöljük, mint szeretett főnökünket, ki csak a munkában kívánt első lenni közöttünk mindenha.

Eddig elért és soha el nem évülő alkotásainak sikereiben, a közelismerésben, szaktársainak páratlan szeretete és tiszteletében találja fel Méltóságod legszebb jutalmát, de egyszersmind ezekből merítsen erőt Méltóságod a jövőre, hogy szeretett hazánk üdvére, szakunk dicsőségére még soká áldásdusan munkálhasson.

Az ég áldása kísérje és tartsa meg nekünk Méltóságodat!
Nagybányán stb.

(aláírások)

*

A lippai főerdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

Még lángol szívünkben a lelkesedés tüze, mely a szeretet melegétől élesztve 1893. évi márczius 4.-ét, mint Méltóságod állami hivataloskodásában tanusított sikerdus működésének 25. évforulóját a magyar erdészet évkönyvében ragyogó betűkkel megörökítette. Ezt a napot a tisztelet, szeretet és ragaszkodás az elismerés öröme-
ünepévé varázsolta, melyen a magyar erdészek szeretett vezérünknek, Méltóságodnak, a magyar erdőgazdaság megeremtése, czéltudatos és fáradhatlan tevékenységét s örökké élő érdemeit babérra méltatva, a becsületes munkát megtisztelni kívánták.

Méltóságod érdemei előtt hódoló tisztelettel s csudálatteljes bámulattal állapodunk meg; oly számosak azok, hogy azokat mind felsorolni szinte lehetetlen, mert hisz Méltóságodat a magyar erdészet bölcsőkorától fogva látjuk munkálkodni, kezdetben mint első munkást, később mint vezérünket, a ki mindenütt fennen lobogtatva a haladás zászlaját, egy perczig sem lankadt és csüggedt el a küzdelemben, bár sokszor csalódás és keserűség volt a lelkes önfeláldozó és önzetlen munkásság jutalma. Voltak idők, midőn mindnyájunkat csüggedés és lankadás fogott el, de Méltóságod akkor sem tudott elesüggedni, hitt és remélt egy szebb jövőben s példaadással kettőzött munkára serkentve a kishitűeket, magasra emelte a már már aláhanyatló zászlót s bátran előtörve sok és nehéz küzdelem után végre is nemcsak diadalra juttatta az erdészet ügyét, hanem e mellett bölcs vezetésével és atyai jóságával megnyerte mindnyájunk tiszteletét, nagyrebecsülését és szeretetét, üdvös alkotásaival pedig kivívta az osztatlan közvélemény elismerését is. A kitartó és folytonos küzdelemmel párosult munkássága koronájaként egyik alkotás a másikat követte, jelezve a fényes, győzelmet s ezzel kapcsolatosan a magyar erdészet gyors, mondhatni rohamos fejlődését s minden ízében való megmagyarosodását.

Nagy alkotásai közül először is fel kell említenünk az erdő-törvényt, melynek üdvös hatását mindnyájan érezzük, s éreznie kell

hazánk minden polgárainak. Egy nagy feladat hasznos munkája ez, mely mindennap szedhető gyümölcsöt terem és évszázadokra terjedőleg egy országnak kincset hoz.

Fontosnak tartotta Méltóságod azt is, hogy az erdészet jövőbeni haladásának és fejlődésének biztosítása céljából más gazdasági ágaktól elkülönítessék; e törekvését is fényes siker koronázta. Köszönet érte általunk és majdnem a jövő nemzedékek által is.

Méltóságod bölcs vezetése és erélyes keze alatt izmosodott meg az országos erdészeti egyesület annyira, hogy az mindenkit bámolatba ejt.

A magyar erdészeti irodalom megteremtése és fejlesztése az erdőőri szakoktatás szervezése, az erdészet tekintélyének emelése, s a társadalomban az őt jogosan megillető hely elfoglalása, mind Méltóságod tetters munkásságának eredményei.

A nagy kiterjedésű kopár területek befásítása s a községi erdőknek állami kezelésbe való átvétele által biztosította Méltóságod a meglévő nemzeti vagyon fentartását s a terméketlen területeknek termékennyé tétele által annak gyarapodását s ezzel kapcsolatosan a közjólét emelését . . .

Sokat, igen sokat tudnánk még üdvös alkotásaiból felsorolni, de még csak egyet említünk meg, azt t. i. hogy nagy és gondterhes munkálkodása közepette atyai jósága nem féledkezett meg rólunk sem s a fizetések javítása által módot nyújtott nekünk is a könnyebb megélhetésre.

Mindezeket látva és tudva, jól esik nekünk s igaz örömmel tölti el szívünket az a tudat, hogy Méltóságod fáradhatlan és áldásos munkálkodása felsőbb helyen is kitüntető elismerésre talált s ennek fejében a magas hegy Méltóságodat mostani diszes állásába helyezte.

Büszkén valljuk magunkat magyar erdészeknek, s kétszeres büszkeséggel tekintünk Méltóságod felé, a ki saját erejéből egyedül tántorithatlan jellemével, szelleme hatalmával s fáradhatlan munkásságával küzdötte fel magát arra a diszes állásra, melyre a magyar erdészet fejlődésében érdemeket szerzett jeleseink közül eddig még senki sem emelkedett, de a melyen érzelmeinél fogva, s szakunk érdekében is Méltóságodat már rég óhajtottuk látni. Midőn e hő vágyunk immár teljesedésbe ment, örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy szívünk sugallatát s megnyilatkozó érzelmeit követve Méltóságodat új és diszes állásában igaz lelkesedéssel üdvözöljük, s kérjük, hogy e szerény lapokat, mint tiszteletünk, nagyrabecsülésünk és szeretetünk zálogát kegyesen elfogadni méltóztassék.

De kérjük egyuttal arra is, hogy erdészeti ügyünket mostani állásában is magas kegyeiben s pártfogásában részesíteni kegyes-

kedjük, hogy a magyar erdőgazdaság hazánk javára minél szebben viruljon; mi pedig viszont igérjük, hogy Méltóságodat a magyar erdőszet előmozdítására irányzott minden törekvésében kötelesség-érzettől áthatva, teljes erővel, hűségesen támogatni fogjuk.

Bizunk Méltóságodban, mint biztak meghívói, annál is inkább, mert mi a szeretetben erősebbek, a tiszteletben náluk öregebbek vagyunk és a midőn még egyszer őszinte üdvözetünket kifejezni bátorkodunk, egy szívvel — egy lélekkel kívánjuk, tartsa meg az ég Méltóságodat az emberi élet legvégső határáig: édes hazának, Övéinek és Nekünk.

Lippa stb.

(aláírások)

*

A soóvári erdőhivatal tisztikarának albumában az emlékiratot csinos kivitelű rajz helyettesíti, mely szimbolikus ábrázolásban foglalja össze azokat a főalkotásokat, melyek az ünnepeltnek nevéhez kapcsolódnak.

*

Az apatini erdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos államtitkár ur!

Ő császári és apostoli királyi Felségének legkegyelmesebb elhatározásával földművelésügyi Államtitkárrá történt kineveztetése alkalmából fogadja Méltóságod részünkről a legőszintébb üdvözetünket.

Önzetlen szívből fakadó örömünk telik abban, hogy a közpályán töltött 28 évi gondterhes és fáradságos működése legfelsőbb helyről ily kiváló elismerésben és kitüntetésben részesült.

Igen jól tudjuk, hogy ezen legmagasabb kitüntetés folytán Méltóságod vállaira újabb terhek nehezedtek és igen fontos kötelességek hárultak.

Tudjuk azonban azt is, miszerént Méltóságodnak mindjárt közpályája kezdetén azon magasztos eszme lebegett lelki szemei előtt, hogy az erdőszetet szakbeli és hivatásszerű munkásságával fokozatosan fejleszse és e téren a külföld haladásával lépést tartva, azt a honi viszonyokhoz alkalmazva, önálló magyar erdőszetet teremtsen és azt a tökély oly fokára emelje, mi a szaknak csakis dicsőségre válhatik.

A kinek elméjében ilyen — az ország egyik legfontosabb nemzetgazdasági ágát felkaroló és célravezető magasztos eszme szülemlett meg, és azt a szakirodalom és szerzett élettapasztalat útján a megvalósulásig fejlesztette, bennünk azon meggyőződést

érlette meg, hogy Méltóságod akaratereje és tevékenysége ez újabb hivatás körében nem hogy csökkenne, de sőt inkább a nemzeti geniustól erőt és a mi kiolthatlan ragaszkodásunkból új lelkesedést merítve, szakadatlanul kitarítani fog.

Méltóságodnak alkotásai közül ez alkalommal csakis némelyikét jelezzük.

Itt legelső helyen kiválik az erdők védelmét és fennmaradását biztosító 1879. évi erdőtörvény, mely a magyar államerdészetnek felszabadítása a mezőgazdaság gyámkodása alól, azért, hogy az erdőgazdaság önállóan és egészséges iványban fejlődhessék;

az egymagában álló uttörő nagy műve, az erdészeti statisztika, melyhez fogható eddig egy állam sem képes felmutatni.

Mindezek sok tudást, képzettséget és rendíthetlen kitarítást igényelnek.

Oly férfit adott tehát a gondviselés Méltóságodban minekünk — magyar erdészeknek, — ki mély nemzeti érzületől áthatott működésével igaz magyar szellemet oltott erdészetünkbe és mint ilyen tiszteletünket és kiolthatatlan ragaszkodásunkat képes volt varázsszerűleg magához vonni.

Ezen érzelmekből kifolyólag csakis hálásak akarunk maradni, midőn arra kérjük Méltóságodat, hogy továbbra is maradjon meg lelkesítő utmutató vezérünk, mi némileg enyhíti azon fájdalmas veszteségünket, mely szakunkat az által érte, hogy annak közvetlen vezetésétől megvált; mi pedig igérjük és ünnepélyesen fogadjuk, hogy a magyar erdészet terén a nemzet javára még a jövőben is egyesült erővel, de egyuttal határtalan tisztelettel, ragaszkodással és szeretettel fogjuk Méltóságodat támogatni, úgy, mint azt ezelőtt is kedves kötelességünknek tartottuk.

Isten hallgassa meg kérésünket és engedje meg, hogy Méltóságod még sokáig élhessen a haza és a magyar erdészet javára.

Apatin stb.

(aláírások)

*

A gödöllői erdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

Azon magas kitüntetés, mely Méltóságodat és Méltóságod személyében az egész erdészetet a közelmúlt időben érte, a legélenkebb örömmel tölti el szívünket.

Engedje meg Méltóságod, hogy ezen emlékezetes alkalomból mi is, a gödöllői m. k. erdőhivatal tiszti kara, — mint Méltóságod igaz tisztelői, hódolatteljes szerencsekívánatainkkal járuljunk színe elé.

Méltóságodnak az országos elismerés és tisztelet fénye által környezett személyiségében, mint eddig, ugy ezentul is, nemzeti létünk anyagi tényezői egyikének: a nemzetgazdaságilag nagy fontosságú erdészetnek leghivatottabb örét és képviselőjét látjuk, s midőn az erdészetnek tisztviselői személyzete az ezen mivelési ághoz megkívántató ernyedetlen munkássághoz Méltóságod atyai gondoskodását kéri: egyuttal azon reményének ad kifejezést, hogy méltányos óhajai elérésében pártfogóját, bajai orvoslásában segítőjét, igazainak keresésében védőjét tisztelheti Méltóságodban.

Azért mindnyájan szívünk mélyéből kívánjuk, hogy Méltóságodat a Mindenható tartós egészséggel áldja meg, hogy mint a magyar erdészet vezérférfia még számtalan éven át működhessék a szeretett haza üdvére és dicsőségére.

Fogadja Méltóságod ezuttal is mély tiszteletünk nyilváníását, mellyel maradtunk.

Gödöllő stb.

(aláírások)

*

A zágrábi erdőigazgatóság és az otocsáci erdőhivatal tisztikarának emlékirata:

Méltóságos urunk!

Erdészetiünk felvirágoztatására irányuló lankadatlan tevékenységével Méltóságod az egész nemzet hálás elismerésére méltó örök emlékü eredményeket ért el, melyek Méltóságod iránt mindnyájunkat régóta hódolattal teljes tiszteletre köteleznek.

E benső tisztelettel járulunk most is Méltóságod elé, hogy örömünket kifejezzük ama nagy kitüntetés alkalmából, mely Méltóságodnak, mint szeretettel szolgált erdészetiünk legbuzgóbb s legnagyobb munkásának számára a legfelsőbb helyről adatott.

Fogadja Méltóságod őszinte szerencsekívánatainkat szivesen tőlünk is, igaz hiveitől, kik páratlan hazafiságába s szakunk iránti szeretetébe vetett teljes bizalommal sorakozunk mindenha Méltóságod köré, egy szívvvel-lelékkel óhajtvá, hogy Méltóságod tudása, ereje, kitartása és buzgósa, mint szakunk fejlődésének legbiztosabb támasza, még soká vezéreljen munkásságunkban.

Zágráb stb.

(aláírások)

*

A *vinkovezei* főerdőhivatal tisztikarának emléklapján a következő szavak olvashatók:

„A magyar korona országaiban az erdészet ujjá teremtőjének s dicső szervezőjének, ki az erdészeti szakot bölcsőjéből a legmagasabb fokra emelte, a nagy erdésznek, ki mély tudományával a hivatalnoki állás legmagasabbikára emelkedett!”

(Aláírások a második lapon.)

*

Az erdőfelügyelőségek emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

Dicsőségesen uralkodó királyunk ama legfelső elhatározása, melylyel Méltóságodat a földmivelésügyi ministeriumhoz államtitkárrá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott, az erdőtörvény végrehajtásának és a rendszeres erdőgazdaság érdekeinek biztosításával megbízott hatóságok és intézetek tagjait örömmel és büszkeséggel töltötte el.

Ez az érzet indit bennünket, midőn megragadjuk a jelen alkalmat is, hogy kifejezzük Méltóságod előtt őszinte szeretetünket, hűséges ragaszkodásunkat.

A magyar erdészet ügyeinek intézésével megbízott személyzet eddig is önérzettel tekintett föl Méltóságodra, mint oly vezető szellemre, a kinek nagy érdemei előtt az egész ország tisztelettel hajolt meg.

Mi közvetlen tapasztalatainkból legjobban meg tudjuk ítélni, mily feladat volt Magyarországnak jó erdőtörvényt adni s azt ugy végrehajtani, hogy a magyar erdészet a mai színvonalára emelkedhessék.

Ez a siker Méltóságodnak, a vezérnek érdeme.

Nekünk, szerény munkatársaknak, könnyű volt feladatunk, Méltóságod vezérszellemre világosan kijelölte az utat, melyen haladnunk kellett. És mi sohasem szüntünk meg buzgón és szeretettel haladni Méltóságod nyomában, nem csupán kötelesség-érzetünkől, hanem feltétlen bizalmunktól is készletve, mely Méltóságod személye iránt érzett tiszteletünkől és szeretetünkől fakadt.

Ezekkel az érzelmekkel övezzük körül Méltóságodat mostani magas állásában is. Hiven teljesítjük eszméit, melyek meggyőződésünk szerint Magyarország erdőgazdaságának mind nagyobb felvirágzására vezetnek.

Bizalommal látjuk Méltóságodat hazafias munkálkodásunk élén, tudva és érezve, hogy ily vezér alatt csak diadalra számíthatunk.

Szívünk teljességéből óhajtjuk, hogy Méltóságod még nagyon sokáig lobogtassa erős kezében az erdész zászlót, melyen mindnyájunk tekintete függ.

Budapesten stb.

(aláírások)

*

A selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémia tanári karának emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia tanári kara megragadja az alkalmat csatlakozni azokhoz a testületekhez, melyek a fölötti örömüknek adnak kifejezést, hogy Méltóságodat Ó Császári és Apostoli Királyi Felsége a Földmívelésügyi Ministeriumban Államtitkárrá kinevezni kegyeskedett.

Biztató tényét látjuk mi ebben a gondviselésnek, melynek kegyétől várja felvirágzását a magyar bányászati és erdészeti szakoktatás is.

Meg vagyunk győződve, hogy Méltóságod mostani hatalmas állásában erős kézzel fogja a magyar erdészeti szakoktatást előre vinni a fejlődés útján.

Selmeczbányán stb.

(aláírások)

*

Az állami kezelésbe vett községi erdőknél alkalmazott erdőtisztek emlékirata:

Méltóságos Államtitkár ur!

A magyar erdészet megteremtése, fejlődése és felvirágozása — mint széles e hazában ismeretes — Méltóságod nevéhez fűződik, azzal van egybeforrva. Hazánk erdőgazdasága Méltóságod előrelátó bölcs vezetése alatt magas színvonalra emelkedett.

Ezen szerény, üdvözlő felirat kerete nem elegendő arra, hogy Méltóságodnak fényes és hervadhatatlan érdemeit felsorolhassuk, nem is kísértjük azt meg, de a hála érzelmeivel akarunk megemlékezni egyes kimagasló alkotásairól, melyekkel szakunkat ismertté, önállóvá és életképesse tenni és oda fejleszteni méltóz-

tatott, hogy jelenleg betölteni képes ama fontos szerepet, melyre az hazánkban úgy köz, mint nemzetgazdasági szempontból hivatva van.

Hogy az erdészet hazánkban ma már minden ízében magyar, Méltóságod lángoló hazafiságának és honszeretetének tulajdonítható.

Hogy a még közel multban idegen ágazatoknak és érdekeknek alárendelt erdészeti szak önállósíttatván, jelenleg természet-szerű hivatásának és rendeltetésének szolgálatában áll, Méltóságod céltudatos törekvéseinek az érdeme.

A belterjes erdőgazdaság életbeléptetése, valamint ebből folyólag az erdők jövedelmezőségének emelkedése nem csupán a nagyobb lendületet nyert üzleti és kereskedelmi viszonyokban, hanem különösen Méltóságodnak ama mesze kiható intézkedéseiben is keresendő, melynélfogva a belterjes használat letfeltételeit képező nagy mérvű szakszerű beruházásokkal a fennállott szállítási nehézségeket legyőzni, az erdőket hozzáférhetőkké tenni s az azokban felhalmozott kincseket forgalomba hozni sikerült. S mind ezen előnyök még inkább érvényre jutottak az erdészeti szaknak Méltóságod által megoldott organizálásával.

A magyar erdészeti szakirodalom alapja jórészt Méltóságod buzgó munkásságával tétetett le. S hogy a magyar erdészet az Európai kulturállamokban ismertté lett, ez kizárólag Méltóságod jeles és méltatott szakműveinek köszönhető.

Az országos erdészeti egyesület alapításánál a kezdeményezés nehéz munkájából nagy osztályrész jutott Méltóságodnak, s hogy miként lett megoldva, legfényesebben hirdeti egyesületünk üdvös működése és virágozása.

Erdészetünk életében korszakot alkot az erdőtörvény meghozatala és életbe léptetése, melynek megalkotásáért hálás elismeréssel adózik Méltóságodnak minden magyar erdész.

A községi erdők nagyrészének állami kezelésbe való vételével igen nagy kiterjedésű köztulajdon mentetett meg a devastációtól. Ott is tért hódított a rendszeres és okszerű erdőgazdaság, melynek nemcsak kezdeményezése, de fokozatos keresztülvitele is Méltóságod bölcs gondoskodását hirdeti.

Ezek után el nem maradhatott az érdem jutalma az elismerés s annak méltatásaként következett be Méltóságodnak államtitkárrá történt kineveztetése.

Ezen magas kitüntetés alkalmából, mely Méltóságodat mint szakunk elsőjét érte, örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy Méltóságodat lelkesült örömmel üdvözljük és legbensőbb tiszteletteljes szerencsekívánatainkat kifejezzük.

Az érdem ily fényes méltatása nemcsak a kitüntetettre áraszt jóleső meleget, hanem annak egyes sugarai örömmel töltik el kedvelt szakunk ama szerény tagjait is, kik Méltóságod iránt mindenha benső, tiszteletteljes és igaz ragaszkodással viseltettünk.

Fogadja Méltóságod kegyesen lelkesült örömünk és szerencsekívánatainknak eme szerény nyilváníását, melyek után kérjük az Egek Urát, hogy Méltóságodat édes hazánk jóvoltára, szeretett szakunk, a Magyar Erdészetnek további fokozatosabb felvirágoztatására, a magyar erdészeknek örömére és büszkeségére még igen sokáig éltesse.

Budapesten stb.

(aláírások)

Különfélék.

Fokozatos felujító vágás a napos oldalakon. A zsrnóczi m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó erdők kihasználásánál és felujításánál alkalmazott eljárásról hü képet igyekeztem nyújtani az Erdészeti Lapok 1893. évi június havi füzetében közölt cikkemben. Kapcsolatban az ott elmondottakkal hangsulyozni kívánom ez uttal, hogy mennyire jogosult, sőt mellözhetetlen a fokozatos felujító vágásmód alkalmazása főleg a napnak kitett, meredek fekvéssel bíró, sekély talaju tölgy állaboknál, a milyenek minálunk nagy számban találhatók.

Meggyőződést szerezhet erről bárki is, ha megtekinti az a néhány, délnek fekvő hegyoldalt a Garam mentén, melyeken a tölgy állabok annak idején tarvágás utján, a felujításról való előzetes gondoskodás nélkül használtattak ki, s összehasonlítja azokkal a hasonló fekvésű fiatalosokkal, melyek a közelmúltban fokozatos felujító vágásmód alkalmazásával kihasznált tölgyeseink helyén neveltettek. Van egy néhány napnak kitett, meredek fekvésű, sekély talajjal bíró hegyoldalunk, pl. a garamrévi erdőgondnokságban, a melyek több mint husz évvel ezelőtt egyszerre letaroltattak; az erdőítésnek az óta majdnem minden évben megismételt munkája még ma is talál rajta tenni valót, de a sok fáradozásnak és áldozatnak alig van észrevehető eredménye. Ha meg is fogantak és diszlettek egy pár évig a kiültetett erdei és fekete fenyő csemeték, a legközelebbi nagyobb szárazság jó részüket újra meg újra tönkre tette. A természetes uton keletkezett kevés gyertyán és tölgy fiatalosnak is rendkívül silány kinézése van e helyeken s több mint husz

éves kora daczára, cserjésnek látszik. Egészen más képet mutatnak pl. ugyancsak a garamrévi erdőgondnokságban, a reichauai völgy alsó részének jobb oldalán lévő fiatalosok, melyeknek fekvése és talaja az előbb említettekével teljesen megegyezik. E fiatalosok helyét azelőtt szintén tölgy állabok foglalták el, melyek azonban fokozatosan használtattak ki s teljes kihasználásuk előtt részint erdei és fekete, részint jegenye fenyővel alátelepítették. Ugy az erdei és fekete, valamint a jegenye fenyő szép növekvést mutat s ezek mellett szépen diszlik a természetes uton keletkezett tölgy is.

Kiváló bizonyossága ez egyszersmind annak is, hogy az erdei és fekete fenyő első éveiben szintén kíván némi beárnyékolást, főleg a napnak nagyon kitett helyeken és sekély talajon, hol a szárazság hatása is nagyobb szokott lenni.

A hasonló fekvéssel és talajjal bíró tölgy állabokat tehát óvakodjunk egyszerre letarolni, ezeket lehetőleg a fokozatos felujító vágásmód alkalmazása mellett kell kihasználnunk s teljes felujításukról az összes fák eltávolítása előtt mulhatlanul gondoskodni kell még abban az esetben is, ha a felujítást erdei és fekete fenyővel akarjuk eszközölni, a mely fanemeknek a jelzett termőhelyeken talajjavítás céljából főszerepet kell játszaniok. (Közli: *Muzsnay G.*)

Erdei és fekete fenyő kitartása szárazság idején.

Az elmúlt két évben vidékünkön nagy szárazság uralkodott, mely nem csak az ez években foganatosított erdősitések sikerét csökkentette, hanem még a régebbi erdősitésekben is feltűnő nagy károkat okozott. Így pl. a revisztyei várromok körüli erdei és fekete fenyő erdősitésekben a 6—8 év előtt elültetett csemeték tulnyomó része tönkrement, pedig a kopár hegyoldal már zöldelleni kezdett.

ugy hogy beerdősítését már csaknem teljesen biztosított-nak hittük. Itt alkalmunk volt tapasztalni, hogy a fekete fenyő mennyivel jobban kibirja a szárazságot mint az erdei fenyő. A megmaradt példányok ugy szólnán mind fekete fenyők voltak, erdei fenyő alig volt található köztük.

(Közli: *Muzsnay G.*)

Jegenye fenyővel alátelepített bükkösök felujulása.

A zsarnóczai erdőhivatal kerületének egyik különlegességét képezi a bükkösöknek jegenye fenyővel való alátelepítése. Illőnek tartom tehát, hogy ennek jelenlegi állásáról is legalább röviden beszámoljak, s mintegy kiegészítsem az erről szaklapunkban*) elmondottakat.

Az eredmény felett határozott ítéletet mondani még ma sem lehet, mert csak hosszabb idő múlva lesz megítélhető, hogy az alátelepítésből származó jegenye fenyő a mellette természetes uton keletkezett bükk fiatalossal mikép fogja kiállani a versenyt, s nem-e fog ez által elnyomtatni. Az alátelepítések sikerét különben nem csak az kockáztatja, hogy a természetes uton keletkezett fiatalos később elnyomja a jegenye fenyőt, hanem azok a károsítások is, melyek a főállab kihasználása alkalmával a törzsek döntése, a tűzifa feldolgozása és kiszállítása közben idéztetnek elő.

Mindkét veszély csökkentése ezéljából az eddigi eljárást ujabban aként egyszerűsítettük, hogy a bevetésre szánt fészkeket kizárólag csak az álló fák és tuskók tövébe, valamint az esetleg előforduló nagyobb kövek mellé és pedig mindig a lejtő felőli oldalra készítetjük.

*) Lásd az E. L. 1887. évi X. és 1893. évi VI. füzetét.

Eddig a fészkek helyének megválasztását azoknak előre megállapított sűrűsége befolyásolta s így bár a fák és tuskók védelmét is igyekeztünk kihasználni, a fészkek tulnyomó része a fák és tuskók közé szabad területre jutott. Mint-hogy azonban a kikelő csemeték a tűzifa termelése és kiszállítása alkalmával a károsításoknak nagyon ki voltak téve, a tapasztaláson okulva e károkat eleinte aként igyekeztünk némileg csökkenteni, hogy alátelepítéssel addig várunk, a míg a vetővágás útján kihasznált tűzifa a vágásterületről el nem szállítattott, illetve fel nem szenítettett. Csakhogy midőn így az egyik bajon segíteni akartunk, még nagyobb mértékben előidéztek a másikat. Ez a várákozás ugyanis gyakran hosszabb időt vett igénybe s főleg szenítés esetén a vetővágástól számítva rendszeren két, sőt gyakran három év is eltelt, a míg a tűzifa a vágásterületről mind eltávolítottott; ez alatt pedig, minthogy alig van év, a melyben némi bükkmakktermés ne volna, a bükk állab az erdő alját legalább részben bevetette, s az ekép keletkezett bükk fiatalos a területet már a jegenye fenyő csemeték kikelése előtt ellepte.

Az újabb tapasztalás után ismét tökéletesített legujabb eljárás szerént úgy hiszem mindkét bajon lényegesen segítünk; mert egyfelől elérjük azt, hogy a tűzifa termelése alkalmával a jegenye fenyőcskék a károsítások ellenében hathatós védelmet nyernek a felettük lévő tuskótól vagy kötől, melyeket később a szénégetők illetve a fuvarosok a fa szenítése, avagy kifuvározása alkalmával bizonyára mindig kikerülnek, másfelől pedig lehetővé lesz, hogy az alátelepítést a vetővágás után azonnal s esetleg még az azt megelőző ősszel foganatosítsuk. Ezzel pedig ismét némi előnyt. biztosítunk a jegenyefenyő számára a bükkal szemben, a mennyiben t. i. a kikelő jegenye fenyő cseme-

ték korban és növekvésben megelőzvé a természetes uton keletkező bükk fiatalost, ezzel könnyebben felvehetik a küzdelmet.

De más előnyt is nyújt, ha a fészkeket közvetlenül a tuskók tövébe készítettjük. Minthogy a bükkösök e vidéken többnyire az északi és általában a naptól védettebb fekvésű oldalakat foglalják el, a kikelő csemeték a tuskótól, melyeknek lejtő felőli oldalán állanak, némi árnyékot is kapnak, a mi az árnyékot kedvelő jegenye fenyőnek csak előnyére szolgál s egyszersmind elkerülhetővé teszi, hogy az idős állab letarolását a kihasználásra megszabott öt évi határidőn túl halasztani legyünk kénytelenek. Továbbá remélhető, hogy a tuskók tövében lévő csemeték a gyomok és az őket esetleg tulszárnyaló bükk serdény nyomásának sem lesznek annyira kitéve, mivel ezek közvetlenül a tuskó mellett nem szoktak nagyobb mennyiségben fellépni.

Hangsúlyozom, hogy a magot közvetlenül a tuskók illetve álló fák és kövek mellé kell vetni, nem arra törekedvén, hogy a fészkek szabályos alakkal birjanak, a mit közvetlenül a fák és tuskók tövében a gyökerek megakadályoznak, hanem arra, hogy a kikelő csemeték számára a hozzájuk mennél közelebb álló fák és tuskók védelme lehetőségig kihasználtsassék. A fészket így nem kell magasra készíteni sem, mert a lejtős oldalon közvetlenül a tuskó tövében lévő föld, melybe a mag kerül, a környezeteknél rendszeren ugyis magasabban fekszik, s a lehulló lomb közvetlenül a tuskó mellett különben sem igen szokott nagyobb mennyiségben összehalmozódni. A mag befogadására teljesen elegendő az a kis televényes föld, a mi a főgyökerek között rendszeren található; csak aztán föld alá jusson is a mag.

A most leirt eljárás mellett a fészkek száma félannyi-
nál is kevesebb, mint a mennyit azelőtt készíttetni szok-
tunk s így a költség az eddigi, holdankint átlagosan 4
frttal számított költségnek szintén felére rug. De azért
reméljük, hogy az eredmény még a későbbi korra fen-
maradó egyedek számát illetőleg sem lesz kedvezőtlenebb,
mint a minőt az eddig alkalmazott költségesebb munka
eredményezni fog; mert a kikelő csemeték sorsa sokkal
inkább biztosítva lesz, mint az eddigi eljárás mellett, s
ennélfogva aránylag jóval több fog megmaradni közülök.
Különben pedig egy holdra átlagban mintegy 600 fész-
ket számítva (t. i. körülbelül ennyi álló fa és tuskó talál-
ható átlagban egy holdon), s feltéve, hogy a fészkeknek
csak egy harmadrészében marad meg a vágható korig
egy-egy jegenye fenyő példány, — mire az új állab taro-
lás alá kerül, így is jegenye fenyő képezheti annak jelenté-
keny részét. Az áldozat és fáradság pedig, a mit ezért az
eredményért hoztunk, ugyszólván elenyésző csekély.

(Közli: *Muzsnay G.*)

Dalok az erdőről. A mult füzetnek ugyanezen rova-
tában egy előfizetési felhívás tétetett közzé, mely nálunk
igazán hézagpótló vállalkozásnak támogatására hívja fel a
szaktársakat.

A cél: magyar dalt teremteni a magyar erdészek
számára, szinte feleslegessé teszi, hogy a vállalat teljes
sikere érdekében a szaktársak figyelmét még külön ajánló
szavakkal is igyekezzünk a lelkes kezdeményezésre fel-
hívni. Nem is azért emlékezem meg e vállalatról; nem
azért, hogy hiveket szerezzek neki, arra elég az eszmé-
nek pusztá felvetése; hanem azért, hogy bizonyára igen
számosak nevében örömmel üdvözöljem újabb jelét

azon irányzat megnyilatkozásának, melyet a viszonyok alakulása régtől fogva hosszú időre elnyomott, de melynek hívei az időközben felnevelkedett nemzedék soraiból mindinkább szaporodnak, hogy az elnyomatás nyügeiből kibontakoztatva, fejlődését minden irányban segítsék s számára mennél szélesebb tért hódítsanak.

Igaz, hogy terhes viszonyok nyomása alatt, kényszerülten, tehát menthetőleg, de tagadhatlanul mulasztást követett el erdészetünk, midőn az alapvetés nehéz s fontos munkája óta minden gondjával, minden erejével, minden lelkesedésével csak a komoly munkára adta magát. Hála a kitartásért, mely soha meg nem csüggedt, a számos akadálnak, az ellenségül szegődött közfelfogásnak s még annak is daczára, hogy a nagy feladatok megoldása közben a szak ügyét szolgáló munkások létének biztos alapokra fektetéséről s új munkások neveléséről is gondoskodni kellett, a magyar erdőgazdaság önönmagában oly nagy arányu fejlettségre tett szert az erre felhasznált rövid időhöz mérten, hogy bátran állíthatjuk oda bármelyik nemzet bírálata alá. De szinte semmi, s legalább is elenyésző csekély az, amit e komoly munka körén kívül alkotást felmutathatunk.

Az ész fáradt, s a lélek másik fele, mely hangulatot keres, érzésekben él, nem kapott teret a megnyilatkozásra, nem nyert ösztönzést, hogy kifejezésre jusson. A szép kultusza háttérbe szorult, pedig a bölcsesség még oly foka, a kivitelre való erő még oly mértékétől támogatva is csak hiányos alkotást hozhat létre, mely az ember értelmét megragadhatja, hatalmasságával meghódíthatja, de a léleknek egyik felét, azt, a melyik a gyönyörködésre van teremtve, kielégítetlenül hagyja.

De hogy mostani tárgyamra visszatérjek: nagyon is

igy történt a kedélyesség legelemibb követelményével, a dalokkal.

Az erdészetet az idegenségek uralma alatt jórészt cseh, német jövevények üzték; sőt jó ideig a magunk számára is csak idegen nyelven volt nyitva az ut itthon, mely a magyar erdészet hivatásos munkásai közé vezetett. Azóta pár évtized letelt, — s ha ma összeülünk minden izünkben való megmagyarosodásunknak örülni, s büszkén emlegetjük a magyar szakirodalomnak immár oly nagy gazdagságát s a magyar erdészet még szebb felvirágzására igaz lelkesedéssel poharat ürítünk: a felpezsdült lélek érzéseinek árja vagy oda fulad a kebelünkbe, vagy valamely lelkünkötől idegen, szivünkkel megérthetetlen s ajkunkra nem illő — bursch-nótában keres kiutat!

Szétszakítani ezt a kapcsolatot is, mely a ránk erőszakolt viszonyok hibájából épen nem dicsőséges mutat s a hazafias érzéstől áthatott s a jövő elé immár legfőként erre az érzésre támaszkodva néző jelent összeköti, egyszerűen kötelességünk és pedig annyival inkább, mert a kapocs lelkünk érzékenyebb felébe akaszkodik.

Nem szólok most a szép kultuszának egyéb utjairól, a fel-fellelélező nyomott irányzat felszabadításának s művelésének egyéb módjairól; erre nyílik még alkalom. Hanem újra, őszinte együttérzéssel üdvözlöm azt a vállalkozást, melynek támogatására a kezdeményezők mindnyájunkat felhívtak, ugyanazon forrásból merítve az érzést s a szavakat az üdvözléshez, melyből nemrég a szép-irodalom terén oly közvetlenséggel s rátermettséggel dolgozó szaktársunknak, Tanosnak „Az erdők világa“ című rajgyűjteményét bemutatva merítettem.

Csak még a készülő dalfüzetre óhajtok néhány tájékoztató megjegyzést tenni.

A füzet az első terv szerint csak három megzenésített dalból állott volna, melyek előtt, megzenésítés nélkül mintegy prologképen szintén egy költemény foglal majd helyet. Amint azonban értesültem, a három dalt, melyek közt az egyik himnus-szerü, a másik vig vadászdal s a harmadik karének lesz, egy népdalszerü negyedikkel fogják megtoldani.

A vadász-bordal szövegének s zenéjének kéziratát Eranosz szaktársunk szivességéből áttekinthetvén, abba a helyzetbe jutottam, hogy ennek alapján a füzet tartalmasságát illetőleg közvetlen benyomás alapján is s nemcsak a kezdeményezők iránt való bizalomból, itéletet alkothassak magamnak.

Ez a bordal igen szép. Ugy a szövege, melynek második versszakában a hazafias érzés erős kifejeződésre jut, valamint zenéje, melyet általánosan ismert zeneszerzőnk, Lányi Ernő irt. Ha, miben szinte kétség nincs, a füzet többi része is hasonló lesz, ugy a kezdő lépés a legszebb erkölcsi sikerrel kecsegtet.

Az anyagi siker természetesen nagy mértékben tőlünk, erdészekről függ.

E tekintetben csak újabb biztatás lehet számunkra, hogy a tiszta jövedelmet a vállalat megteremtői valamely erdészeti célra fogják fordítani.

Végül megjegyzem, hogy értesülésem szerint az előfizetés határideje, mely először igen rövidre volt szabva, utólagosan f. évi december hó végéig meghosszabbított.

(Sylvius.)

Változások az erdészeti szolgálat körében.

Földmivelésügyi magyar ministerem előterjesztésére a horvát-szlavonországi kincstári erdők kezeléséhez Hava s József erdőfelügyelőt erdőigazgatóvá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1895. évi november hó 1-én.

Gróf Festetics Andor, s. k.

Ferencz József, s. k.

Déván Róbert kir. főerdőmester (Vinkovczen) Ö fel-
ségének f. évi október hó 25.-én Gödöllön kelt legfelsőbb
elhatározása alapján, f. évi deczember hó 1-től kezdődő-
leg véglegesen nyugalomba helyeztetett.

A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti
akadémián Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos
és erdőakadémiai I. oszt. r. tanár elhunytával megürese-
dett tanszék teendőinek ellátásával ideiglenes jelleggel
Csiby Lőrincz m. kir. erdőmester bízott meg.

Magyarosodunk. Gunyecz István, az orsz. erdészeti
egyesület rendes tagja vezetéknévét „Gönczi“-re változ-
tatta. Éljen!

Egyesületi hirdetések.

Figyelmeztetés. Az egyesületi könyvkiadványokból az egye-
sületi tagok csak egy példányt szerezhethvén meg a megállapított
kedvezményes áron, több példány megrendelése esetében a többi
példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ 1880—84. (I.—IV.) évfolya-
mának III. kiadása teljesen elfogyott, valamint az 1890. (X.) évfolyam

I. kiadása is. (Az I—IV. évfolyamot az egyesület mérsékelt áron visszaváltja. Ajánlatok a titkári hivatalhoz intézendők.)

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ legújabb évfolyama (1896. évi XV. évfolyam) megrendelhető az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál és pedig legcélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentelenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 forint, nem tagok részére 1 forint 50 krajczár. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

„**Erdészeti növénytan**“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál, melv a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegen felül még 25 kr. beküldetik (keresztkötés alatt, ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „**Erdőrendezéstan**“ **kézikönyvének** (I kötet) ára az egyesület tagjai részére 3 frt, nem tagok részére pedig 5 frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál.

„**A legelő-erdők.** — A legeltetés kérdése Magyarországon és annak megoldása mezőgazdasági uton“ című munka (irta: Földes János m. kir. főerdész) megjelent. Az „Erdészeti Lapok“ f. évi I—V. füzetében közölt ezen munkát, az egyesület dicsérettel tüntette ki. A külön kiadásnak ára az egyesület tagjai számára 80 kr., nem tagok számára pedig 1 frt 20 kr. Megrendelhető az orsz. erd. egyesületi titkári hivatalánál (Budapest, V. Alkotmány-utca 10. sz.)

„**Az Erdő-Őr**“ vagy „**Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben**“ című munka hatodik kiadása még kapható. Felkéretnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészesi műszaki segédszolgáltatásra készülők részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvételt útján

leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt. — Ha a megrendelés alkalmával a könyv ára mellett még 25 kr. postaköltség is küldetik, akkor a megküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „**Erdészeti Rendeleték Tára**“ 1891. évi vagyis XI. és végül az 1892. évi, vagyis XII. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1891. évfolyamnak 30 kr., az 1892. évfolyamnak 20 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr., illetve 40 kr.

Az „**Erdészeti Redeleték Tára**“ 1885.—89. (IV—IX.) évfolyamából a II. kiadásnak ára az egyesület tagjai részére 1 frt 20 kr. nem tagok részére pedig 1 frt 80 kr.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

Az „**Erdőhasználatlan**“ **kézikönyve**, melynek Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos, erdőakadémiai tanár által átdolgozott s bővített II. kiadása megrendelhető az orsz. erdészeti egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.) A könyv ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is.

Erdész-induló. Zongorára. Irta Szmik Gábor. Ára példányonként 1 korona. Megrendelhető az egyesület titkári hivatalánál (Alkotmány-utca 10 sz. II. em.) Az eladásból befolyó összeg „A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány“ gyarapítására fordítatik!

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50, nem tagok részére 4 frt.

Közvetlenül a szerzőnél rendelhető meg:

„**A tölgy és tenyésztése**“ czimü pályadíjnyertes munka a szerzőnél, Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanárnál rendelhető meg. Megrendelések egyszerű levelező lapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1895. évi október hóban.)

A rövidítések magyarázata

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; kpa. = készpénz alapítvány; WKa. = Wagner Károly alapítvány; TLa. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BAa. = Bedő Albert alapítvány; Asa. = Magyar erdőtisztek árvalányait segélyező alapítvány; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeletek Tára; ab. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetei; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; ŐFa. = Ő Felsége fénynyomatu arczképe; Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; Fest. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemetéinek természetése; Eht. = Erdőhasználatlan k. = takarékpénztári időközi kamatok; Ék. = Értékpapírok kamatai. Rz. = Erdőrendezéstan; FL. = Földes J. „Legelő-erdők.”

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Ambrózy János td.	8.—	Dufek Pal td.	8.—
Aschner István td.	8.—	Dán Elek td.	10.—
Állampénztár a szegzárdi erdőgondnokság részére Ert.	2.80	Drexler Nándor td.	8.—
Állampénztár a földmívelésügyi miniszterium részére hd.	10.55	Dittert Gyula td.	8.—
Arató Gyula erdészindulóért	—50	Fertsek Ferencz td.	8.—
Brannich Gyula td.	2.—	Felker István td.	8.—
Brebenár József td.	3.—	Francisey Ede td.	8.—
Bekény Aladár Rz.	3.06	Fekete Ferencz erdészindulóért	—65
Bielek Ede td.	8.—	Figura József td. 8.—, pk. —.16	8.16
Brezowszky József td.	8.—	Glozer László td.	4.—
Biró János Rz. 3.—, Ert. —.20	3.20	Gogl Adolf Rz.	3.—
Buchelt Ede td.	8.—	Greguss Aladár td. 4.—, Rz. 3.36	7.36
Bacsák Béla att. 2.—, ak 8.—	10.—	Gyenge Soma FL.	1.20
Blahausch Manó erdészindulóért	—65	Gere András td.	5.—
Brannich Gyula td.	2.—	Gasser Lipót hd.	3.15
Csopey Kornel ak.	8.—	Gödöllői erdőhivatal Rz. —	45.25
Cornides György td.	8.—	Garda János Rz.	3.50
Csepregi erdőgondnokság egy erdőszolga rendbirságából WKa.	2.—	Grill Károly nvt.	4.—
Czelvikker József td.	4.—	Hrebanda Fál td.	8.40
Dán Elek egy erdőőr rendbirságából Ála 3.—, td. 10.—	13.—	Horváth József ld.	8.—
Dán János td.	8.—	Hengye Frigyes td.	8.—
		Havas József td. 6.—, pk. 4.—	10.—
		Izzipi Gyula td.	4.—
		Janthó János ak.	8.—

	Befizetések	frt		Befizetések	frt
Kojnok Tamás td.	8.—		Rusz Miksa td.	8.—	
Krajcsovits Béla Rz.	3.36		Ránku Miládin td.	5.—	
Kern György ak.	8.—		Rónay Lajos hd.	5.—	
Kurcz Lajos td.	3.—				
Krauze Károly td.	8.—		Simsik Mihály td.	5.—	
Küzdý Árpád Ála.	1.—		Szigeti Rezső td.	8.—	
			Schauschek Gábor	8.—	
Lumnitzer Béla td.	8.—		Sztavács Norbert td.	4.—	
Lumnitzer Béla nvt. 2.80, Rz.			Schannen Ede td.	4.—	
3.—, Ert. —.20	6.—		Schmidt Román td.	8.—	
Lux János td.	2.—		Skrbek Károly td.	8.—	
Lénhárd Antat td. 8.—, Npt.			Szászsebesi erdőhivatal Rz.		
1.15	9.15		10.—, áb. 2.14	12.14	
Lattyák Sándor td. 16.10, Rz.			Szifft Gyula Rz.	3.—	
3.—, Npt. 1.15	20.25		Schmidt Ferencz td.	8.—	
Liiftner István td.	8.—		Szalai Ernő td. 8.—, Rz. 3.25	11.25	
Lugosi erdőgazgatóság hd.	7.77		Szvetelszky Géza td.	8.—	
			Szabó Ignác td.	8.—	
M.-szigeti erdőgazgatóság hd.	9.70		Schwabik Ferencz td.	8.—	
Misselbacher Nándor td.	8.—		Sóóváry erdőhivatal Ert.	5.46	
Munkácsi szolgabírótság hd.	9.34		Stripszky Ágost nvt.	3.05	
Máté Ambrus td.	5.—		Sztavács Norbert Rz.	3.—	
Molnár Károly ak.	5.—		Szojka Gyula td.	8.—	
Moson vármegye pénztára hd.	6.55		Sári Mihály ld.	2.—	
Metzger Béla nvt.	4.—		Sengstschmidt Frigyes Npt.	1.15	
Mozolovszky Adolf td.	10.—		Stefanszky Ferencz td.	2.—	
Magyar ipar és kereskedelmi			Szuppek József td.	4.—	
bank r. t. ik.	38.67		Strauch Ede td.	8.—	
			Schuster András Rz.	3.06	
Nagybányai főerdőhivatal nvt.	4.25				
Nagyróczei hercz. erdőrende-			Tavasi Gyula ak.	6.—	
zőség Rz. pótlás	2.06		Tonhazy Gyula td.	8.—	
Naszladi Sándor td.	5.—		Török Ödön ld.	2.—	
			Trippammer Károly Rz.	3.—	
Orsovai erdőhivatal hd.	7.02		Técsői szolgabírótság hd.	19.49	
Oláh József td.	12.—		Tibold Ferencz td.	2.—	
			Tordai erdőgondnokság Jóny		
P.-Szt-György város td.	8.—		Ottótól WKa.	11.23	
Papp Béla td.	8.—		Terge Zsigmond Fest. 1.—,		
Pankovits Béla td.	8.—		Ecs. 2.06	3.06	
Puza Jenő td.	8.—				
Őzv. Prodanovics Jánosné ak.	18.—		Veres László td.	4.—	
Péch Kálmán erdészindulóéért	—,50		Vadas Jenő ak.	5.—	
Porubszky Károly ak.	16.—		Várpalota város ld.	2.—	
Petermann Keresztély td.	8.50				
Pischl Pál ak.	6.—		Wagner Gusztáv att.	20.—	
Pribnow Pál td.	8.—		Wilhelm Gyula td.	22.—	
Pálfy Alajos ak.	8.—		Wenk Ferencz td. 8.—, Rz. 3.—	11.—	
Pfleger Ernő td.	8.—				
			Id. Zachár József td.	4.—	
Rappensberger Andor td.	8.—				
Rózsay Rezső ak.	7.—		Okt. hóban összesen ...	957.44	
Retihofer Ferencz td.	8.—		Jan.—szept. havi bevétel ...	24,277.29	
Rottler József td.	8.—				
Remenárik József td.	4.—		Összesen : 25,234.73		
Rend Domokos td.	4.—				

Szerkesztői üzenetek.

A t. olvasókhoz! Jelen füzetünk késői megjelenését *nyomdai akadályok* idézték elő. Mindamellet is szives elnézésüket kérjük.

A badeni meggy tenyésztéséről. — Közzöljük, mihelyt tér nyílik számára. Köszönjük!

A borz életmódjáról. — Érdekes adatokat tartalmaz s előadása is általában jó. Itt-ott simitunk, néhol kurtitunk rajta s mindenesetre közölni fogjuk, a mint helyünk lesz. Legyen türelemmel; eddig érkezett kéziratok számára több füzetünk tárczarovatát le kellett foglalnunk, — hanem hát a mi késik, nem mulik. Végül, bár ez szinte feleslegesnek látszik, figyelmébe ajánljuk a megfigyelések folytatását s alkalom adtán való közlését.

Finodia (talán fidonia!) piniaria. — Az erdei fenyő tühullatása. stb. — Megkaptuk, köszönjük; lehetőleg mind felhasználjuk.

A felvidéki nagyobb erdőbirtokok faterméseinek értékesítése stb. — Az a nagyszabásu nemzetgazdasági kérdés, a mivel cikkében foglalkozik, megérdemelte volna, hogy ne csak ötletszerűen foglalkozzék vele, hanem érdeméhez mérten behatóan. Mindazonáltal mihelyt tehetjük, közölni fogjuk.

Hivatalos vadászat. — Szives támogatását köszönjük. Sajnáljuk, hogy mihamarabbi közléssel meg nem hálálhatjuk, de nem rajtunk mulik, hanem azon, hogy az illető rovatnak különben is szűken szorithatunk helyet s néhány füzetre ez is le van már foglalva. A szakközleményt az eddig küldötték után ítélve érdeklődéssel várjuk.

P. A urnak, J.-falván. — Szives értesítését a sajnálni való állapotokról köszönjük. A jövő füzetbe szántuk.

Dalok az erdőről. — Vállalkozásukat, czélja szépségére való tekintettel, csak jóindulatulag fogadhattuk s bizván abban, hogy az erkölcsi sikerért mindent jól megtettek, az anyagi siker érdekében szivesen működünk közre azzal, hogy olvasóink figyelmét a különfélék közé felvett közleménnyel ujbol is felhívjuk.

A hiuzról. — Ha már eddig szives volt várni, legyen türelemmel még egy kissé. Rendkívüli körülmények közrejátszása okozta e késést, nem volt benne semmi szándékunk. Hiszszük, hogy az új év beköszöntésével sorra vehetjük az egyideig hevertetni kellett összes munkákat.

A késői tölgy. A közvetítéssel hozzánk juttatott figyelmeztetésért fogadja köszönetünket. Mindenesetre gondoskodnunk róla, hogy legközelebbi füzetünkben nyoma legyen a dolognak. Érdeklődését s szives támogatását a jövőre nézve is kérjük.

Tudati-velőket is „Erdészeti Lapok” 1885. évi X. füzeteiben.

Az „Erdészeti Lapok” melletti mérsékelt közlési díjait a lap irányával nem ellentéző hirdetéseknek adhatják.

Díjaztatványok. Az erdészeti mérsékelt közlési díjait a lap irányával nem ellentéző hirdetéseknek adhatják. A díjaztatványok a lap irányával nem ellentéző hirdetéseknek adhatják. A díjaztatványok a lap irányával nem ellentéző hirdetéseknek adhatják.

Tudati-velőket is „Erdészeti Lapok” 1885. évi X. füzeteiben.

Sajtóhibák.

Az. Erd. Lapok f. évi X. füzetében, az 1108. oldalon az utolsó sorban a 3. és 4. szó helyett: „tova tanszéke”; az 1111 oldalon a 4. bekezdés első sorában „1852” helyett: „1862”; az 1131 oldalon az alulról 14. sorban „előfizetést” helyett: „előfizetési felhívást”, az 1139 oldalon az utolsó előtti sorban „és Y” helyett „X és Y”, végül az 1141 oldalon a 10. sorban „mezőgazdasági uton” helyett „mezőgazdasági köztes mivelés útján” olvasandó.

Starkstein

Starkstein, a small town in the district of Starkstein, is situated on the right bank of the Rhine, about 10 miles from the mouth of the river. It is a very old town, and has a long history. It was first mentioned in 1087, and has since that time been a member of the Holy Roman Empire. It was destroyed by the French in 1794, and was rebuilt after the war. It is now a very important town, and has a large population. It is situated on a high hill, and has a very beautiful view of the river and the surrounding country. It is a very healthy town, and is a very pleasant place to live in. It is a very important town, and has a large population. It is situated on a high hill, and has a very beautiful view of the river and the surrounding country. It is a very healthy town, and is a very pleasant place to live in.

Sajföld

Sajföld, a small town in the district of Sajföld, is situated on the right bank of the Rhine, about 10 miles from the mouth of the river. It is a very old town, and has a long history. It was first mentioned in 1087, and has since that time been a member of the Holy Roman Empire. It was destroyed by the French in 1794, and was rebuilt after the war. It is now a very important town, and has a large population. It is situated on a high hill, and has a very beautiful view of the river and the surrounding country. It is a very healthy town, and is a very pleasant place to live in. It is a very important town, and has a large population. It is situated on a high hill, and has a very beautiful view of the river and the surrounding country. It is a very healthy town, and is a very pleasant place to live in.

Sajföld, a small town in the district of Sajföld, is situated on the right bank of the Rhine, about 10 miles from the mouth of the river. It is a very old town, and has a long history. It was first mentioned in 1087, and has since that time been a member of the Holy Roman Empire. It was destroyed by the French in 1794, and was rebuilt after the war. It is now a very important town, and has a large population. It is situated on a high hill, and has a very beautiful view of the river and the surrounding country. It is a very healthy town, and is a very pleasant place to live in. It is a very important town, and has a large population. It is situated on a high hill, and has a very beautiful view of the river and the surrounding country. It is a very healthy town, and is a very pleasant place to live in.

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1895. évi X. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

BUDAPEST

BÉCS

Magyar kir. udvari
szállítók.

Kincstári és uradalmi

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

Csász. és kir. ausztr.
udvari szállítók.

TELJES EGYENRUHÁKAT

(1) akár pedig

**egyed-
darabokat**

valamint az

EGYENRUHÁZATHOZ TARTOZÓ EGYES RÉSZEKET

csakis valódi tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR ÉS TÁRSA

BELGRÁD

*osztrák-magyar cs. és kir. udvari szállítók,
valamint perzsa császári és szerb
királyi udvari szállítók*

TEHERÁN

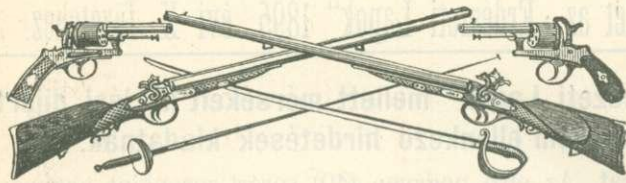
Szerb királyi udvari
szállítók.

Budapesten, Károly-laktanya.

Perzsa császári udvari szállítók.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverek.
fegyverek

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK

valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring GASSER LIPÓT Raktár BÉCS,
Festgasse 11/13. I., Kohlmarkt 9.

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyver-gyáros fegyvergyára által, jót-
állás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállítanak.

(2) Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgvonalzékkel, mérő-
szalagokat, faútalókat, rajzeszközöket, terü-
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

(3. VI. X.) Bécs, (I., Kohlmarkt. 8.)

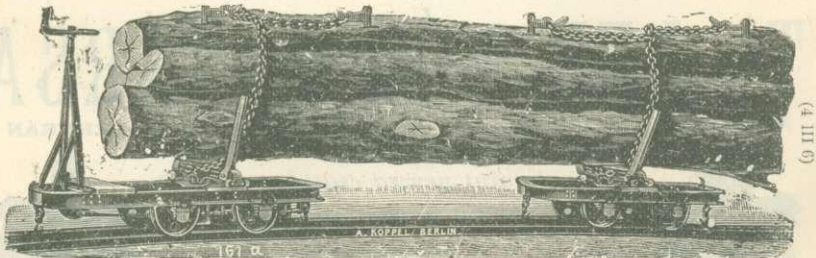
Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít.
Mindenféle műszerből készletet tart. (3)

ROESSEMANN és KÜHNEMANN

Városi iroda: Erzsébet-tér 10.

Budapest.

Gyár külteleke: Váci-ut 1529

KOPPEL A. rendszerű keskenyvágányu erdei vasutak gyára.

Ily vasutakat esetleg évi törlesztés ellenében teljesen kiépítünk.

Jegyzékkel és költségvetésekkel ingyen szolgálunk.

<p>T. cz. Ezennel ajánlunk horvát- szlavoniai származásu</p> <p>„Tölgy vetőmakkot“</p> <p>válogatott minőségben és garan- tált csirázó képességgel.</p> <p>GOLDSCHMIDT és REICH</p> <p>Sziszek.</p> <p>(5 III 3)</p>	<p>Szarvasagancsok és állatfejek csakis</p> <p>FRÖLICH VIN CZÉNÉL</p> <p>Bécs, Neulerchenfeld, Hippgasse 25. kapható. Árjegyzék ingyen.</p> <p>(6 III 6)</p>
---	--

Tavaszi kiállításra ajánlunk — míg a készletben tart — 70—80% csirázóképességű Quercus pedunculata (koesános tölgy) vető makkot hektoliteren kint 3.75 frtjával vagy métermázsánkint 5.35 frtjával, az eszéki állomásra érte Idejekorán való előjegyzéseket kérünk

GOLDSCHMIDT és REICH
ESZÉK.

(28 III 1) Mintát kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Peterlongo János

fegyvergyáros.

Első és legnagyobb tiroli fegyver- és vadászati kellékek telepe és raktára Innsbruckban (Tirol.)

Igen ajánlom nagy választéku 2000-nél több vadászati, czelkarika és szobafegyvereket, valamint 2000-nél több revolverek,

pisztolyok a legujabb és legjobb bizó szervezettel, különösen a vadászati idényre több 100 dupla puskát Scott-zárral 24 frttől feljebb.

Csakis hivatalos próbával ellátott fegyverek lesznek kiadva.

Minden fegyver jó kipróbált s jól van belöve.

Fegyverek kívánság szerint elkészítettnek.

Kivánságra küldök megtekintés és próbára.

Kezeskedek biztos lövésért és szilárd munkáért.

Külön árjegyzék felszerelő fegyverekről.

Javítások gyorsan és legolcsóbban kivitetnek.

Könnyű fizetési feltételek. Az árak olcsóbbak mint bármily más fegyverkereskedésben az egész Monarchiában.

(7 III 6)

Körvadász

a hédervári uradalomnál alkalmazást nyerhet. Előnyben részesül, ki viz melletti erdőbirtokon már alkalmazva volt és 35. életévét még be nem töltötte. Kérvények az erdészeti szakképzettséget és az eddigi alkalmazást tanúsító bizonyítvány másolatokkal — melyek vissza nem küldetnek — az uradalmi igazgatósághoz Hédervárra intézendők, hol a bővebb feltételek megtudhatók.

(9/III 3)

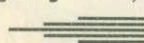
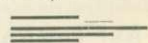
Tölgy vetőmakkot,

valódi szlavoniai, egészséges kocsános tölgy
vetőmakkot

Egészséges kocsántalan tölgy vetőmakkot

Bükk vetőmakkot

Hegyi juhar, hegyes levelű juhar, köris, hárs és

— jegenye fenyő magvakat —

a legfrissebb és legjobb minőségben szállít Bécsből

EIFLER és TÁRSA

magkereskedő cég.

Bécs III. Haupt-strasse 17.

(10/II 2)

Minden fa árnyékában

aranyakat lel bárki is, ha az általam feltalált és az összes államokban *szabadalmazott* méhkaptáraitam oda állítja. Kivánatra könyv és árjegyzékkel szolgálók.

Szölös-Györök (Somogy vármegye).

(11/I 2)

Rónay Lajos,
okl. méhész.

Erdőőr

kerestetik, a kitől megkivántatik lehetőleg szakvizsga és gyakorlat bírása, németül és magyarul tudjon. Pályázók saját kézzel irt folyamodványaikat és bizonyítványaik másolatát, a melyek vissza nem adatnak „Erélyes“ czim alatt Német-Szent-Mihályra (Vasmegeyébe) küldjék.

(12/I 3)

Vadtulajdonosok figyelmébe!

Gudera Károly udv. szállító és vadkereskedő (Bécs I. Kolowral-ring 4.) bármily mennyiségben vásárol élő vadat, körülbelül a vadhus kétszeres árán; nevezetesen szarvast, őzet, nyulat, fácánt, foglyot stb.

(13/I 3) Nyulak befogására saját hálóját átadja

Árverési hirdetmény.

3396/1895. szám. — Alulírott m. kir. erdőhivatal részéről közhírré tétetik, hogy a keezerpekléni kir. erdőgondnoksághoz tartozó I. v. s. 1. tag 1. oszt. 25'67 k. h. és ugyanezen vágás-sorozat és tag 4. oszt. 23'31 k. h., II. v. s. 11. tag 8. 9. oszt. 11'98 k. h., III. v. s. 14. tag 3. oszt. 3'38 k. h. lévő összes faanyag *f. é. december hó 23.-án d. e. 11 órakkor* megtartandó írásbeli versenytárgyalás után a legtöbbet ígérőnek fog eladatni.

Versenyezni kívánók kötelesek lepecsételt ajánlataikhoz 400 (négy száz) frt bánatpénzt az ajánlattól elkülönített boritékban csatolni. A megfelelő bánatpénz, úgy az ivenkint 50 kros bélyeggel ellátandó, a boritékon „zárt ajánlat a f. é. december hó 23.-án a keezerpekléni kir. erdőgondnoksághoz tartozó vágsterületek eladása ügyében tartandó versenytárgyaláshoz“ felirattal ellátott ajánlatokban a felajánlandó egységárák számjegyekkel és betűkkel világosan kiirandók és egyuttal az is kifejezendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismervén, azokat magára nézve kifogás nélkül és feltétlenül kötelezőknek elismeri. Végül megjegyeztetik, hogy utóajánlatok el nem fogadtnak és

hogy az árverési és szerződési feltételek az alulírott kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Soóvárott, 1895. évi november hó 9-én.

(16)

Magyar királyi erdőhivatal.

Utánnymat nem díjaztatik.

Amerikai dió eladó az alcsuthi főhercegi uradalom hatvani intézségénél. Hektoliterenkint (ezer drb) 1 frt 20 krért.

(17)

Pályázat erdőgyakornoki állásokra.

A munkács-szent-miklósi hitbizományi uradalomban 3 erdőgyakornoki állás töltendő be.

Követeltetik az erdőtörvény 36. §-ában előirt minősítvényen kívül a német nyelvben és térképrajzolásban való jártasság.

Fizetés 450 frt, szabad lakás v. lakpénz s külső munkálatoknál ellátás vagy megfelelő díj.

Kérvények a minősítést és eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal, keresztlevéllel, fényképpel, s egy sajátkezű térképrajzzal fölszerelve, a nyelvösmeret és hadkötelezettség feltüntetésével f. é. december hó 31.-ig az uradalmi igazgatósághoz Munkácsra beterjesztendők.

(19)

Az uradalmi igazgatóság Munkácsen.

Pályázat erdőöri állomásra.

414/95. szám. — Csik vármegye mint magán erdőbirtokos erdőségeinél lakhelyyel Zsedánpatakon, rendszeresített évi 200 frt fizetés 40 frt lótartási átalány, szabad lakás, 3 hold rét és husz szekér tűzifajárandósággal javadalmazott erdőöri állás betöltendő lévén, felhivom mindazon erdőöri szakvizsgával bíró egyéneket, kik azt elnyerni óhajtják, hogy magyar honpolgárságukat, erkölcsi magaviseletüket, s a magyar nyelvnek birását igazoló bizonyít-

ványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt pályázati kérésüket 1895. december végeig terjedő záros határidő alatt, hozzám adják be.
Gyergyó-Szent-Miklós 1895. november 17.-én.

(23) Csikmegeye havasi javai igazgatósága
Lázár Menyhért
igazgató.

Tölgyfa eladás.

Alulírott községi előljáróság által közhírré tétetik, hogy Teke község erdőbirtokából 11,736 tömörköbméterre becsült 7070 darab 60%-ig műszaki és építkezési czélokra alkalmas tölgyfa folyó évi december hó 18.-án d. e. 10 órakor a községi előljáróság hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

A törzsök épület és műfára alkalmas részének átlagos hossza 13 méter, mellmagassági vastagságuk 20—30 centiméterig 20%, 30—50 centiméterig 66%, 50 centiméteren felül 14%.

A kikiáltási ár 37,000 forint.

Árverezni szándékozók kötelesek 10% bánatpénzt készpénzben letenni, a szóbeli árverés előtt pedig kellő bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatok elfogadtatnak.

A kihasználandó erdő a Sz.-Régen-tekei államut mentén Sz.-Régentől (vasuti állomás) 22 kilométerre van.

A fakészlet 1897. évi április hó 1-éig termelendő ki.

A részletesebb feltételek alulírott községi előljáróságnál megtekinthetők.

Teke (Kolozs megye) 1895. évi november hó 20.-án.

(25) *A községi előljáróság.*

Pályázat erdőöri állomásra.

329/894. keb. szám. — Nagy-Küküllő vármegye Szt.-Ágotha községében 150 frt, illetve 240 frt évi bérrel javadalmazott két erdőöri állomás 1896 évi január havában töltendő be.

Kellékek: magyar honpolgárság, fedhetlen élet, magyar és német nyelv ismerete, jó látási és hallási képesség.

Pályázók felhivatnak, hogy a fentebbi kellékeket igazoló hiteles okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1895. évi d e c e m b e r 20-ig aláírott bizottsághoz terjeszszék be.

Nagy-Küküllő vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának Segesvártt 1895. évi november hó 12.-én tartott üléséből.

(29)

Balthes
alelnök.

Feladási hirdetés.

1962/895. szám. — Brassó vármegye Szászhermány község határán a község tulajdonát képező „A“ üzemosztály 5 számú osztagának 45'00 k. holdnyi területéről 793 darab becslés szerint 5877 m³ tölgy haszonfa és 2889 m³ tölgy tűzifa a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. ministeriumnak 1895. évi október hó 4.-én 70,910/I/2. sz. alatt kelt engedélye alapján zárt ajánlati versenytárgyalással egybekötött nyilvános árverés útján 17,505 frt 66 kr. kikiáltási ár mellett Szászhermány község irodáján 1896. évi január hó 6.-án délelőtt 10 órakor fog eladatni.

Az árverezési feltételek, s a becslőjegyzék a község házában betekinthető lévén az ajánlattevők értesítettnek, hogy a zárt írásbeli ajánlatok 10% bánatpénzzel ellátva a szóbeli árverezés megkezdéseig az alvidéki járás főszolgabirojánál vagy a község előjáróságánál nyújtandók be, s hogy az ajánlatban egyszersmind bejelentendő, hogy ajánlattevő az árverezési feltételeket ismeri és magát azoknak minden tekintetben aláveti. Árverezők az árverezés megkezdése előtt az árverezési bizottság elnökének kezéhez hasonlóan a kikiáltási ár 10%-nak megfelelő bánatpénzt akár készpénzben akár megfelelő értékpapírokban letenni kötelesek. Utóajánlatok el nem fogadtnak.

Szászhermány 1895. évi november hó 30.-án.

(30)

A községi előjáróság.

Az „Erdészeti Lapok“ 1871—94, tehát 24 évfolyama felelő részben aranyozott sarku, felelő részben közönséges kötésben, teljesen tiszta és hibátlan állapotban eladó 60 (hatvan) frtért.

Ajánlatok: Révai Lajos m. kir. erdész (Máramaros-Szigeten) czim alatt küldendő.

(31)

Árverési hirdetmény.

8325/95. szám. — Alulírott által ezennel közhirrre tétetik, hogy Nagyküküllő vármegyéhez tartozó Homoród község „Eichwald“ nevű erdejében levő kiszámlált 25256 drb műszaki czélokra alkalmas 26351 tm³ müfa és 19024 tm³ tüzfára becsült tölgytörzs a folyó évi december hó 30-án d. e. 9 órakor Homoród község hivatalos helyiségében tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 111,596 frt.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10⁰/_o-át, vagyis 11,159 forintot az árverés kezdete előtt az árverési elnök kezéhez lefizetni.

Írásbeli zárt ajánlatok az árverés kezdete előtt 24 órával, vagyis december hó 28-án d. u. 6 óráig átvételi elismervény ellenében elfogadtatnak a köhalmi járási szolgabirói hivatal által. Később beérkező, vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az eladandó erdő a m. kir. államvasutak Köhalom-Homoród állomásától mintegy 4 km. távolságra fekszik.

A részletes becslési adatok, valamint az árverési feltételek Homoród község előljárásiáángl megtekinthetők, hol írásbeli megkeresésekre is felvilágosítás adatik.

Köhalom, 1895. november hó 28-án.

(32)

A járási fűszolgabiró.

Általános Irányelv

Az alábbiakban meghatározzuk a szervezet működésének általános irányelveit, amelyek a szervezet minden tevékenységére vonatkoznak. Ezek az irányelvek a szervezet céljainak eléréséhez szükségesek, és minden tag számára kötelezőek.

A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.

1. Általános elvek

A szervezet működésének alapelvei a következők:

- 1.1. A szervezet tevékenységét a jogszabályok és a közérdek szabja meg.
- 1.2. A szervezet minden tevékenységét a tisztesség, az őszinteség és a hűség jegyében végli.
- 1.3. A szervezet céljainak eléréséhez minden tag számára kötelező a szervezet iránti hűség és a szervezet érdekeinek védelme.
- 1.4. A szervezet tevékenységét a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése érdekében végli.
- 1.5. A szervezet tevékenységét a munkaadók érdekeinek védelme érdekében végli.

A szervezet tevékenységét a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése érdekében végli. A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.

A szervezet tevékenységét a munkaadók érdekeinek védelme érdekében végli. A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.

A szervezet tevékenységét a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése érdekében végli. A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.

A szervezet tevékenységét a munkaadók érdekeinek védelme érdekében végli. A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.

A szervezet tevékenységét a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése érdekében végli. A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.

A szervezet tevékenységét a munkaadók érdekeinek védelme érdekében végli. A szervezet célja a hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítése, a munkaadók és munkavégzők közötti együttműködés erősítése, valamint a munkaadók érdekeinek védelme.